

בשורה

באיגרת אל הגלטים

מדריך לכתבי הקודש ליום שבת
אוקטובר, נובמבר, דצמבר, 2011

בשורת המשׁיח
באֵלֶּהֶרֶת אֵלֵּי הַאֱלֹהִים

מאת: קרל פ. קוסרט

עורך: ריצ'ארד אמרם אלופר
chaimveshalom@sdaisrael.org

הוצאת "חיים ושלום": ריצ'ארד אמרם אלופר

עיצוב ואיורים: ודים ברגין
מאנגלית: שולמית גלאור

מערכת: לינקולן 4 ירושלים 94186

תוכן העניינים:

1	שאלו: מחבר האיגרת אל הגלטים •	8
2	הבשורה וסמכותו של שאול •	15
3	אחיזות הבשורה •	22
4	הצדקה על ידי אמונה בלבד •	29
5	אמונה על פי התנ"ך •	36
6	זכות הבכורה של ההבטחה •	43
7	הדרך לאמונה •	50
8	מעבדים ליורשים •	57
9	דאגתו של שאול לגלטים •	64
10	שתי הבריתות •	71
11	חירות במשיח •	78
12	לחיות תחת הנהגת רוח הקודש •	85
13	הבשורה והקהילה •	92
14	להתהלל בצלב המשיח •	99

המדריך ללימודי תנ"ך ליום שבת חובר במשרד המדריך ללימודי תנ"ך למבוגרים בוועדה הכללית של האדוונטיסטים שומריהשבת. הכנת המדריך נעשת תחת פיקוחה הכללי של ועדה בינלאומית להערכת כתבי יד של מדריכי שבת, שחבריה משרתים בתור עורכים. המדריך היוצא לאור משקף את המלצות הוועדה, ולא בהכרח או בלבד את כוונת הסופר(ים).

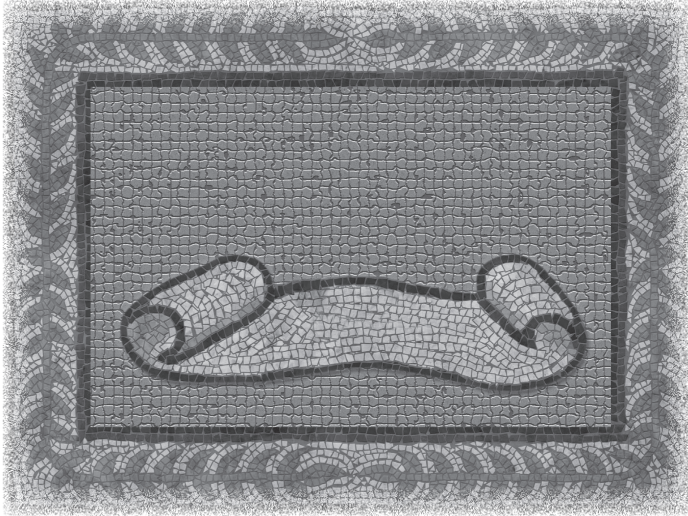
גירסאות תנ"ך

ציטוטי הברית החדשה לקוחים מתוך: הברית החדשה המודרנית, גירסא 2.1; הברית החדשה תרגום דליטש, גירסא 2.0

כל הזכויות שמורות © לחברה לכתבי הקודש בישראל, 1976, 1991. החומר ניתן ברשות.

מבוא

הבשורה באיגרת אל הגלטים

איגרת שאול אל הגלטים הושוותה ובצדק ל"דינמיט". חוץ מהאיגרת אל הרומים, שזו ספר אחר בכתבי הקודש זולת האיגרת אל הגלטים, לא עורר תחייה רוחנית עזה יותר ותיקון דתי רחב יותר. ניתן לטעון כי התנועה הפרוטסטנטית נולדה מתוך דפי האיגרת אל הגלטים (והאיגרת אל הרומים). כשמרטין לותר קרא לראשונה את האיגרת אל הגלטים, הבשורות הטובות הנפלאות על הצדקה באמצעות אמונה נגעו בליבו. "האיגרת אל הגלטים", אמר, "היא האיגרת שלי, אני נשוי לה". מאוחר יותר, כתביו של לותר, המתמקדים בבשורת המשיח, שינו את חיינו של ג'ון וסלי בלונדון ב-24 במאי, 1738. מאז אותו יום הנהיג וסלי תחייה רוחנית שסחפה לא רק את האיים הבריטיים, אלא גם את רחבי העולם המערבי. גם האדוונטיסטים חבים תודה גדולה לאיגרת אל הגלטים. אי. ג'יי. ואגונר ו-19 ט. ג'ונס שלימדו את האיגרת, סייעו לקהילה האדוונטיסטית בשלהי המאה ה-19 לגלות מחדש את האמת על השגת צדקה באמצעות אמונה. מה טמון באיגרת אל הגלטים שהופך אותה לעמוד תווך בהתעוררות ובתחייה רוחנית? בשונה מיתר כתבי הקודש, האיגרת אל הגלטים עוסקת במספר נושאים

הגויים. כדי להיושע, הגויים אף חייבים להימול ולקיים את תורת משה. (מה"ש ט"ו 1). לכן, אין זה מפתיע שכאשר שאול יסד בגלטיה קהילה של מאמינים גויים, אותם בני יהודה נסעו לשם כדי ל"העמיד דברים על דיוקם".

כשנודע לשאול על הבעיה, הוא הגיב ברגש עז. לאחר שהבין כי בשורה שקרית זו, המבססת את הגאולה על אמונה ומעשי צדקה, עלולה לערער את פועל הכפרה של המשיח, הוא חיבר למען הגלטים כתב הגנה נרגש לבשורה. במילים נוקבות הוא זן בתורת שקר זו, וקרא לה חד וחלק בשמה האמיתי - לגליזם.

הרבעון הנוכחי ללימוד כתבי הקודש מזמין אותנו לצאת למסע עם שאול השליח, בשעה שהוא מפציר בגלטים לדבוק בישוע. בעת ובעונה אחת, הרבעון אף מעניק לנו הזדמנות להרהר בהבנתנו את הבשורה. תקוותי הכנה היא שלאורך לימוד הרבעון, רוח אלוהים תצית בלבנו תחייה רוחנית בשעה שנגלה מחדש את פועלו של אלוהים בעבורנו באמצעות המשיח.

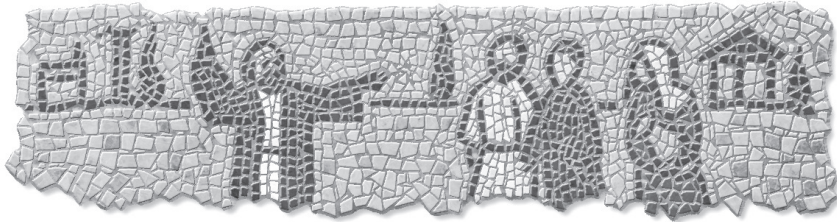
קרל קוסרט, ד"ר לפילוסופיה, הוא מורה עמית המלמד את הברית החדשה ואת תולדות הנצרות הקדומה באוניברסיטת ואלה ואלה, קולג' פלייס, וושינגטון.

חשובים ביותר לתלמידי המשיח. שאול השליח זן באיגרת זו בסוגיות כגון חירות, תפקידה של התורה בהשגת גאולה, המצב שבו אנו שרויים במשיח, טבעם של חיי הרוח, וכן בסוגיה העתיקה: כיצד יוכלו בני אדם חוטאים לעמוד מוצדקים לפני אל קדוש וצדיק?

מובן שספרים אחרים בכתבי הקודש, כגון האיגרת אל הרומים, דנים אף הם באותן סוגיות, אבל האיגרת אל הגלטים שונה מהם. היא לא רק תמציתית יותר; בנוסף, הנושאים המגוונים שנידונו בה נכתבו בנימה אישית נלהבת ומלאה עוצמה של רב ורועה דגול - נימה שאינה יכולה שלא לגעת גם בימינו בלבבות הפתוחים לרוח האלוהים.

על אף שהאיגרת של שאול אל הגלטים מדברת אלינו באופן אישי, נוכל לרכוש תובנות רבות יותר אם נתוודע לנסיבות ההיסטוריות הרלוונטיות ששאול עוסק בהן בהנחיית רוח הקודש. מלומדים וחוקרים רבים מאמינים כי האיגרת אל הגלטים הייתה כנראה אחת האיגרות המוקדמות יותר של שאול; קרוב לודאי שהיא נכתבה בשנת 49 לספירה לאחר ועידת ירושלים המפורסמת (מה"ש ט"ו). ייתכן שאיגרת זו היא המסמך המשיחי הקדום ביותר המצוי בידינו. כפי שעולה בברור ממעשי השליחים ומהאיגרת אל הגלטים, הקהילה הקדומה מצאה את עצמה בקרב עז שהתחולל על מהות הגאולה, במיוחד בהקשר לגויים. קבוצה של אנשים מיהודה שהאמינו במשיח סברו כי אין די באמונה בישוע בלבד בעבור

שאול: מחבר האיגרת אל הגלטים

שבת אחר הצהרים

קיראו את הפסוקים הבאים לקראת השיעור השבועי: מעשי השליחים ו' 9-15, ט'
1-9, שמואל א' ט"ז 7, מתי ד' 1, מעשי השליחים י"א 19-21, ט"ו 1-5.

פסוק לשינון: "כְּשִׁמְעֶם זאת לא השיבו דְבַר, אֶלָּא נָתְנוּ כְּבוֹד לֵאלֹהִים בְּאִמְרָם: 'אֲנִי גַם לְגוֹיִים נָתַן אֱלֹהִים לְחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה אֵלַי חַיִּים.'" (מעשי השליחים י"א 18).

לא קשה להבין את שאול מתרסוס (שנודע בתור שאול השליח לאחר שקיבל את האמונה במשיח), ואת הסיבה למעשיו. כיהודי אדוק שלמד כל חייו על חשיבותה של התורה ועל הגאולה הפוליטית הממשמשת ובאה לישראל, הרעיון על ביאת המשיח המיוחל שיוצא להורג כאחד הפושעים השפלים ביותר היה יותר מכפי שיכול היה לשאת.

לכן, לא פלא ששאול היה משוכנע בכך שתלמידי ישוע חיללו את התורה, ולפיכך עיכבו את התגשמות תוכניתו של ה' בעבור ישראל. טענותיהם של תלמידי ישוע בדבר המשיח הצלוב שקם לתחייה, גבלו לדעתו בכפירה לשמה. לדידו, אי אפשר היה לנהוג סובלנות עם אנשים שסירבו לוותר על רעיונות אוויליים שכאלה. שאול היה נחוש בדעתו לפעול בשם אלוהים כדי לעקור מן השורש את האמונות הללו מישראל. מסיבה זו הוא תועד לראשונה בכתבי הקודש בתור אדם בעל להט דתי שרדף בקנאות ובאלימות את אחיו היהודים שהאמינו בישוע המשיח. אבל לאלוהים הייתה תוכנית אחרת בעבור שאול, תוכנית שהוא עצמו לא יכול היה להעלותה אי פעם בדעתו: לא רק שיהודי טוב כמוהו יבשר על ישוע המשיח, הוא אף יעשה זאת בקרב הגויים!

□ לימדו את השיעור השבועי לקראת שבת, ה-1 באוקטובר.

רוזף המשיחיים

1

שאול התרסי מוזכר לראשונה במעשי השליחים ז' 58 כמי שנקשר לאירוע הסקילה של סטפנוס, ומאוחר יותר לרדיפה נרחבת של הקהילה המשיחית בירושלים (מה"ש ח' 1-5). לשמעון כיפא, פיליפוס ושאול יש תפקיד חשוב בספר מעשי השליחים, שכן הם היו מעורבים באירועים שהובילו להפצת האמונה המשיחית מעבר לגבולות העולם היהודי. לסטפנוס נודעה חשיבות מיוחדת, שכן הבשורה שהטיף ומותו על קידוש השם השפיעו רבות על שאול מתרסוס. סטפנוס היה יהודי דובר יוונית, ואחד משבעת האנשים שנבחרו לשרת את הקהילה בתפקיד שמשים (מה"ש ו' 6-3). על פי מעשי השליחים, קבוצה של יהודים בני עדות שונות שעלו ארצה מהגולה והתגוררו בירושלים (פס' 9), החלו להתווכח עם סטפנוס על דרשתו בנושא ישוע המשיח. ייתכן מאוד ששאול נטל חלק בוויכוחים אלה.

קיראו את מעשי השליחים ו' 15-9. אילו האשמות הועלו נגד סטפנוס? מה הן מזכירות לכם? (ראו גם מתי כ"ו 61-59).

דומה כי העוינות העזה שקמה נגד דרשתו של סטפנוס נבעה משני דברים שונים. מחד, סטפנוס עורר עליו את זעמם של מתנגדיו בכך שלא הדגיש את חשיבותם העליונה של תורת ישראל ובית המקדש, שהיוו את לב ליבה של האמונה היהודית וסימלו את הזהות הדתית והלאומית של העם. מאידך, סטפנוס לא רק שהתעלם משני סמלים יקרים אלו של עם ישראל (ולטעמם של בני עמו הפגין בכך זלזול במורשת היהדות), אלא אף הכריז בעוז כי ישוע, המשיח שנצלב וקם לתחייה, הוא לב ליבה של היהדות.

לכן, לא פלא שסטפנוס הכעיס את שאול, הפרוש הקנאי (פיל' ג' 6-3), שרדיפתו את ראשוני המשיחיים העידה על השתייכותו לזרם קפדני ולוחמני של הפרושים, שהפגין קנאות רבה. שאול ראה שהנבואות הנשגבות על מלכות האלוהים טרם התגשמו במלואן (דניאל ב', זכריה ח' 23, ישעיהו מ' נ"ה). על כן, קרוב לוודאי שהאמין כי משימתו הייתה לסייע לה' לקרב את היום הזה באמצעות טיהור ישראל מכפירתה, ובכלל זה עקירת הרעיון בדבר ישוע בתור המשיח.

משוכנע בצדקת אמונתו, שאול היה מוכן ומזומן להוציא להורג את כל מחללי התורה. לעיתים, כשאנו נזקקים לקנאה וללהט כדי להגן באמצעותם על אמונתנו, כיצד נלמד למתן את קנאותנו בעזרת התובנה שגם אנו עלולים לפעמים לטעות?

שאל מקבל את האמונה במשיח

“שאל שאל: “מי אתה, אדוני?” “אנכי ישוע אשר אתה רודף.” (מה”ש ט’ 5). בתרגום אחר נאמר: “אנוכי ישוע אשר אתה רודף, קשה לך לבעוט בדרבנות.” (דליץ). על אף שרדיפתו של שאל את הקהילה הקדומה התחילה בקטן ולא בלטה במיוחד (לדוגמה, הוא רק שמר על בגדי העדים שהוציאו את סטפנוס להורג בסקילה), במהרה היא הלכה והתעצמה (ראו מה”ש ח’ 1-3, ט’ 1, 2, 13, 14, 21; כ”ב 3-5). חלק מהמילים שלוקס משתמש בהן כדי לתאר את שאל, מציינות אותו כחיית פרא צמאת דם או כלוחם עז הנחוש למגר ולהרוס את אויביו. לדוגמה, הביטוי “עֲשֵׂה שְׁמוֹת” המופיע במעשי השליחים ח’ 3, מתאר את התנהגותו הפרועה וההרסנית של חזיר בר בתרגומים ליוונית של תהילים פ’ 14. מסע הרדיפות של שאל את המשיחיים לא נערך כלאחר יד או ללא להט. מדובר בתוכנית מגמתית ומתמשכת שמטרתה הייתה להכחיד את האמונה המשיחית ביהדות.

בחנו את שלושת ההיבטים שאפיינו את קבלת האמונה בישוע של שאל (מה”ש ט’ 1-18, כ”ב 2-6, וכ”ו 12-19). כיצד פעל כאן חסד ה’? במילים אחרות, עד כמה ראוי היה שאל לחסד שה’ הרעיף עליו?

מנקודת מבט אנושית, קבלתו של שאל את האמונה במשיח נראתה בלתי אפשרית. (מכאן הספקנות שאנשים רבים הביעו לאחר ששמעו על כך לראשונה). הדבר היחיד ששאל היה ראוי לו היה עונש, אך תחת זאת, אלוהים הרעיף את חסדו על יהודי קנאי זה. אבל חשוב לציין שקבלת האמונה במשיח בידי שאל לא התרחשה בחלל ריק, ומובן שלא נכפתה עליו. שאל לא היה אתאיסט. הוא היה אדם דתי, על אף ששגה חמורות בהבנתו את האל. דברי ישוע אל שאל: “קשה לך לבעוט בדרבנות” (תרגום דליץ), מעידים על כך שרוח הקודש פעלה בליבו של שאל והרשיעה אותו. בעולם העתיק נהגו להשתמש בְּדָרְבָן (מסמר בראש מִלְמַד הבקר), שנועד להמריץ ולדרבן בני בקר שסירבו לחרוש את האדמה. שאל התנגד במשך זמן מה לדרבנות שה’ השתמש בהם כדי לעורר אותו מעיוורונו הרוחני, אבל לבסוף, בדרך לדמשק, נכנע לישוע לאחר שזכה למפגש נסי עם המשיח שקם לתחייה. מאז אותו יום שאל בחר שלא להילחם עוד בה’ ובמשיחו.

חישבו על הרגע שבו קבלתם את האמונה במשיח. ייתכן שהחוויה שלכם לא הייתה דרמטית כמו זו של שאל (רובנו לא חוונו חוויה דרמטית כל כך), אך עם זאת, באילו דרכים זומות גם אתם קיבלתם את חסד ה’? מדוע חשוב שלא נשכח לעולם את מה שזכינו לקבל במשיח?

שאל בדמשק

1

במהלך המפגש עם ישוע התעוורר שאול. לאחר מכן, הוא צווה ללכת לביתו של אדם בשם יהודה ולהמתין שם לאדם בשם חנניה. אין ספק שעיוורונו של שאול היווה אזכור רב עוצמה לעיוורון הרוחני הגדול שהיה שרוי בו, ואשר גרם לו לרדוף את תלמידי ישוע.

הופעתו של ישוע לפני שאול בדרך לדמשק שינתה את הכול. שאול שהאמין בצדקת דרכו, הבין עכשיו שטעה לגמרי. במקום לפעול למען אלוהים, הוא פעל נגדו. כששאול נכנס לדמשק, הוא היה אדם שונה לחלוטין מהפרוש היהיר והקנאי שעזב את ירושלים. במקום לאכול ולשתות, הוא בילה את שלושת הימים הראשונים בדמשק בצום, בתפילה ובהגות על כל מה שאירע לו. קיראו את מעשי השליחים ט' 14-10. נסו לדמיין מה עבר במוחו של חנניה: לא רק שאול, רודף הקהילה, היה עכשיו תלמיד המשיח, הוא אף נבחר בידי ה' לשמש שליח שיביא את הבשורה לגויים (ראו מה"ש כ"ו 18-16).

לא פלא שחנניה היה קצת מבולבל. אם הקהילה בירושלים היססה לקבל לשורותיה את שאול שלוש שנים לאחר שהפך לתלמיד המשיח (מה"ש ט' 30-26), לא קשה לתאר את התהיות והדאגות שמילאו את ליבם של המאמינים מקץ שלושה ימים מכניעתו של שאול למשיח! בנוסף, שימו לב שחנניה קיבל מהאדון חזון, ובו ישוע בישר לו את החדשות המפתיעות על שאול; שום דבר אחר זולת חזון מה', לא היה משכנע אותו בכך שמה שנודע לו על שאול הוא אמיתי לגמרי – שצורך היהודים המשיחיים הפך להיות אחד מהם!

כששאול עזב את ירושלים ויצא לדמשק היו בידי סמכות ורשות מטעם ראשי הכוהנים לעקור מן השורש את האמונה המשיחית (מה"ש כ"ו 12). אבל ה' יעד לשאול שליחות שונה לגמרי, כזו שהסתמכה על סמכות גדולה יותר. שאול התבקש להביא את הבשורה לגויים, רעיון שהמם ודאי את חנניה ואת יתר היהודים המאמינים, הרבה יותר מההלם שחש שאול בשעה שקיבל על עצמו את עולו של המשיח.

במקום שבו שאול ביקש לעצור את הפצת האמונה המשיחית, עכשיו ה' ישתמש בו כדי להפיץ את הבשורה הרבה מעבר למה שהמאמינים היהודים יכלו לדמיין.

קיראו את הפסוקים הבאים: שמואל א' ט"ז 7, מתי ז' 1 והאיגרת הראשונה אל הקורינתים ד' 5. איזה מסר נושאים פסוקים אלה בנוגע לסיבה שבעטיה עלינו להיזהר מאוד כשאנו שופטים את החוויה הרוחנית של הזולת? אילו טעויות עשיתם בשפיטת הזולת, ומה למדתם מטעויות אלו?

הבשורה מופצת בקרב הגויים

היכן נוסדה הקהילה המשיחית הראשונה של הגויים? מה היו האירועים שגרמו למאמינים לנסוע לשם? (מה"ש י"א 21-19, 26). מה מזכיר לכם דבר זה מימי התנ"ך? (ראו דניאל ב').

הרדיפה שפרצה בירושלים לאחר מותו של סטפנוס, גרמה למספר יהודים משיחיים לברוח הרחק מירושלים ולהגיע עד צפון אנטיוכיה. בתור בירת המחוז הרומי של סוריה, אנטיוכיה הייתה העיר השלישית בחשיבותה באימפריה הרומית אחרי רומא ואלכסנדריה. אוכלוסיית העיר שמנתה כחמש מאות אלף איש הייתה קוסמופוליטית – דבר שהפך אותה יעד אידיאלי לא רק לקהילת הגויים, אלא גם כדי לשמש מרכז ובסיס של הקהילה הקדומה להפצת הבשורה.

מה אירע באנטיוכיה שהביא לביקורו של ברנבא בעיר, ולהחלטתו להזמין את שאול לבוא לאנטיוכיה ולשרת יחד איתו? איזו תמונה של הקהילה מוצגת כאן? (מה"ש י"א 26-20).

לא קל לסקור את תולדות חייו של שאול, אך דומה שחלפו כחמש שנים מאז שביקר בירושלים אחרי שקיבל את האמונה בישוע (מה"ש ט' 30-26), עד שקיבל את הזמנתו של ברנבא להצטרף אליו באנטיוכיה. מה עשה שאול במשך השנים הללו? קשה לומר בוודאות. אבל אם נסתמך על דבריו באיגרת אל הגלטים א' 21, ייתכן שהוא בישר את הבשורה בסוריה וקיליקיה. ישנם מלומדים הסבורים כי במהלך תקופה זו שאול נושל מנכסי משפחתו (אל הפיליפים ג' 8), וסבל קשיים וצרות אחרות שתוארו על ידו באיגרת השנייה אל הקורинתיים י"א 28-23. הקהילה באנטיוכיה פרוחה תחת הנהגתה של רוח הקודש. התיאור המופיע במעשי השליחים י"ג 1, מעיד על כך שטבעה הקוסמופוליטי של העיר השתקף במהרה במגוון האתני והתרבותי של הקהילה. (ברנבא היה מקפריסין, לוקיוס היה מקירניה, שאול בא מקיליקיה, שמעון היה כפי הנראה מאפריקה, ובנוסף היו בקהילה גויים רבים שקיבלו את האמונה במשיח). רוח הקודש חפצה עכשיו להביא את הבשורה אל גויים רבים יותר, תוך שימוש באנטיוכיה כמרכז להפצת הבשורה באזורים נרחבים, הרבה מעבר לסוריה וליהודה.

שובו וקיראו את מעשי השליחים י"א 26-19. אילו לקחים נפיק מהקהילה באנטיוכיה, שהייתה קהילה מגוונת מאוד מבחינת ההרכב האתני והתרבותי שלה, שיוכלו לעזור לקהילות בימינו לנסות לחקות את המרכיבים הטובים שהיו בה?

סכסוך בקהילה

1

מובן שאיש אינו מושלם, ולכן, עד מהרה פקדו צרות את הקהילה המשיחית הקדומה. ראשית, לא כל המאמינים היו שבעי רצון מחדירתם של גויים מאמינים לשורות הקהילה הקדומה. הם לא הסתייגו מבישור הבשורה לגויים, אבל לא התלהבו מהבסיס "החופשי" שעליו הורשו הגויים להצטרף לקהילה. היו מאמינים שהרגישו כי אין די באמונה בלבד כדי להגדיר את המשיחי; לטענתם, בנוסף לאמונה במשיח חייב המאמין הגוי לעבור ברית מילה ולקיים את תורת משה. כדי להיות משיחי אמיתי, כך גרסו, הגויים חייבים להימול. (במעשי השליחים י' 11-1, י"א 18 המביא את הסיפור על כיפא וקורנליוס, ניתן לראות את גודל המחלוקת שהתעוררה בין היהודים לבין הגויים).

הביקורים הרשמיים של מאמינים מירושלים, אשר פיקחו על עבודת הבישור של פיליפוס בקרב השומרונים (מה"ש ח' 14), ובקרב הגויים באנטיוכיה (מה"ש י"א 22), עשויים להצביע על דאגה כלשהי בנוגע לקבלתם של מאמינים גויים לקהילה המשיחית. אולם התגובה שהתעוררה בעקבות הטבלת קורנליוס, חייל רומאי גוי, בידי כיפא, מהווה דוגמה ברורה למחלוקת בנוגע לסוגיית הגויים שהתעוררה בקרב המאמינים הראשונים. קבלתו של גוי מזדמן, לדוגמה קורנליוס, לשורות הקהילה הייתה עשויה לגרום לחלק מחברי הקהילה אי נוחות מסוימת, אבל מאמציו היזומים של שאול לפתוח לרווחה את שערי הקהילה בפני הגויים על בסיס קבלתם את האמונה בישוע בלי לדרוש מהם לקיים את התורה, הביאו לניסיונות מחושבים מצד חלק מהמאמינים לחבל בשירותו של שאול.

כיצד ניסו מספר מאמינים מיהודה לפעול נגד עבודתו של שאול בקרב הגויים המשיחיים באנטיוכיה? (מה"ש ט"ו 5-1).

למרות שוועידת ירושלים צידדה בסופו של דבר בעמדתו של שאול לגבי סוגיית מילת הגויים (מעשי השליחים ט"ו), ההתנגדות לשליחותו של שאול המשיכה. כשבע שנים לאחר מכן, בשעת ביקורו האחרון של שאול בירושלים, אנשים רבים היו עדיין חשדניים לגבי בשורת שאול. למעשה, כששאול ביקר במקדש, הוא כמעט איבד את חייו כאשר יהודים מאסיה צעקו: "אֲנָשִׁי יִשְׂרָאֵל, עֲזְרוּ! זֶהוּ הָאִישׁ הַמְלַמֵּד אֶת כָּל הָאֲנָשִׁים בְּכָל מְקוֹם נֶגֶד הָעָם הַזֶּה וְנֶגֶד הַתּוֹרָה וְהַמִּקְדָּשׁ הַזֶּה." (מה"ש כ"א 28; ראו גם כ"א 20, 21).

שימו את עצמכם בנעליהם של יהודים משיחיים אלה שחששו מהתורה שלימד שאול. מדוע יש לחששם ולהתנגדותם הגיון כלשהו? מה נלמד מכך על הדרך שבה עלולים הדעות המגובשות והרעיונות התרבותיים (ואפילו הדתיים) שלנו לגרום לנו לסטוט מדרך הישר? כיצד נלמד להתגונן מפני טעויות דומות, בלא הבדל עד כמה הכוונות שלנו טובות?

לימוד נוסף: קיראו בספרה של אלן ג'י. ווייט, Testimonies for the Church, כרך 3, את הפרק "Individual Independence", בעמודים 430-434 בנוגע לקשר בין קבלת האמונה לבין הקהילה. בספר The SDA Bible Commentary, תמצאו מפה מועילה של חייו המוקדמים של שאול ופרשנות על קבלתו את האמונה. (כרך 6, עמ' 226-234).

"לפני [קבלתו את האמונה במשיח], שאול נודע כמגן קנאי של היהדות וכרוֹדף בלתי נלאה של תלמידי ישוע. הוא היה אדם אמיץ, עצמאי ובעל כושר התמדה. בזכות מעלותיו, כישוריו והכשרתו יכול היה לשרת כמעט בכל תחום. הוא ניחן ביכולת חשיבה, בכושר התבטאות, בהגיון ובבהירות מדהימה, ובאמצעות הסרקזם המצמית שלו יכול היה להעמיד את מתנגדיו באור לא מחמיא. עכשיו ראו היהודים את האיש הצעיר והמבטיח הזה מתחבר עם האנשים שאותם רדף, ומבשר ללא פחד את הבשורה בשמו של ישוע.

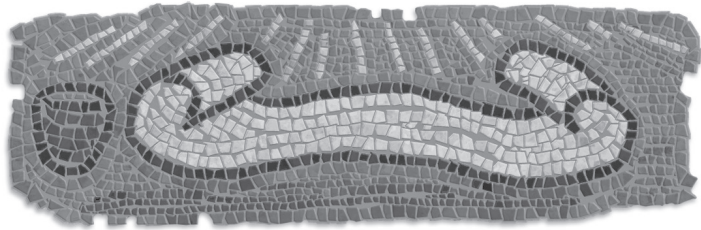
"מוות בקרב פירושו אובדן לשורות הצבא שלו, אבל מותו לא יתרום כהוא זה לחיזוקו של האויב. אך כאשר אדם חשוב חובר לכוחות האויב, לא רק שהשירות שלו אובד, אלא גם שהצד שהוא מצטרף אליו מרוויח יתרון מובהק. כאשר שאול התרסי עשה את דרכו לדמשק, הוא היה יכול בקלות להינגף ולמות ביד ה', ואז הרדיפה אחר תלמידי ישוע הייתה נחלשת. אבל אלוהים בחסדו לא רק חסך את חייו של שאול, אלא גם שינה את ליבו והביא אותו לאמונה, ובכך העביר אלוף מצדו של האויב לצד המשיח. כנואם רוט וכמבקר מחמיר, שאול, עם דבקותו במטרה ועם האומץ הרב שלו, היה בעל הכישורים שנדרשו לקהילה הקדומה." (אלן ג'י. ווייט, The Acts of the Apostles, עמ' 124).

שאלות לדיון:

- 1 איזה לקח נפיק מהעובדה שאחזים ממתנגדיו המחמירים ביותר של שאול היו אנשים מבני עמו שהאמינו בישוע?
- 2 כיצד תגנו על עניינים הקשורים לעקרונות האמונה, ובעת ובעונה אחת תוודאו שאינכם נלחמים באלוהים?

לסיכום: המפגש של שאול עם ישוע בדרך לדמשק, היה רגע מכונן בחייו של שאול ובהיסטוריה של הקהילה הקדומה. אלוהים שינה את האיש שרדף את הקהילה והפך אותו לשליחו הנבחר, וזאת כדי להביא את הבשורה לגויים ברחבי העולם. ואולם, כששאל קיבל לקהילה גויים שבאו לאמונה בלי שדרש מהם להימול ולציית לתורה, אחזים מהקהילה התקשו לקבל זאת - דבר המהווה זוגמה מרשימה לדרך שבה דעות קדומות ודעות מגובשות מראש עלולות לעכב את השליחות שלנו.

הבשורה וסמכותו של שאול

שבת אחר הצהריים

קיראו את הפסוקים הבאים לקראת השיעור השבועי: פטר"ב ג' 15, 16; אל הגלטים א'; פיל' א' 1; גלט' ה' 12.

פסוק לשינון: "האם אל בני אדם אני מתרצה בעת, או אל אלהים? האם משתדל אני למצוא חן בעיני בני אדם? אלו עדין השתדלתי למצוא חן בעיני בני אדם, לא הייתי עבד המשיח." (אל הגלטים א' 10).

סטודנטים הקימו מרכז בקמפוס שלהם, שקידם בברכה כל אדם בלא הבדל גזע, מין, מעמד חברתי או אמונה דתית. דמיינו שאותם סטודנטים שבו לאחר שנים לאותו מרכז, וגילו שסטודנטים אחרים תכננו מחדש את המרכז ושינו אותו בהתאם. הם חילקו את החדר הגדול שנועד למפגשים חברתיים לחדרים קטנים שהכניסה אליהם הוגבלה לפי גזע, מין, לאום, דת וכו'. הסטודנטים שהיו אחראים לתכנון החדש טענו כי הסמכות לערוך את השינויים הללו התבססה על מסורת עתיקת יומין.

הדבר דומה במעט למצב ששאול השליח התמודד עימו בשעה שכתב את איגרתו אל הקהילות בגלטיה. מורי שקר קראו תגר על תוכניתו לצרף את הגויים לקהילה המשיחית על בסיס אמונה בלבד. הללו התעקשו על כך שהגויים חייבים להימול לפני שיוכלו להצטרף לקהילה. שאול ראה בעמדה זו התקפה ישירה על מהותה של הבשורה; לפיכך היה עליו להגיב. התגובה שלו היא האיגרת שכתב אל הגלטים.

□ לימדו את השיעור השבועי לקראת שבת, ה-8 באוקטובר.

שאל, מחבר האיגרת

קיראו את איגרת פטרוס השנייה ג' 15, 16. מה נלמד מפסוקים אלה על יחסה של הקהילה הקדומה לאיגרותיו של שאול? מה נלמד מכך על הדרך שבה פועלת השראה?

2

כתב אל הגלטים הוא לא ניסה לחבר יצירת פאר ספרותית. למעשה, בהדרכת רוח הקודש, הוא דן במספר מצבים מסוימים שהיו קשורים אליו ואל המאמינים בגלטיה. גם לאיגרות אחרות, בדומה לאיגרת אל הגלטים, היה תפקיד חשוב בשירות הבישור של שאול. כשליח לגויים יסד שאול מספר קהילות ברחבי אגן הים התיכון. על אף שביקר את הקהילות הללו ככל שהתאפשר לו, נבצר ממנו להישאר בהן לאורך זמן. כדי לפצות על היעדרו הוא חיבר איגרות הדרכה ושלח אותן אל הקהילות. במרוצת הזמן הגיעו איגרותיו של שאול גם לקהילות אחרות (קול' ד' 16). למרות שחלק מאיגרותיו אבדו, לפחות שלוש עשרה איגרות שנכללו בברית החדשה נושאות את שמו. כפי שמעיד פטרוס באיגרתו השנייה (ג' 15, 16), בשלב מסוים נחשבו איגרותיו של שאול כחלק מכתבי הקודש. הדבר מעיד על הסמכות הרבה שניתנה לו כשליח וכמבשר כבר בראשית דרכה של הקהילה המשיחית.

בתקופה מסוימת סברו כי המתכונת של איגרות שאול הייתה מיוחדת במינה – מתכונת שעוצבה בידי רוח הקודש כדי להכיל את דבר האלוהים שנכתב בהשראת ה'. השקפה זו שונתה כאשר שני חוקרים צעירים מאוקספורד, ברנרד גרנפל ורתור הנט, גילו במצרים כחמשת אלפים קטעים של פפירוס עתיק (מסמכים שנכתבו על פפירוס, ששימש כלי כתיבה פופולרי במשך מספר מאות לפני ואחרי ביאת המשיח). בנוסף למציאת מספר עותקים עתיקים ביותר של הברית החדשה, הם מצאו מסמכים שונים, כגון חשבונות, קבלות, חוזרי מס ומכתבים אישיים.

למרבה ההפתעה, מתכונתה הבסיסית של איגרת שאול הייתה זהה למתכונת האיגרות האחרות שנכתבו בימיו. מתכונת זו כוללת: א. דברי פתיחה (המציינים את זהות ושם הכותב ואת זהות ושם הנמען), ולאחריהם ברכה. ב. תודות. ג. החלק המרכזי באיגרת, ו-ד. הערת סיום. בקצרה, שאול השתמש במתכונת שהייתה מקובלת בתקופתו לשם מסירת דבריו אל בני דורו על ידי אמצעי תקשורת ומתכונת שהיו מקובלים עליהם.

אילו כתבי הקודש היו נכתבים בימינו, באילו אמצעים, מתכונת ונוסח היה השתמש לדעתכם כדי להעביר אלינו את דברו?

קריאתו של שאול

2 על אף שאיגרותיו של שאול נכתבו על פי המתכונת המקובלת של כתיבת איגרות בעולם העתיק, האיגרת אל הגלטים כוללת מספר מאפיינים ייחודיים שלא נמצאו ביתר איגרותיו של שאול. אם נזהה את ההבדלים הללו, הם יוכלו לסייע לנו להבין טוב יותר את המצב שבו שאול דן.

השוו בין ברכת הפתיחה באיגרת אל הגלטים א' 1,2 לבין דברי הפתיחה באל האפסים א' 1, אל הפיליפים א', 1 והשנייה אל התסלוניקים א', 1. מהן נקודות הדמיון והשוני בין ברכת הפתיחה של שאול באיגרת אל הגלטים לבין הברכות הפותחות את האיגרות הללו?

ברכת שאול אל הגלטים המופיעה בפתח דבריו אינה רק ארוכה קמעה מיתר ברכות הפתיחה באיגרותיו, אלא ששאול אף יוצא כאן מגדרו כדי לתאר את הבסיס לסמכותו בתור שליח. משמעותה המילולית של המילה "שליח" היא "מישהו שנשלח". בברית החדשה מילה זו מתייחסת בעיקר לשניים עשר תלמידי ישוע, ולתלמידים אחרים שישוע התגלה בפניהם לאחר שקם לתחייה וציווה עליהם להיות עדיו ומבשריו (אל הגלטים א' 19, קור' א ט"ו 7). שאול מכריז כאן כי הוא משתייך על קבוצה נבחרת זו.

העובדה ששאול טוען בתוקף כי שליחותו אינה מטעם בני אדם, מעידה על כך שמספר אנשים בגלטיה ניסו לערער על סמכותו כשליח. מדוע? כאמור, היו בקהילה חברים שלא הסכימו עם המסר שלו, שעל פיו גאולה מבוססת על אמונה במשיח בלבד ולא על קיום מצוות התורה. הם חשו כי בשורת שאול חותרת תחת סמכות התורה. אבל אנשים בעייתיים אלה נהגו בתחכום. הם ידעו כי המצע של בשורת שאול היה קשור הדוקות למקור סמכותו כשליח (יוחנ' ג' 34). לכן, הם החליטו לתקוף את הסמכות הזו בתקיפות.

עם זאת, הם לא התכחשו ישירות לשליחותו של שאול; הם פשוט טענו כי אין לה חשיבות רבה. הם טענו ודאי כי שאול אינו אחד משניים עשר התלמידים המקוריים של ישוע, ולפיכך סמכותו לא נבעה מאלוהים, אלא מבני אדם, כגון רועי הקהילה באנטיוכיה שמינו את שאול ואת ברנבא לשליחים ולמבשרים (מה"ש י"ג 3-1). וכמובן, ייתכן ששאול מונה בידי חנניה שהטביל אותו לאחר שחזר בתשובה (מה"ש ט' 18-10). לדידם, שאול לא היה אלא שליח שנשלח מאנטיוכיה או מדרמשק, ותו לא! לכן, הם טענו כי המסר שלו התבסס אך ורק על מחשבתו הוא ולא על דבר האלוהים.

שאול זיהה מיד את הסכנה הטמונה בהאשמות הללו, ולכן הגן על שליחותו מטעם האלוהים.

באילו דרכים, ולו מרומזות, קוראים המשיחיים בימינו תגר על כתבי הקודש בקרב הקהילה? כיצד נזהה את קריאות התגר הללו? והעיקר, כיצד הן משפיעות (אולי) על הלך החשיבה שלכם בנוגע לסמכות כתבי הקודש?

בשורת שאול

2

בנוסף לדברי ההגנה על שליחותו, מה עוד מדגיש שאול בברכת הפתיחה אל הגלטים? (השוו בין גלט' א' 3-1 לבין אפסים א' 2, פיל' א' 2, וקול' א' 2).

אחד המאפיינים הייחודיים באיגרות שאול הוא הדרך שבה שאול מקשר בין המילים חסד ושלוש בברכת הפתיחה שלו. השילוב בין שתי מילים אלו הינו נוסח מקובל המאפיין את מרבית הברכות בעולם העברי והיווני הקדום. במקום שבו מחבר יוניי נהג לכתוב את המילה "ברכות", שאול כותב את המילה "חסד" ומצרף אליה את המילה "שלוש", שהיוותה ברכה עברית שגורה. השילוב בין שתי מילים אלה לא נעשה רק כדי להיות נחמד. להיפך, המילים "חסד ושלוש" מתארות הלכה למעשה את מסר הבשורה של שאול. החסד והשלוש אינם נובעים משאול, אלא מאלוהים האב ומהאדון ישוע המשיח.

אילו היבטים של הבשורה מציג שאול באל הגלטים א' 6-1?

על אף שלשאול אין די מקום בברכת הפתיחה באיגרותו כדי להרחיב את הדיבור על טיבה של הבשורה, הוא מתאר במימנות רבה את מהותה של הבשורה במספר פסוקים קצרים. מהי האמיתה המרכזית שעליה מסתמכת הבשורה? על פי שאול, לא מדובר בציות לתורה – הנקודה שמתנגדיו דגלו בה בתוקף. להפך, הבשורה מסתמכת על פועלו של המשיח בעבורנו באמצעות מותו על הצלב ותחייתו מהמוות. מות המשיח ותקומתו השיגו בעבורנו דבר שלעולם לא נוכל להשיג בכוחות עצמנו. הם שברו את כוחם של החטא ושל המוות, שיחררו את תלמידי המשיח מכוחו של הרוע, אשר כובל אליו אנשים רבים כל כך בכבלי פחד ושעבוד. בשעה ששאול הוגה בבשורות הנפלאות של החסד והשלוש שה' כונן למעננו במשיח, הוא פוצח באופן ספונטני במזמור הלל, המופיע בפסוק 5.

כתבו במילים שלכם (שלא יעלו על מספר המילים של שאול בפסוקים 5-1 בגלט' א'), את התובנה שלכם לגבי מהות הבשורה. הביאו את הדברים שכתבתם לשיעור בשבת.

אין בשורה אחרת

2 מה מופיע בדרך כלל לאחר ברכת הפתיחה באיגרות שאול? כיצד שונה האיגרת אל הגלטים מבחינה זו? (השוו בין גלט' א' 6 לבין רומ' א' 8, קור' א' א' 4, פיל' א' 3 ותסל' א' א' 2).

על אף ששאל דן באיגרותיו אל הקהילות השונות במגוון בעיות וקשיים שהתעוררו בהן, הוא נהג לכתוב מילות תפילה או הודיה לאלוהים מייד לאחר ברכת הפתיחה שלו, וזאת כדי לחזק את אמונתם של קוראיו. הוא אפילו נהג כך באיגרותיו אל הקורינתים, שהתמודדו עם מגוון התנהגויות בעייתיות בקהילה (השוו בין קור' א' א' 4 לבין ה' 5). אולם המצב בגלטיה היה עגום כל כך, ששאל מוותר כליל על דברי הודיה ומתמקד מיד בנקודה העיקרית.

באילו מילים נוקבות משתמש שאול כדי להפגין את מידת דאגתו לגבי המתרחש בגלטיה? (קראו את גלט' א' 9-6, ה' 12).

שאול לא חוסך במילים תקיפות בדברי ההאשמה שלו נגד הגלטים. הוא מאשים אותם חד וחלק בבגידה בייעודם כמשיחיים. המילה "סרים" (בפסוק 6), תיארה לרוב חיילים שבגדו במולדתם על ידי עריקה מהצבא. מבחינה רוחנית, שאול טוען כאן שהגלטים הם בוגדים או עריקים שהפנו עורף לאלוהים.

באיזה אופן נטשו הגלטים את ה' ? בכך שפנו אל בשורה אחרת. שאול אינו טוען כאן שיש יותר מבשורה אחת, אלא שהיו בקהילות אנשים שלימדו כי אין די באמונה במשיח (מה"ש ט"ו 1-5), ובכך רמזו שישנה בשורה אחרת. שאול עצוב כל כך מסילוף זה של הבשורה, שהוא מייחל לכך שכל אדם המבשר בשורה אחרת יימצא תחת קללת ה' (גלט' א' 8). שאול מזדהה כל כך עם הנקודה הזו, שהוא שב וחוזר פעמיים על אותו רעיון. (גלט' א' 9).

בימנו קיימת סגמה בקרב הקהילות המשיחיות (במספר מקומות), להדגיש את חשיבותה של החוויה האישית ולהמעיט בערכה של דוקטרינה. הדבר הכי חשוב (כך אומרים לנו), היא החוויה שלנו, הקשר שלנו עם אלוהים. למרות שחוויה זו היא אכן חשובה, מה נלמד מדברי שאול אלה על חשיבותה של דוקטרינה נכונה?

מקור בשורתו של שאול

עושי הצרות בקהילה בגלטיה טענו כי בשורת שאול נבעה למעשה מתשוקתו לשאת חן בעיני הבריות. אילו שאול היה מחפש אך ורק קבלה ואישור מבני אדם, כיצד הוא היה מנסח אחרת את האיגרת שלו? (הגו בגלט' א' 9-6, 24-11).

מדוע שאול לא דרש מהגויים שקיבלו את האמונה בישוע לעבור ברית מילה? מתנגדיו של שאול טענו שהסיבה לכך הייתה שהוא ביקש לעשות נפשות לאמונה בכל מחיר. ייתכן שחשבו כך מפני שלדעתם שאול ידע שהגויים עלולים להסתייג מברית המילה, ולכן לא דרש זאת מהם. לטענתם, הוא ביקש אך ורק לרצות את בני האדם. בתגובה להאשמות אלה, שאול מציג לפני מתנגדיו את המילים הנוקבות שכתב בפסוקים 8 ו-9.

אילו כל מה ששאול חיפש היה לשאת חן בעיני הבריות, הוא היה ודאי משיב אחרת למתנגדיו. מדוע שאול אומר שאי אפשר להיות תלמיד המשיח ובעת ובעונה אחת לרצות את בני האדם?

לאחר הכרזתו של שאול בפסוקים 11 ו-12, על קבלת הבשורה והסמכות שלו ישירות מאלוהים, כיצד מחדדים דבריו בפסוקים 24-13 את הנקודה הזו?

פסוקים 13-24 מעניקים תיעוד אוטוביוגרפי של מצבו של שאול לפני שחזר בתשובה (פס' 13, 14), בשעה שחזר בתשובה (פס' 15, 16) ולאחר מכן (פס' 24-16). שאול טוען כי הנסיבות שאפפו כל אחד מציוני הדרך האלה אינן מאפשרות לאיש לטעון שהוא קיבל את הבשורה מכל מקור אחר זולת מאלוהים. שאול אינו עומד לשבת בחיבוק ידיים ולהניח לכל אחד לזלזל בבשורתו בכך שיפקפק בייעודו. הוא יודע היטב מה קרה לו, הוא יודע בדיוק מה הוא נקרא ללמד, והוא הולך לעשות זאת, יהיה המחיר אשר יהיה.

עד כמה אתם בטוחים בייעודכם במשיח? כיצד תדעו בוודאות מה ה' קורא לכם לעשות? בעת ובעונה אחת, גם אם אתם בטוחים בייעוד שלכם, מדוע עליכם ללמוד להקשיב לעצת הזולת?

2

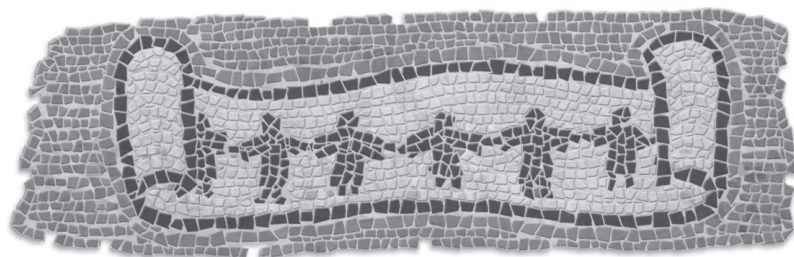
לימוד נוסף: "כמעט בכל קהילה היו מספר חברים שנולדו כיהודים. לרבנים ולמורי התורה הייתה גישה מיידית לאנשים אלה שהגיעו לאמונה בישוע, ובאמצעותם הם השיגו דריסת רגל בקהילות. מכיוון שאי אפשר היה למוטט את תורות שאול בעזרת טיעונים שהתבססו על התנ"ך, הם נקטו באמצעים לא מוסריים כדי לפעול נגד השפעתו ולהחליש את סמכותו. הם הכריזו כי הוא לא היה אחד מתלמידי המשיח ושלא מונה בידי ישוע לשמש שליח; עם זאת, הוא העז ללמד דוקטרינות שהיו מנוגדות לחלוטין לאלו שכיפא, יעקב ויתר השליחים דגלו בהן... "נפשו של שאול סערה כאשר ראה את הרעות החולות שאיימו להרוס במהירות את הקהילות האלה. הוא כתב מיידית אל הגלטים, חשף את התיאוריות השקריות שלהם, והוכיח בחומרה רבה את המאמינים שנטשו את האמונה." (אלן ג'י. ווייט, *Sketches From the Life of Paul*, עמ' 189-188).

שאלות לדין:

- ❶ קיראו בכיתה את הדברים שכתבתם בנוגע לתובנה שלכם את הבשורה. מה למדתם איש מתשובת רעהו?
- ❷ שאלו הכריז בדברי הברכה שלו אל הגלטים כי מות המשיח אירע מסיבה מסוימת. מה הייתה סיבה זו, ומה משמעותה מבחינתנו היום?
- ❸ שאלו אומר באל הגלטים א' 14 כי הוא קנאי מאוד למסורות אבותיו. קרוב לוודאי שהתכוון במילה "מסורות" הן לתורה שבעל פה של הפרושים והן לתורה שבכתב (התנ"ך). איזה מקום (אם בכלל) יש למסורות באמונה שלנו? איזה לקח נפיק מחווייתו של שאול בנוגע לסוגיית המסורת?
- ❹ מדוע היה שאול כל כך "לא סובלני" כלפי אנשים שהאמינו אחרת ממנו? שובו וקיראו חלק מהדברים שהוא כתב לאנשים שהיו בעלי השקפה שונה משלו על הבשורה. כיצד תתייחס קהילה בימינו לאדם בעל עמדה נחרצת ובלתי מתפשרת כזו?

לסיכום: מורי השקר בגלטיה ניסו לערער ולבטל את שירותו של שאול בכך שטענו כי שליחותו ומסר הבשורה שלו לא ניתנו מאלוהים. שאול מתעמת עם שתי האשמות אלה בדברי הפתיחה שלו באיגרת אל הגלטים. הוא מכריז בתקיפות כי ישנה רק דרך אחת לגאולה, והוא מראה כיצד האירועים שנסבו סביב קבלתו את האמונה במשיח מעידים על כך שהיעוד שלו והבשורה שבישר יכלו לנבוע אך ורק מאלוהים.

אחידות הבשורה

3

שבת אחר הצהריים

קיראו את הפסוקים הבאים לקראת השיעור השבועי: אל הגלטים ב' 1-14, קור'א א' 10-13, בראשית י"ז 1-21, יוחנן ח' 31-36, אל הקולוסים ג' 11.

פסוק לשינון: "מלאו נא את שמחתי בזה שתהיו תמימי דעים, חדורי אהבה אחת, בעלי בונה אחת ומחשבה אחת." (אל הפיליפים ב' 2).

ג'ון קלווין, מתקן הדת הפרוטסטנטי, האמין כי מחלוקות וחילוקי דעות הן התחבולה העיקרית שבה נוקט השטן נגד הקהילה המשיחית. הוא הזהיר כי על המשיחיים להישמר מפני פילוגים כמו ממגפה.

ואולם, האם יש לשמור על אחדות הקהילה במחיר של התפשרות על האמת? תארו לעצמכם שמרטין לותר, אבי הרפורמציה הפרוטסטנטית, היה בוחר (במשפט שנערך לו לאחר מותו), בשם האחדות, לכפור בהשקפותיו על גאולה באמצעות אמונה בלבד.

"אילו מתקן הדת הדגול היה מוותר על נקודת אחת בהשקפתו, השטן ומלאכיו היו נוחלים ניצחון. אבל תקיפותו הנחרצת [של לותר] שמשה אמצעי לשחרור הקהילה ולפתיחתו של עידן חדש וטוב יותר." (אלן ג'י. ווייט, The Great Controversy, עמ' 166).

מהאיגרת אל הגלטים ב' 1-14 עולה ששאלו השליח עשה כל מאמץ כדי לשמור על האחדות בקרב השליחים, וזאת בעיצומם של ניסיונות מצד מאמינים מסוימים להרוס אותה. ואולם, חשובה ככל שהייתה אחדות הקהילה בעיני שאול, הוא סירב להתפשר על האמת של הבשורה כדי לשמור על האחדות. שכן למרות שיש מקום לרבגוניות בקרב האחדות, אין להתפשר לעולם על הבשורה.

□ לימדו את השיעור השבועי לקראת שבת, ה-15 באוקטובר.

חשיבות האחדות

קיראו את קור"א' 10-13. כיצד מעיד קטע זה עד כמה חשובה הייתה אחדות הקהילה בעיני שאול?

3

לאחר שהפריך את ההאשמה שנטענה נגדו כי בשורתו אינה מאלוהים, שאול מתמקד בשני הפסוקים הראשונים באל הגלטים ב' בהאשמה אחרת שהועלתה נגדו. מורי השקך בגלטיה טענו כי בשורת שאול אינה עולה בקנה אחד עם מה שלימדו שמעון כיפא ויתר השליחים. לטענתם, שאול הוא בוגד.

בתגובה להאשמה זו מספר שאול על מסע שערך לירושלים כ-14 שנים לאחר שקיבל את האמונה במשיח. על אף שאיננו יודעים בוודאות מתי נערך המסע, שום מסע בימי קדם לא היה קל. אילו נסע שאול מאנטיוכיה לירושלים דרך היבשה, המסע הארוך היה לוקח לפחות שלושה שבועות והיה כרוך בסכנות ובתלאות רבות. ואולם, חרף קשיים אלה שאול יצא למסע, לא מפני שזמן בידי השליחים, אלא מפני שרוח הקודש זימנה אותו. בשעה ששהה בירושלים, הציג את בשורתו לפני השליחים.

מדוע עשה זאת? ברור שלא בשל ספקות שהתעוררו בו לגבי תורתו. הוא לא נזקק לאישור או לאישוש מן השליחים. אחרי הכול, הוא הכריז את אותה בשורה בארבע עשרה השנים האחרונות. על אף שלא נזקק לרשות או לאישור מהשליחים, הוא העריך והוקיר מאוד את תמיכתם ועידודם.

וכך, הטענה כי בשורת שאול שונה מבשורתם של יתר השליחים, לא הייתה אך ורק מתקפה על שאול, אלא גם מתקפה על אחדות השליחים ואחדות הקהילה. שמירה על האחדות ששררה בקרב השליחים הייתה חיונית, שכן פילוג בין שאול שבישר בקרב הגויים לבין הקהילה-האם בירושלים היה מחולל תוצאות הרות אסון. ללא התחברות בין המשיחיים הגויים למשיחיים היהודים, "המשיח היה מפולג, המרץ ששאול הקדיש לבישור הבשורה בקרב הגויים היה יורד לטמיון ותקוותו להמשיך לבשר לגויים הייתה נכזבת." (פ. ברוס, The Epistle to the Galatians (Grand Rapids, Mich.: William B. Eerdmans Publishing Company, 1982, עמ' 111).

מהן חלק מהסוגיות המתעוררות בקהילה בימינו ומאיימות על אחדות הקהילה? והעיקר, כיצד נתמודד איתן לאחר שנגדיר אותן? אילו סוגיות חשובות יותר מאחדות לשמה?

ברית המילה ואחי השקר

מה הייתה הנקודה העיקרית במחלוקת שהתגלעה בין שאול השליח לבין יהודים משיחיים מסוימים? (ראו בראשית י"ז 22-1; גלט' ב' 3-5; ה' 2, 6; מה"ש ט"ו 1, 5). מדוע לא קשה להבין כיצד יכלו חלק מהם להאמין שאפילו הגויים חייבים במצוות המילה?

3

ברית המילה שימשה אות לקשר הברית שאלוהים כרת עם אברהם, אבי האומה. על אף שהיא נועדה אך ורק לזכרים בקרב צאצאי אברהם, הכול הוזמנו להיכנס בברית עם ה'. אות המילה ניתן לאברהם בבראשית י"ז. הדבר אירע לאחר ניסיונו הרה האסון להפוך לאב באמצעות שפחתה המצרית של אשתו, וזאת מתוך כוונה לסייע לה' להגשים את הבטחתו להעניק לו בן. ברית המילה הייתה אות הולם לברית שנכרתה עם ה'. היא שימשה תזכורת לכך שתוכניותיהם הטובות ביותר של בני האדם, לא יוכלו לעולם להגשים את מה שה' הבטיח. מילת העורלה נועדה לסמל את מילת הלב הערל (דברים י' 16, ל' 6, ירמיהו ד' 4, אל הרומים ב' 29). היא מייצגת את הוויתור שלנו על האמונה והביטחון בעצמנו ואת התלות והביטחון שיש לנו באלוהים.

ואולם, בימי של שאול הפכה ברית המילה לסמל של זהות דתית ולאומית, בניגוד גמור למה שנועדה לסמל מלכתחילה. כמאה וחמישים שנים לפני הולדת ישוע קמו מספר פטריויטים קנאים, שלא רק שאילצו את כל היהודים בארץ שטרם נימולו לעבור ברית מילה, אלא גם דרשו מכל הגברים בעמים השכנים שהיו נתונים תחת מרותם להימול. חלקם אפילו האמינו כי ברית המילה מהווה תעודת ביטוח לגאולה. ניתן לראות זאת במכמנים עתיקים שהכריזו בתוקף: "גברים שנימולו אינם יורדים לגיהנום." (C. E. B. Cranfield, A Critical and Exegetical Commentary on the Epistle to the Romans (Edinburgh: T. & T. Clark Ltd., 1975), עמ' 172).

זו תהיה טעות להניח ששאול התנגד לקיום מצוות המילה. הוא התנגד בעיקר להתעקשותם של אותם מאמינים על מילת הגויים. מורי השקר "לימדו את האחים שאם לא ימולו כדת משה לא יוכלו להיוושע." (מעשי השליחים ט"ו 1). מכאן שהסוגיה לא הייתה ברית המילה, אלא הגאולה. ישנן שתי אפשרויות: או שהגאולה נקנית על ידי אמונה במשיח, או באמצעות זכות כלשהי הנרכשת באמצעות ציות.

ייתכן שסוגיית ברית המילה אינה עומדת היום על הפרק בקהילה המשיחית. אבל האם ייתכן שאנו מתמודדים היום בקהילה עם סוגייה דומה?

אחדות בקרב רבגוניות

קיראו את אל הגלטים ב' 10-1. שאול טוען שאחי השקר "הסתגנו בהשאי כְּדִי לְבַלֵּשׁ אַחַר הַחֲרוֹת שֵׁישׁ לָנוּ בְּמִשִּׁיחַ יֵשׁוּעַ; כָּל כְּוָנָתְם הֵיְתָה לְשַׁעֲבֵד אוֹתָנוּ." (גלט' ב' 4). איזו חירות עומדת למשיחיים? ממה אנו חופשיים? (קיראו את יוחנן ח' 31-36; אל הרומים ו' 6, 7; ח' 3, 2; ג' 23-25; ד' 7, 8; אל העברים ב' 14, 15). כיצד מתבטאת חירות זו בחיינו?

3

המילה חירות המתארת את החוויה המשיחית היא מושג חשוב בעיני שאול. הוא השתמש במילה זו בתכיפות רבה יותר מכל מחבר אחר בברית החדשה. באיגרת אל הגלטים, המילים חירות וחופש מופיעות מספר פעמים. ואולם, חירות לגבי המשיחי משמעה חירות במשיח. חירות זו מעניקה למשיחי את האפשרות לחיות חיי התמסרות מוחלטת לה'. בין היתר היא כוללת: חירות משעבוד לתאוות היצר ולטבענו החוטא (רומ' ו'), חירות מהרשעת התורה (רומ' ח' 1, 2) וחירות מכוחו של המוות (קור' א ט"ו 5).

השליחים "הכירו שבידי [שאול] הופקדה הבשורה אשר לערלים, כשם שבידי פטרוס הופקדה הבשורה אשר לנימולים." (גלט' ב' 7). מה מלמד הדבר על טבעם של האחדות והרבגוניות ששררו בקהילה הקדומה?

השליחים הכירו בכך שאלוהים קרא לשאול לבשר את הבשורה לגויים, בדיוק כפי שקרא לשמעון כיפא לבשר ליהודים. בשני המקרים, הבשורה הייתה זהה, אך דרך הצגתה הייתה שונה, וזאת בהתאם לקהל היעד שהשליחים ביקשו להגיע אל ליבו. מפסוק זה משתמעת "ההכרה החשובה בכך שנוסחה [בשורה] זהה חייבת להיות מועברת בדרך שונה, ולהשפיע באופן שונה בהקשרים חברתיים ותרבותיים שונים... אחדות זו היא היא הבסיס לאחדות המשיחית – אחדות השוררת בקרב רבגוניות" (ג'יימס ד. ג. דאן, The Epistle to the Galatians (Peabody, Mass.: Hendrickson Publishers, Inc., 1993), עמ' 106).

עד כמה עלינו להיות פתוחים לשיטות בישור שמוציאות אותנו "מאיזור הנוחות שלנו"? האם ישנן שיטות בישור שאתם מסתייגים מהן? מהן מדוע קשה לכם איתן? מה תעשו כדי להיות פתוחים יותר לרעיונות כאלה בנוגע לבישור?

עימות באנטיוכיה (גלט' ב' 13-11)

זמן מה לאחר ששואל נועץ עם השליחים בירושלים, הגיע כיפא לביקור באנטיוכיה שבסוריה, בה שכנה קהילת הגויים הראשונה. על פי מעשי השליחים, אנטיוכיה אף שימשה בסיס לעבודת הבישור של שאול. כיפא סעד שם בחופשיות בחברת משיחיים גויים, אבל כשהגיעה לעיר קבוצה של יהודים משיחים שנשלחה מטעם יעקב, כיפא, שחשש ממה שהם עלולים לחשוב עליו, שינה לחלוטין את התנהגותו.

3

מדוע היה על כיפא לנהוג אחרת? (השוו עם גלט' ב' 13-11 ומה"ש' 28). מה מעידה התנהגותו על עוצמת ההשפעה של התרבות והמסורת על חיינו?

ישנם אנשים שהניחו בטעות כי כיפא והיהודים המשיחיים שהיו בחברתו, חדלו לקיים את דיני הכשרות של התורה. אך דומה שזה אינו המקרה כאן. אילו נטשו כיפא ויתר היהודים המשיחים את דיני הכשרות, הייתה ודאי קמה צעקה גדולה בקהילה. אין ספק שמהומה שכזו הייתה מתועדת. אך מאחר שאין שום תיעוד כזה, סביר להניח שהסוגיה כאן הייתה בנוגע לאכילה בחברת גויים. יהודים רבים ראו בגויים אנשים טמאים. לכן, היו ביניהם כאלה שהשתדלו להימנע ככל האפשר מקשרים חברתיים עם הגויים.

כיפא התלבט רבות בסוגייה זו. רק חזון שקיבל מה' עזר לו לראות בבהירות את פתרונו. הוא אמר לקורנליוס, שר המאה הרומי ולאנשים שנאספו בביתו: "אַתֶּם יוֹדְעִים שְׂאָסוּר לְאִישׁ יְהוּדִי לְהִיטֵב חֵבֶר לְנִכְרִי אוֹ לְבּוֹא אֵלָיו, אֶךְ לִי הִרְאָה אֱלֹהִים שְׁלֹא לְקַרְא לְשׁוּם אָדָם 'שְׂקוּי' אוֹ 'טָמֵא'." (מה"ש' 28). על אף שידע היטב כיצד עליו לנהוג במקרים כאלה, הוא חשש מפגיעה בבני עמו, ולכן שב לסורו. מכאן אנו למדים על כוח ההשפעה הרב של התרבות והמסורת בחייו של כיפא. אבל שאול לא היסס לקרוא למעשיו של כיפא בשמם ההולם: צביעות (על פי המקור היווני של גלט' ב' 13). לדבריו, אפילו ברנבא "נגרר אחריהם בכחשם." (גלט' ב' 13). מילים כדורבנות מפיו של איש אלוהים לרעהו!

מדוע קל לנו כל כך להתנהג בצביעות? (האם ייתכן שהסיבה לכך היא הנטייה שלנו להיות עיוורים למגרעותינו, אך בעת ובעונה אחת לחפש מגרעות אצל הזולת?) איזה סוג של צביעות זיהיתם בהתנהגותכם? והעיקר, כיצד תזהו את צביעותכם ומעקרו אותה מן השורש?

דאגתו של שאול (גלט' ב' 14)

אין ספק שהמצב ששרר בקהילה באנטיוכיה היה מתוח: שאול וכיפא, שני מנהיגים בולטים בקהילה, הסתכסכו בגלוי. אבל שאול אינו מהסס לבקש מכיפא לתת דין וחשבון על התנהגותו.

3

אילו נימוקים מציג שאול כשהוא קורא לכיפא להתעמת איתו לפני הקהילה? (גלט' ב' 14-11).

לשאול לא הייתה שום בעיה עם העובדה שכיפא החליט לסעוד בחברת האורחים מירושלים. התנהגות זו עלתה ודאי בקנה אחד עם מסורות עתיקות של הכנסת אורחים. הסוגיה הייתה "אָמַת הַבְּשׂוּרָה". כלומר, לא התעוררה כאן רק שאלה בנוגע למנהגי אכילה בצוותא או לחברותא; מעשיו של כיפא העמידו בסכנה הלכה למעשה את מסר הבשורה, את "אמת הבשורה".

קראו את אל הגלטים ג' 28 ואת אל הקולטים ג' 11. כיצד תורמת האמת המובעת בפסוקים אלה להבנתנו את תגובתו התקיפה של שאול?

במהלך המפגש בין שאול לכיפא ושליחים אחרים בירושלים, הם הגיעו למסקנה שהגויים המשיחיים יכולים ליהנות מכל הברכות במשיח בלי שייצטרכו לעבור ברית מילה. אבל מעשיו של כיפא העמידו את תמימות הדעים הזו בסכנה. בשעה שעד עתה היהודים המשיחיים נהנו מהתחברות גלויה ומחברותא עם הגויים המשיחיים, עכשיו הייתה העדה מפולגת, דבר שעלול היה להוביל לפילוג הקהילה בעתיד.

מנקודת מבטו של שאול, התנהגותו של כיפא רמזה כי הגויים המשיחיים היו מאמינים סוג ב'. הוא האמין כי מעשיו אלה של כיפא יפעילו על הגויים המשיחיים לחץ כבד ויאלצו אותם לציית לתורה אם ברצונם ליהנות מחברותא עם מאמינים אחרים. לכן, שאול אומר "לְכִיפָא לְעִינֵי כָּל הַנּוֹכְחִים: 'אִם אֶתְּהִי הַיְהוּדִי מִתְּנַהֵג כְּגוֹי וְלֹא כְּיְהוּדִי, מִדּוּעַ תִּתְּאֶלֶץ אֶת הַגּוֹיִים לְחַיּוֹת כְּיְהוּדִים?' (גלט' ב' 14). ניתן לתרגם ביתר דיוק את הביטוי "לחיות כיהודים" על ידי המילה "להתגיייר". בימי קדם השתמשו במילה זו בהקשר לגויים שביקרו בבית הכנסת ונטלו חלק במנהגי הדת היהודית. זו הייתה גם הסיבה להתייחסותו של שאול אל מתנגדיו בגלטיה, שאותם כינה אחי שקר, כאל "מתגייירים" או "גרים".

וכאילו שמעשיו של כיפא לא היו גרועים דיים, ברנבא הוסיף שמן למזורה כשנגרר אחריו והתרחק, כמוהו, מחברת המאמינים הגויים. גם ברנבא היה צריך לדעת שאל לו לנהוג כך. איזו דוגמה מובהקת לכוחו של לחץ קבוצתי! כיצד נלמד להתגונן מפני השפעות האנשים הסובבים אותנו, פן נסטה מדרך האמת ונפנה לדרך הלא נכונה?

לימוד נוסף: כדי ללמוד עוד על סוגיית האחדות והשונות בקהילה, קיראו בספרה של אלן ג' וייט, Counsels to Writers and Editors, את הפרק, "Investigation of New Light", "עמ' 45, 47; בספרה, Selected Messages, כרך 1 את הפרק, "An Explanation of Early Statements", עמ' 75; בספרה, Gospel Workers, את הפרק, "Tactfulness", עמ' 117-119; ובספרה 1888 Materials, את הפרק, "Manuscript Release 898", כרך 3, עמ' 1092, 1093.

"אפילו הטובים שבבני האדם, אילו יוותרו לנפשם, יבצעו טעויות חמורות. ככל שיוטלו על אדם מחויבויות רבות יותר, כך ירום מעמדו ויגבר כוח השפעתו ושליטתו. אם הוא לא יקפיד ללכת בדרכי האל, הוא יחולל נזקים רבים באמצעות השחתת מוחם וליבם של בני האדם. באנטיוכיה, שמעון כיפא סטה מעקרונות היושר. שאול נאלץ להתעמת איתו פנים אל פנים בנוגע להשפעתו החתרנית. הדבר תועד לתועלת בני האדם, וכן כדי שהלקח ישמש אזהרה חמורה לאנשים בעמדות רמות, למען לא ייכשלו ויסטו מדרך הישר, אלא ידבקו בעקרונות האמונה." (אלן ג' וייט, Ellen G. White Comments, The SDA Bible Commentary, כרך 6, עמ' 1108).

שאלות לדיון:

- 1 רק אנשים מעטים נהנים להתעמת עם הזולת, אבל לפעמים זה הכרחי. באילו נסיבות אמורה הקהילה להוכיח את חבריה על טעויותיהם, ולחנך למשמעת את מי שמסרבים לקבל תוכחה ולתקן את זרעם?
- 2 הקהילה האדוונטיסטית הולכת וגדלה ברחבי העולם, ובה בעת היא הופכת יותר ויותר רבגונית. אילו צעדים תוכל הקהילה לנקוט כדי לוודא שהאחדות שבה תישמר בקרב רבגוניות כזו? כיצד נלמד לקבל, ואפילו ליהנות, משלל התרבויות והמסורות שבקרבנו, ובעת ובעונה לשמור על אחדות?
- 3 כשאנו מבשרים את הבשורה בתרבות שונה, אילו היבטים יסודיים בבשורה אמורים להישאר על כנם ואילו מהם יכולים להשתנות? כיצד נלמד להבדיל בין מה שחייב להישאר על כנו לבין מה שנוכל, אם יעלה הצורך, לוותר עליו?

לסיכום: התעקשותם של חלק מהיהודים המשיחיים על כך שהגויים חייבים להימול כדי להפוך לתלמידים אמיתיים של המשיח, נשאה בחובה איום חמור לאחדות הקהילה הקדומה. במקום להניח לסוגייה זו לגרום לקרע בקהילה ולפגל אותה לשתי תנועות שונות, השליחים עבדו יחדיו, חרף המחלוקות ביניהם, וזאת כדי לוודא שגוף המשיח ייוותר מאוחד וידבק באמת של הבשורה.

הצדקה על ידי אמונה בלבד

שבת אחר הצהריים

קיראו את הפסוקים הבאים לקראת השיעור השבועי: אל הגלטים ב' 21-15; אל האפססים ב' 12; אל הפיליפיים ג' 9; אל הרומים ג' 20-10; בראשית ט"ו 6; אל הרומים ג' 8.

פסוק לשינון: "עם המשיח נצלבתני ולא עוד אני חי, אלא המשיח חי בי. החיים שאני חי עכשו בבשר, אני חי אותם באמונת בן-האלהים אשר אהבני ומסר עצמו בעדי." (אל הגלטים ב' 20).

כפי שלמדנו בשיעור בשבוע שעבר, שאול התעמת עם כיפא לפני הקהילה באנטיוכיה, והוכיח אותו על חוסר עקביות בין האמונה שהטיף לה לבין ההתנהגות שהפגין. החלטתנו של כיפא לחדול לסעוד בחברת אחים לאמונה שהיו בעבר עובדי אלילים, מעידה כי הם נחשבו בעיניו למשיחיים ממדרגה שנייה. מעשיו אלה רמזו על כך שאם ברצונם של אותם מאמינים להשתייך על משפחת האלוהים וליהנות מחברותא בקהילה, עליהם לעבור תחילה ברית מילה. מה אמר למעשה שאול לכיפא בעימות מתוח זה? השבוע נבחן את עיקרי הדברים שהתרחשו שם. קטע זה מכיל כמה מהמילים התמציתיות ביותר בברית החדשה, אך נודעת לו חשיבות רבה, שכן הוא מציג בפנינו לראשונה מילים וביטויים המהווים יסודות חיוניים להבנתנו את הבשורה, וכן את יתר דברי שאול בהמשך האיגרת אל הגלטים. מילות מפתח אלה כוללות: הצדקה, צדקה, קיום התורה, אמונה, לא רק אמונה גרידא, אלא אמונה במשיח. למה התכוון שאול במושגים אלה, ומה נלמד מהם על תוכנית הגאולה?

□ לימדו את השיעור השבועי לקראת שבת, ה-22 באוקטובר.

סוגיית "ההצדקה" (גלטי ב' 15)

שאלו כתוב באל הגלטים ב' 15: "אנו יהודים בני יהודים, לא אנשים חסאים מן הגויים". איזו נקודה הוא ביקש לחדד כאן?

יש להבין את דברי שאול אלה על פי הקשרם. בניסיון לשכנע את אחיו לאמונה (היהודים המשיחיים) לצדד בעמדתו, שאול פותח את דבריו בעובדה שאין עליה עוררין מבחינתם: ההבדל המסורתי בין יהודים וגויים. בני ישראל הם עם הבחירה שתורת ה' הופקדה בידיו כדי לנצור אותה. ה' כרת עימם ברית, והם נהנים מברכות הברית הזאת. הגויים לעומתם הם חוטאים, ותורת ה' לא ריסנה את התנהגותם. הם נותרו מחוץ לבריתות של ה', ולפיכך לא נחלו את ההבטחות שנלוו אליהן (אפס' ב' 12, רומ' ב' 14). אך למרות שהגויים נחשבו ל"חוטאים", שאול מזהיר את היהודים המשיחיים כי הזכויות הרוחניות שהם נחלו אינן הופכות אותם רצויים יותר בעיני ה', שכן איש אינו נצדק על ידי "קיום מצוות התורה". (פסוק 16). שאול משתמש מספר פעמים בפועל "להצדק" בפסוקים 16 ו-17:

4

"וְצַדִּיק", "וְצַדִּיק", "וְצַדִּיק", "וְצַדִּיק". למה הוא מתכוון במונח "הצדקה"? (קיראו גם את שמות כ"ג 7, דברים כ"ה 1).

הפועל להצדיק (לזכות ולטהר מאשמה, להכיר בצדקתו של אדם), הוא מונח מפתח בכתבי שאול. עשרים ושבע מתוך שלושים ותשע הפעמים שבהן הוא מופיע בברית החדשה, הן באיגרותיו של שאול. באיגרת אל הגלטים הוא מופיע שמונה פעמים, כולל ארבעה אזכורים באל הגלטים ב' 16, 17. מדובר במונח משפטי המשמש בבית המשפט. הוא עוסק בגזר הדין שגוזר שופט על נאשם שנמצא חף מפשע. הצדקה היא ההפך מהרשעה. בנוסף, המילים צדק וצדיק נגזרות משורש זה. כדי שאדם "יוצדק", עליו להיחשב "צדיק". וכך, הצדקה כרוכה לא רק במתן מחילה, אלא בהרבה יותר מכך – זוהי הכרזה חיובית על חפותו וצדיקותו של אדם. אבל בעיני חלק מהיהודים המשיחיים, ההצדקה שזכו לה הייתה קשורה הדוקות לקשר שלהם עם אלוהים ולברית שכרת עימם. לדידם, "להצדק" משמעו גם להיחשב חבר נאמן בקהילת הברית של ה', היא משפחת אברהם.

קיראו את אל הגלטים ב' 17-15. מה אומר לכם כאן שאול? כיצד תיישמו את הכתוב בחייכם המשיחיים?

קיום התורה

שאלו טוען שלוש פעמים באל הגלטים ב' 16, כי "האדם אינו נצדק בקיום מצוות התורה". מהי כוונתו בביטוי "קיום מצוות התורה"? כיצד מסייעים לנו הפסוקים הבאים להבין את כוונתו? (ג' 2, 5, 10; אל הרומים ג' 20, 28).

4

כדי להבין את הביטוי "קיום מצוות התורה", ראשית עלינו להבין את כוונתו של שאול במילה "תורה". המילה תורה מופיעה מאה עשרים ואחת פעמים באיגרות שאול, ומתייחסת לדברים שונים, כגון רצון ה' לעמו, חמשת חומשי התורה, התנ"ך, או אפילו עיקרון או חוק כללי. אבל שאול משתמש בעיקר במילה תורה בתור התייחסות למכלול המצוות שה' נתן לעמו באמצעות משה. לכן, קרוב לוודאי שהביטוי "קיום מצוות התורה" כולל את כל המצוות בתורת ה' שניתנו בידי משה, הן המוסריות והן הפולחניות. הנקודה ששאול מחדד היא, שלא משנה עד כמה אדם משתדל לחיות לפי התורה ולקיים את חוקיה, מידת הציות שלו לעולם לא תהיה מספקת כדי שה' יצדיק אותו, כלומר, כדי שהוא יחשב צדיק בעיני ה'. וזאת משום שתורת ה' דורשת ציות מוחלט במחשבה ובמעש, לא רק מדי פעם, אלא תמיד, לא רק של חלק ממצוות ה', אלא של כולן. על אף שהביטוי "קיום מצוות התורה" אינו מופיע בתנ"ך ובבשורות, אלא רק באיגרות שאול, הוא זכה לאישוש מדהים מבחינת משמעותו עם הגילוי של מגילות ים המלח ב-1947. מדובר באוסף כתבים שהועתקו בידי האיסיים, כת יהודית מתקופת ישוע. באחת המגילות הללו (שנכתבו בעברית) מופיע ביטוי זהה. המגילה עוסקת במצוות חשובות מהתורה. היא מציגה מספר סוגיות המבוססות על חוקי התורה הקשורים לאיסורי טומאה שונים [הימנעות מהיטמאותם של דברי קודש], כולל מספר דברים שהבדילו את היהודים מהגויים. בתום המגילה, המחבר מבטיח שאם תקיימו את מצוות התורה הללו, "תיחשבו צדיקים" בעיני ה'. בניגוד לשאול, המחבר אינו מציע לקוראיו צדקה על בסיס אמונה, אלא על סמך התנהגות טובה.

באיזו מידה אתם מצליחים לקיים את מצוות תורת ה'? האם אתם באמת מרגישים שאתם מצליחים לקיים את התורה במלואה כדי להיצדק לפני ה' על סמך קיום המצוות? (ראו רומ' א' 20-10). אם לא, מדוע לא, וכיצד תורמת תשובתכם להבנת הנקודה ששאול מחדד כאן?

הבסיס להצדקתנו

”וְלֹהֲמַצָּא בּוֹ, בְּאִפְסוֹן שִׁצְדָקָתִי לֹא תִהְיֶה לִי מִן הַתּוֹרָה, אֲלֵא תִהְיֶה זֶה הַצְדָּקָה אֲשֶׁר עַל-יְדֵי אֱמוּנַת הַמְּשִׁיחַ. צְדָקָה אֲשֶׁר מְאַלְהִים הִיא וְיִסוּדָה בְּאֱמוּנָה.“ (אל הפיליפים ג' 9).

אל לנו להניח כי ראשוני היהודים המשיחיים טענו כי אמונה במשיח אינה חשובה; אחר הכול, הם היו תלמידי ישוע, וכולם כאחד האמינו בו. אבל התנהגותם העידה על כך שלדידם לא היה די באמונה כשלעצמה, אלא שהיה על המאמין להשלים אותה באמצעות ציות, כאילו שהציות שלנו תורם כהוא זה להצדקתנו. לטענתם, צדקה נרכשת הן על ידי אמונה והן על ידי מעשים. הדרך שבה שאול שב ומשווה בין אמונה במשיח לבין קיום מצוות התורה, מעידה על התנגדותו הנחרצת לגישה המשלבת בין השניים. אמונה, ואמונה בלבד, היא הבסיס להצדקה שלנו.

בעיני שאול, אמונה אינה מושג ערטילאי, ותו לא; היא קשורה הדוקות לישוע. למעשה, על פי אל הגלטים ב' 16 איננו מוצדקים "בקיום מצוות התורה, אלא באמונת המשיח ישוע". שאול שב ואומר: "למען נצדק מתוך אמונה במשיח ולא בקיום מצוות התורה". הוא מציג כאן את הניגוד החד בין קיום מצוות התורה על ידיו לבין פועלו של המשיח בעבורנו. ישוע קיים את התורה כולה באמצעות נאמנותו וציותו, והוא עשה זאת למעננו.

חשוב לזכור שאמונה כשלעצמה אינה תורמת להצדקתנו, כאילו האמונה שלנו ראויה לשבח כשלעצמה. להיפך, אמונה היא האמצעי שדרכו אנו אוחזים במשיח ובפועלו בעבורנו. איננו מוצדקים על סמך האמונה שלנו, אלא על סמך נאמנותו של המשיח בעבורנו, שאותה אנו תובעים לזכותנו באמצעות אמונה.

המשיח הצליח לבצע את מה שכל אדם אחר נכשל בו, דהיינו, רק הוא היה נאמן לה' בכל מעשיו. תקוותנו מעוגנת בנאמנותו של המשיח, לא בנאמנותנו. כפי שאומר סופר אחד, "אנו מאמינים במשיח, לא על מנת שנוצדק בזכות אמונה זו, אלא כדי שנוצדק על ידי נאמנותו של ישוע לאלוהים." (ג'ון מק-ריי: Paul: His Life and Teaching (Grand Rapids, Mich.: Baker Academic, 2003), עמ' 355).

בתרגום סורסי קדום של פסוק 16 בפרק ב' באיגרת אל הגלטים נאמר: "לפיכך אנו יודעים שהאדם אינו נצדק בזכות קיום מצוות התורה, אלא באמונת ישוע המשיח, ואנו מאמינים בו, בישוע המשיח, כדי שנוצדק בזכות הנאמנות של המשיח, לא בזכות קיום מצוות התורה."

קיראו את הפסוקים הבאים: אל הרומים ג' 22, 26; אל הגלטים ג' 22; אל האפסים ג' 12 ואל הפיליפים ג' 9. כיצד תורמים פסוקים אלה והדברים שקראנו לעיל להבנתנו את האמיתה המדהימה שנאמנותו של ישוע, צייתו המושלם לה' ופועלו בעבורנו, הם הבסיס היחיד לגאולתנו?

ציות מתוך אמונה

שאלו אומר מפורשות שאמונה היא הבסיס לחיים המשיחיים. באמצעות אמונה אנו נוחלים את ההבטחות שקיבלנו במשיח. אולם מהי בדיוק אמונה? במה היא כרוכה?

מה נלמד מהפסוקים הבאים על מקור האמונה? (ברא' ט"ו 5, 6; יוחנן ג' 14-16; קור'ב ה' 14, 15; גלט' ה' 6).

4

אמונה אמיתית, העולה בקנה אחד עם כתבי הקודש, מהווה תמיד תגובה של האדם לאלוהיו. אמונה אינה רגש או גישה שבני האדם מחליטים לדבוק בהם בגלל שה' דורש זאת. להיפך, אמונה אמיתית נובעת מלב אסיר תודה על חסד ה', לב הגדוש אהבה לה'. מסיבה זו, כשכתבי הקודש דנים באמונה, מדובר באמונה הנובעת תמיד בעקבות צעדים שאלוהים יזם. לדוגמה, אמונתו של אברהם הייתה תגובתו להבטחות הנפלאות שה' הרעיף עליו (ברא' ט"ו 5, 6). ואילו על פי שאלו השליח, האמונה מעוגנת בהבנתנו את פועל הכפרה של המשיח על הצלב בעבורנו.

אם אמונה היא תגובה של האדם לאלוהים, מה היא אמורה לכלול? חישבו על הנאמר בפסוקים הבאים על טבעה של האמונה. (יוחנן ח' 32, 36; מה"ש י' 43; רומ' א' 5, 8; 1' 17; אל העברים י"א 6; יעקב ב' 19).

המילה אמונה נגזרת מהשורש א.מ.ן., והיא מציינת את הרגש המפעם בליבו של המאמין. להאמין משמעו להאמין ב... או לתת אמון ב... (לבטוח). בנוסף, היא מציינת נאמנות. בחינה מדוקדקת של הכתוב מעלה שאמונה כרוכה לא רק בידיעה על אלוהים, אלא גם בקבלה שכלית של ידע זה. זוהי אחת הסיבות לכך שחשוב שתהיה לנו תמונה מדויקת של אלוהים. רעיונות מסולפים על אופיו של ה' עלולים להקשות עלינו להאמין בו. אולם אין די בקבלה שכלית של הבשורה, שכן מבחינה מסוימת "אפילו השדים מאמינים". אמונה אמיתית משפיעה על אורח החיים של המאמין. באל הרומים ט"ו 5 שאלו מדבר על "ציות שבאמונה". הוא אינו טוען שאמונה זהה לציות. הוא מתכוון לכך שאמונה אמיתית משפיעה על מכלול חייו של המאמין, לא רק על שכלו. אמונה כרוכה במחויבות שלנו לאדוננו ומושיענו ישוע המשיח, ולא בציות לרשימה של חוקים. אמונה היא לא רק מה שאנו מאמינים בו, אלא שהיא מתבטאת גם במעשים שלנו, באורח החיים שלנו ובמי אנו נותנים אמון.

האם אמונה מעודדת ביצוע חטאים?

אחת ההאשמות העיקריות נגד שאול הייתה שבשורתו על הצדקה באמצעות אמונה בלבד עודדה את בני האדם לחטוא (ראו רומ' ג' 8, ו' 1). מאשימי שאול טענו ודאי שאם בני האדם אינם חייבים לקיים את התורה כדי להיות ראויים בעיני ה', מדוע בכלל שיהיו מוטרדים מאורח חייהם?

כיצד הגיב שאול על ההאשמה שהתורה שלימד בדבר הצדקה על ידי אמונה בלבד, מעודדת את האדם לחטוא? (גלט' ב' 17, 18).

4

שאול הגיב על האשמת מתנגדיו בביטוי שהביע חלחלה עזה: "חס וחלילה!" למרות שתמיד קיימת אפשרות שתלמיד המשיח יחטא, ברור שהאחריות לכך לא תוטל על המשיח. אם אנו מחללים את מצוות התורה, אנו נחשבים למחללי התורה.

כיצד מתאר שאול את התאחדותו עם ישוע המשיח? כיצד מפריכה תשובתו את ההתנגדיות שהעלו מתנגדיו? (גלט' ב' 21-19).

בעיני שאול, דרך החשיבה של מתנגדיו הייתה פשוט מגוחכת. קבלת המשיח באמונה אינו דבר פעוט וחסר חשיבות; לא מדובר במשחק של העמדת פנים מצד אלוהים, שבו ה' מחשיב אדם לצדיק למרות שלא התחולל שום שינוי אמיתי באורח חייו. אדרבא, קבלת המשיח באמונה היא צעד קיצוני ביותר, הכרוך באיחוד מוחלט עם המשיח, הן במותו והן בתקומתו. שאול טוען שכאשר נצלנו עם המשיח, דרכינו הרעות, המעוגנות באנוכיות שלנו, הוצמתו לעד. (רומ' ו' 14-5). אנו ניתקנו את עצמנו לחלוטין מן העבר. הכול חדש עכשיו בחיינו (קור' ב' ה' 17). הוקמנו לחיים חדשים במשיח. המשיח שקם לתחייה חי בקרבנו והופך אותנו מדי יום דומים לו יותר ויותר. לפיכך, אמונה במשיח אינה משמשת תירוץ כדי לחטוא, אלא מהווה קריאה לקשר עמוק ומעשיר עם המשיח, קשר עמוק יותר ועשיר יותר ממה שניתן למצוא בדת המבוססת על קיום מצוות.

מה אתם מרגישים בנוגע לרעיון הגאולה על ידי אמונה בלבד, ללא קיום מצוות התורה? האם רעיון זה משמח אתכם, או שמא הוא מפחיד ומרתיע אתכם, וגורם לכם לחשוב שהוא עלול לשמש תירוץ לחטא? מה תלמדו מתשובתכם לגבי הבנתכם את הגאולה?

לימוד נוסף: "הסכנה הטמונה לגבינו בהשתעשעות ברעיונות שקריים על הצדקה באמצעות אמונה, שבה והוצגה לפני. במשך שנים התגלה לי שהשטן יפעל בדרך מיוחדת על מנת לזרוע במוחנו בלבול בנוגע לנקודה זו. תורת ה' הוצגה בקהילות כמעט ללא כל ידע על ישוע המשיח ועל הקשר שלו לתורה, ממש כפי שהייתה מנחתו של קין. התגלה לי שהאמונה מנעה מאנשים רבים בשל בליל הרעיונות המבולבלים על הגאולה, שכן רועי ומורי הקהילות פעלו בדרך מוטעית כשניסו לעשות נפשות לאמונה. הנקודה שהודגשה בפני במשך שנים היא זו שהצדקה מיוחסת למשיח..."

4

אין נקודה שעלינו להגות בה ביתר רצינות, לשוב ולחזור עליה בתכיפות רבה יותר, או לבסס אותה בשכלנו באופן איתן יותר, מאשר חוסר האפשרות המוחלטת של האדם השרוי בחטא להיות זכאי לדבר מה בזכות מעשי הצדקה שלו, ולו הטובים ביותר. גאולה נרכשת אך ורק על ידי אמונה בישוע המשיח!" (אלן ג' ווייט, Faith and Works, עמ' 18, 19).

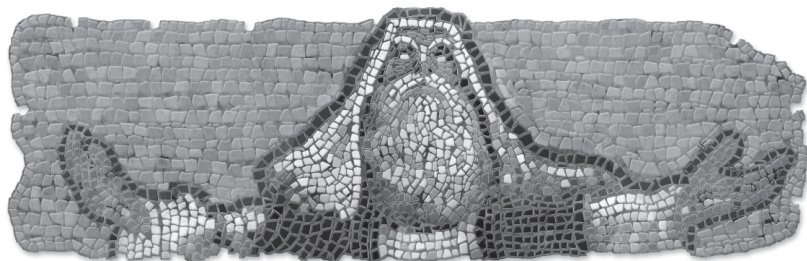
" התורה דורשת מהאדם צדיקות, והחוטא חב זאת לתורה; אבל הוא אינו מסוגל לשלם לה את חובו. הדרך היחידה שבאמצעותה הוא יכול להשיג צדקה היא האמונה. על ידי אמונה, הוא יכול להביא את זכויותיו של המשיח בפני ה', וה' זוקף את צדקת המשיח לזכותו של החוטא. משום שנבצר מן האדם להשיג צדקה בכוחות עצמו, צדקת המשיח מתקבלת במקום שבו האדם נכשל, וה' מקבל את האדם ששב בתשובה וקיבל את האמונה, מוחל לו, מצדיק אותו, מתייחס אליו כאילו היה צדיק גמור ואוהב אותו כבנו." (אלן ג' ווייט, Selected Messages, כרך 1, עמ' 367).

שאלות לדיון:

- 1 בקטע הראשון בציטוט שלעיל טוענת ווייט שאין נושא שיש לשים עליו דגש רב יותר מאשר הצדקה על ידי אמונה. דונו בכיתה: האם דבריה אלה מתאימים לימינו כפי שהיו בשעה שכתבה אותם לפני למעלה ממאה שנים? אם כן, מדוע?
- 2 מדוע שאלו השליח טוען שהמשיח היה מת לשווא אילו ניתן היה להיצדק על ידי התורה? (גלט' ב' 21). למה הוא התכוון בדבריו אלה?

ליסיכום: התנהגותו של כיפא באנטיוכיה מעידה על כך שסבר כי אנשים שהיו בעברם עובדי אלילים, לא יוכלו להיחשב משיחיים אמיתיים, אלא אם כן יעברו תחילה ברית מילה. שאלו הדגיש את האיולת הטמונה בחשיבה כזו. ה' אינו יכול להכריז על אף אדם כעל צדיק על סמך התנהגותו, שכן גם הטובים שבבני האדם אינם מושלמים. רק באמצעות קבלת פועלו של ה' בעבורנו במשיח יכולים החוטאים להיחשב צדיקים בעיני ה'.

אמונה על פי התנ"ך

שבת אחר הצהריים

5

קיראו את הפסוקים הבאים לקראת השיעור השבועי: אל הגלטים ג' 1-14, אל הרומים א' 2, ב' 3, בראשית ט"ו 6, י"ב 1-3, ויקרא י"ז 11, קור"ב ה' 21.

פסוק לשינון: "הַמְשִׁיחַ פָּדָה אוֹתָנוּ מִקְלַלַת הַתּוֹרָה בְּכֹךְ שִׁחָה לְקַלְלָהּ בְּעַדְנוּ, שִׁבְּן הַפְּתוּב אוֹמְרֵי, 'קְלַלַת אֱלֹהִים תְּלוּי עַל עֵץ'." (אל הגלטים ג' 13).

ילד קטן בנה אונייה קטנה, צבע וקישט אותה, עד שהייתה נאה ביותר. יום אחד נגנבה האונייה, והילד הצטער מאוד. באחד הימים, כשחלף על פני חנות משכון, ראה את ספינתו הקטנה מוצגת בחלון הראווה. הוא רץ בשמחה למשכונאי ואמר לו: "זו הספינה הקטנה שלי. היא שלי מפני שאני בניתי אותה." "בסדר", אמר החלפן, "אם תשלם לי שני דולרים, תוכל לקחת אותה." זה היה הון עתק לילד שלא הייתה לו אפילו פרוטה אחת. נחוש בדעתו להשיג את ספינתו, הוא גזם את הדשא בגינת הוריו וביצע מטלות שונות עד שהיה בידו הסכום המלא. הילד רץ לחנות ואמר למשכונאי: "אני רוצה את הספינה שלי." לאחר ששילם את הכסף, לקח את ספינתו בזרועותיו, חיבק אותה, נשק לה ואמר: "ספינתי הקטנה היקרה, אני אוהב אותך, את שלי פעמיים! אני יצרת אותך, ועכשיו קניתי אותך!" "כך גם איתנו. מבחינה מסוימת אנו שייכים לה" כפליים. הוא ברא אותנו, אך לאחר שנקלענו לחנות המשכון של השטן, בא ישוע ורכש אותנו במחיר נורא, לא בכסף ובזהב, אלא בדמו היקר. אנו שייכים לה" הן מתוקף הבריאה והן מתוקף הגאולה. (ויליאם מוזס טידוול, Pointed Illustrations (Kansas City, Mo.: Beacon Hill Press, 1951, עמ' 97).

□ לימדו את השיעור השבועי לקראת שבת, ה-29 באוקטובר.

הוי גלטים כסילים!

קיראו את אל הגלטים ג' 5-1. סכמו בשורות שלהלן את דברי שאול לגלטים. מאיזו בחינה אנו עלולים ליפול לאותה מלכודת רוחנית, דהיינו, של התחלה ברגל ימין ואז הידרדרות ללגליזם?

מספר תרגומים מודרניים של הברית החדשה ניסו להעביר את כוונת דבריו של שאול כאשר כינה את הגלטים "כסילים" (פס' 1). המילה היוונית בה שאול השתמש במקור הייתה אפילו נוקבת יותר. המילה anetoi נגזרת מהמילה nous (מוח). פירושה המילולי הוא "חסר שכל". הגלטים פשוט לא חשבו.

שאול אינו עוצר כאן. הוא ממשיך וטוען שהגלטים נהגו בטיפשות רבה כל כך, עד שהוא תוהה שמא מכשף כלשהו הטיל עליהם כישוף ואיחז את עיניהם. בחירת המילים של שאול כאן: 'מי אֶחָז אֶת עֵינֵיכֶם?' עשויה לרמוז על כך שמי שגרם להם להגיע למצבם זה הוא השטן. (קור"ב ד' 4).

מה שמביך ומבלבל את שאול בנוגע לכפירתם של הגלטים בבשורת המשיח, היא העובדה שהם ידעו שהגאולה מבוססת על פועל הכפרה של המשיח על הצלב. זה לא היה דבר שהם יכלו להחמיץ. שאול תוהה: "מי אֶחָז אֶת עֵינֵיכֶם אֶחָרֵי שֶׁהוֹדִיעוּכֶם בְּפִירוּשׁ שֶׁיִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ נִצְלָב? (גלט' ג' 1). שימו לב למילים "הודיעוכם בפירוש". במקור היווני מופיעה מילה שפירושה "פרסום על גבי מודעות". מילה זו תיארה את הדרך שבה פורסמו כל הפרסומים הציבוריים באותם ימים. שאול טוען שהצלב היווה חלק מרכזי כל כך בהטפתו, עד שהגלטים ראו בעיני רוחם את המשיח הצלב. (קור"א א' 23, ב' 2). הוא טוען שמבחינה מסוימת, על ידי מעשיהם הם פנו עורף לצלב המשיח. ואז, שאול משווה בין חווייתם הנוכחית של הגלטים לדרך שבה הגיעו לראשונה לאמונה במשיח. הוא עושה זאת על ידי הצגת מספר שאלות רטוריות. כיצד קיבלתם את רוח הקודש? כלומר, כיצד הפכתם לתלמידי המשיח? מנקודת מבט שונה במקצת, הוא שואל: מדוע ה' העניק את רוח קודשו? האם מפני שעשיתם מעשה כלשהו כדי להיות ראויים לה? ודאי שלא! זה קרה מפני שהם האמינו בבשורות הטובות על פועלו של המשיח בעבורם. אך לאחר שהם התחילו את דרכם באמונה ברגל ימין, מה עשוי היה לגרום להם לחשוב שעכשיו עליהם להסתמך על מעשיהם כדי להיושע?

באיזו תדירות, אם בכלל, אתם מוצאים את עצמכם חושבים, הולך לי ממש טוב. אני משיחי די חזק, אני לא עושה את החטא הזה וזהה... ואז, אולי אפילו בטרומז, אתם חושבים שאתם טובים דייכם כדי לזכות בגאולה?

מתכססים על הכתובים

עד כה באיגרתנו אל הגלטים, הגן שאול על בשורת ה"הצדקה באמצעות אמונה" שהטיף לה בעזרת הסתמכות על פסיקתם של השליחים בירושלים (גלט' ב' 10-1), ועל חוויתם של הגלטים עצמם (גלט' ג' 5-1). אבל עכשיו (גלט' ג' 6), שאול פונה אל התנ"ך כדי לאשש את בשורתו באופן סופי ומוחלט. למעשה, כל הקטע באל הגלטים ג' -ד' 31 רצוף טיעונים המבוססים על התנ"ך, שהולכים ומתקדמים רעיונית לפי הרצף המקראי שלהם.

למה מתכוון שאול כשהוא אומר "הכתוב" באל הגלטים ג' 8-6? (הגו גם באל הרומים א' 2, ד' 3, ט' 17).

5

חשוב לזכור שבשעה ששאול כתב את איגרתו לגלטים, הברית החדשה טרם הייתה בנמצא. שאול היה אחד ממחברי הברית החדשה המוקדמים ביותר. יש להניח שבשורת מרקוס היא הקדומה מבין ארבע הבשורות, אך קרוב לוודאי שהיא לא נכתבה עד לאחר מותו של שאול בשנת 65 לספירה; כלומר, כחמש עשרה שנים לאחר חיבור האיגרת של שאול אל הגלטים. לכן, כששאול מתייחס לכתובים, הוא מתכוון אך ורק לתנ"ך.

לספרי התנ"ך נודעת חשיבות רבה בכתבי שאול. שאול אינו רואה בהם כתבים עתיקים שאבד עליהם הכלח, אלא את דבר ה' החי, הסמכותי והתקף. באיגרת השנייה אל טימותיאוס ג' 16, שאול כותב: "כל הכתוב נכתב ברוח אלוהים." ביוונית נאמר *theopneustos*, כלומר "נכתב בהשראה". החלק הראשון במילה, *theo*, פירושו "אלוהים", והחלק השני, *pneustos* פירושו "נְשָׁף". הכתובים הם דבר ה' – ה' נשף את רוחו לתוכם.

שאול מצטט מהתנ"ך כדי להוכיח כי ישוע הוא המשיח המובטח (רומ' א' 2), כדי ללמד על אורח החיים המשיחי (רומ' י"ג 8-10), וכדי לאשש את תוקפן של תורותיו (גלט' ג' 8, 9). קשה לקבוע במדויק את מספרן של מאות הציטטות של שאול מהתנ"ך, אבל הן מופיעות בכל כתביו, חוץ מהקצרות שבאיגרותיו (האיגרת אל טיטוס והאיגרת אל פילימון).

קיראו בתשומת לב את אל הגלטים ג' 14-6. זהו את הציטטות של שאול מהתנ"ך בקטע זה. מה נלמד מכך על מידת הסמכותיות והתוקף של התנ"ך באותם ימים?

האם אתם חושבים לפעמים שחלק מסוים בכתבי הקודש נכתב "בהשראה" רבה יותר מחלקים אחרים? בהתחשב בהכרזתו של שאול בטימ"ב ג' 16, איזו סכנה תארוב לנו אם נשתעשע במחשבות כאלה?

אברהם נחשב לצדיק

מדוע לדעתכם פונה שאול תחילה לסיפור חייו של אברהם כשהוא סוקר את התנ"ך במטרה לאשש את מסר הבשורה שלו?

אברהם הוא דמות מרכזית ביהדות. הוא לא רק אבי האומה, אלא אף שימש מופת של יהודי אמיתי בעיני העם בימי שאול השליח. אנשים רבים לא רק האמינו שמה שהגדיר את אברהם היה ציoutו, אלא שה' הכריז עליו צדיק בשל ציoutו. אחרי הכול, אברהם עזב את מולדתו ובית אביו, קיבל על עצמו את מצוות המילה, ואפילו היה מוכן ומזומן להקריב את בנו לה' לפי פקודתו. איזה ציות מופתי! כשמתנגדי שאול התעקשו על קיום ברית המילה, הם ודאי העלו את טיעוניהם ברוח הדברים הללו.

אבל שאול הופך את הקערה על פיה כשהוא מצביע (תשע פעמים באיגרת אל הגלטים) על אברהם בתור דוגמה מופתית של אמונה ולא של שמירת מצוות התורה.

הגו בציטוט שמביא שאול מבראשית ט"ו 6. למה הוא מתכוון כשהוא אומר שאמונת אברהם "נחשבה לו צדקה"? (ראו גם רומ' ד' 3-6, ח' 11, 22, 24).

המילה צדקה או הצדקה היא דימוי שנלקח מעולם המשפט, אך המילה נחשב נלקחה מתחום העסקים. משמעה "לתת קרדיט", או "לזקוף משהו לזכותו של מישהו". אברהם מוצג (בפס' 6) כמי שאמונתו "נחשבה לו צדקה", אך המילה נחשב מופיעה 11 פעמים נוספות בהקשר לאבי האומה. בכמה תרגומים של כתבי הקודש נאמר שאברהם נחשב לצדיק או שיוחסה לו צדיקות. על פי הדימוי לעיל של שאול, מה שנזקף לזכותנו הוא צדקה. אבל השאלה היא, על איזה בסיס ה' מחשיב אותנו לצדיקים? ברור שזה לא יכול להיות על סמך הציות שלנו, למרות שמתנגדי שאול התעקשו על כך. אבל לא משנה מה הם אמרו על ציoutו של אברהם, על פי התנ"ך, ה' החשיב את אברהם צדיק בזכות אמונתו ("אברהם האמין בה' ונחשבה לו צדקה"). כתבי הקודש אומרים מפורשות: הציות של אברהם לא היה הבסיס להצדקתו בידי אלוהים, אלא דווקא התוצאה של הצדקתו. אברהם לא עשה את מה שעשה כדי להצדק בידי ה', אלא מפני שכבר היה מוצדק בעיני ה'. הצדקה מובילה לציout, לא להיפך.

הגו במשמעות הרעיון הבא: אתם מוצדקים לא בזכות מעשיכם, אלא אך ורק בזכות מה שהמשיח עשה בעבורכם. מדוע אלו חדשות טובות כל כך? כיצד תלמדו להפנים את האמיתה הזו? כלומר, להאמין שהיא חלה עליכם באופן אישי, יהיו אשר יהיו הקשיים והמאבקים שלכם בעבר או בהווה?

הבשורה על פי התנ"ך

"והכתוב, בְּדַעוּ מֵרֵאשִׁי שְׂאֵלָהִים יִצְדִּיק אֶת הַגּוֹיִים עַל יְדֵי אֲמוּנָה, הַקְּדִים לְבַשׁוֹר לְאֲבֵרָהֶם: וְנִבְרָכוּ בְּכָל הַגּוֹיִים." (גלט' ג' 8). לפי שאול, הבשורה לא רק בושרה לאברהם, אלא שה' בכבודו ובעצמו הוא זה שבישר לו את הבשורה. לכן, היא חייבת להיות בשורת אמת. אך מתי בישר ה' את הבשורה לאברהם? מהציטוט של שאול מבראשית י"ב 3 עולה ששאול נזכר בברית שה' כרת עם אברהם כשקרא לו לצאת מארצו וללכת אחריו. (ברא' י"ב 3-1).

קיראו את בראשית י"ב 3-1. מה נלמד מהכתוב על טבעה של הברית שה' כרת עם אברהם?

5

הבסיס לברית שה' כרת עם אברהם היה ההבטחות שהעניק לו. ה' מבטיח ארבע פעמים לאברהם: "אראך...", "אעשך...", "אברכך...", "אגדלה שמך"... הבטחות ה' לאברהם הן מדהימות שכן הן חד צדדיות לחלוטין: אלוהים הוא המבטיח; אברהם אינו מבטיח דבר. רעיון זה מנוגד למה שאנשים רבים מנסים לייחס לה'. לרוב אנו מבטיחים לאלוהים שנשרת אותו אם הוא יעשה בעבורנו דבר מה בתמורה. אבל זהו לגליזם. ה' לא ביקש מאברהם להבטיח לו דבר מה, אלא רק לקבל באמונה את הבטחותיו. מובן שזה לא היה קל, שכן אברהם היה צריך ללמוד לבטוח לחלוטין בה' ולא בעצמו (ברא' כ"ב). לפיכך, קריאתו של ה' לאברהם ממחישה את תמצית הבשורה: גאולה באמצעות אמונה.

ישנם אנשים שהסיקו בטעות כי כתבי הקודש מציגים שתי דרכים לגאולה. לטענתם, גאולה בתנ"ך התבססה על קיום מצוות התורה. כיוון שהדבר לא צלח, ה' ביטל את התורה, ואפשר לאדם להיושע באמצעות אמונה. אין משהו רחוק יותר מן האמת מרעיון זה. כדברי שאול באל הגלטים א' 7, ישנה רק בשורה אחת.

אילו דוגמאות נוספות תמצאו בתנ"ך על גאולה באמצעות אמונה בלבד?

לפעמים אנו שומעים את הביטוי "חסד זול", אבל הוא מטעה. חסדו של ה' אינו זול כלל וכלל; הוא פשוט ניתן לנו חנינם אין כסף. אנו ממעיטים בערכו של חסד ה'; כשאנו סוברים שנוכל להוסיף עליו באמצעות מעשינו או להשתמש בו כתירוץ לחטא. איזו מבין שתי הדרכים הללו מאפיינת אתכם יותר, וכיצד תוכלו להפסיק לחשוב ולנהוג כך?

חירות מקללה (גלט' ג' 4-10)

אין ספק שמתנגדיו של שאול היו המומים מדבריו הנוקבים באל הגלטים ג' 10. הם הרי לא חשבו שהם נתונים תחת קללה. להיפך, הם ציפו לברכות ה' בזכות ציותם. אבל שאול אומר להם חזק: "הַנְּשָׁעֲנִים עַל קִיּוֹם מִצְוֹת הַתּוֹרָה נְתוּנִים תַּחַת קְלָלָה, שְׁהָרִי כְּתוּב, 'אָרוּר כָּל מִי שֶׁלֹּא יֵקִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הַקְּתוּבִים בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה לַעֲשׂוֹת אוֹתָם." (פס' 10).

שאול משווה כאן בין שתי דרכים שונות לחלוטין: גאולה על ידי אמונה וגאולה על ידי מעשים. רשימת הברכות והקללות בדברים כ"ז-כ"ח ברורה לחלוטין. המצייתים יבורכו, המחללים יקוללו. מכאן עולה שאם אדם מבקש להסתמך על ציות לתורה כדי להיות ראוי בעיני ה', עליו לקיים את התורה כולה. אין לנו את החופש לבחור במצוות לפי ראות עינינו; כלומר, לציית אך ורק למצוות שבחרנו לציית להן. בנוסף, אל לנו להניח שה' מוכן להתעלם מאי אילו חטאים או טעויות שעשינו פה ושם. זה הכול או לא כלום...

מובן שאלו הן בשורות רעות, לא רק לגויים, אלא גם למתנגדיו הלגליסטיים של שאול, שכן "הַכָּל חָטְאוּ וּמְחַסְרֵי קְבוֹד אֱלֹהִים הֵמָּה." (אל הרומים ג' 23). לא משנה עד כמה נשתדל להיות טובים, לעולם לא נצליח לקיים את כל מצוות התורה. בתור מחללי התורה, התורה יכולה אך ורק להרשיע אותנו.

כיצד פדה אותנו המשיח מקללת התורה? (גלט' ג' 13, קור' ב' ה' 21).

שאול מציג לפנינו דימוי נוסף כדי להסביר את פועל ה' בעבורנו באמצעות המשיח. המילה "פדה" משמעה לקנות בחזרה. היא ציינה את הכופר ששולם כדי לשחרר (לפדות) חטופים או עבדים. משום ששכר החטא הוא המוות, הקללה על חילול התורה התבטאה לעיתים קרובות בעונש מוות. הכופר ששולם עבור גאולתנו לא היה פעוט. זה עלה לה' במחיר חייו של בנו (יוחנן ג' 16). ישוע פדה אותנו מקללת התורה בכך שנטל מרצונו את הקללה על עצמו, ונשא במקומו בעונש המלא על חטאינו. (קור' ב' ה' 21).

שאול מצטט פסוק מספר דברים כדי לאשש את דבריו. על פי המסורת היהודית, אם אדם הוצא להורג וגופתו נשארה תלויה על עץ, אדם זה היה נתון תחת קללה. מות ישוע על הצלב מהווה דוגמה לקללה זו (מה"ש ה' 30, פטר' א' ב' 24). לכן, לא פלא שהצלב היווה מכשול לגבי אותם יהודים שלא יכלו להבין ולקבל את הרעיון שהמשיח קולל על ידי ה'. אבל זו בדיוק הייתה תוכנית ה'. המשיח נשא את הקללה שהוטלה עליו, אבל זו לא הייתה הקללה שלו, אלא שלנו!

לימוד נוסף: "המשיח ששימש קורבן תמורה ועירבון בעבורנו נשא את חטאי כולנו. הוא נחשב למחלל התורה כדי שיוכל לגאול אותנו מהרשעת התורה. החטא והאשמה של כל אחד ואחד מצאצאי אדם וחוה העיקר על ליבו. חרון אפו של ה' על החטא, הביטוי הנורא של מורת רוחו מן החטא – מילא את ליבו של בן האלוהים בתדהמה מהולה בחלחלה. בימי חייו עלי אדמות בישר המשיח לעולם השרוי בחטא את הבשורות הטובות על חסדו של אבינו שבשמים ועל אהבתו ומחילתו. הנושא שהוא שב וחזר עליו היה גאולה לחוטאים הגדולים ביותר. אבל עכשיו, כשעולה הנורא של אשמת האנושות מעיק עליו, הוא אינו יכול לראות את פניו המפויסים של אביו שבשמים. נסיגתה של השכינה מהמושע בשעה זו של ייסורים גדולים פילחה את ליבו של ישוע בעצב רב שנבצר מהבנתם של בני האדם. כה גדול היה צער, עד שכמעט לא חש את כאבו הגופני. "השטן שהציג את פיתוייו העזים שבר את ליבו של ישוע. המושיע לא יכול היה לראות דבר מעבר לקבר. כל תקווה אפסה בליבו. הוא לא יכול היה לקוות שייצא מן הקבר כמנצח, או לדעת שה' קיבל ברצון את הקורבן. הוא חשש שמא החטא שנשא על עצמו מתועב כל כך בעיני ה', עד שהנתק ביניהם יהיה נצחי. המשיח התייסר בייסורים שהיו יכולים להיות מנת חלקו של כל חוטא, אילו ה' היה חדל להרעיף את חסדו על האנושות החוטאת. הייתה זו ההכרה בחטא שהביא על המושיע את חרון אפו של אביו שבשמים בתור קורבן תמורה. הכרה זו היא שהפכה את כוס המרורים ששתה מרה כל כך, ושברה את ליבו של בן האלוהים." (אלן ג'י. ווייט, The Desire of Ages, עמ' 753).

5

שאלות לדיון:

- 1 גם היום בקהילתנו ישנם מאמינים המתקשים להשלים עם רעיון הגאולה באמצעות אמונה בלבד; כלומר, שגאולתנו מתבססת על חסד ה' דרך המשיח, ושאינן לכך שום קשר למעשינו. מה מסתתר מאחורי גישה הססנית זו של מי שמתקשים לקבל אמינה חשובה זו?
- 2 שאלו זיכר במילים נוקבות ביותר על הטעות המיאולוגית של רעיון הגאולה באמצעות מעשים. מה מלמדנו הדבר על חשיבותה של תיאולוגיה נכונה? מדוע עלינו להתייצב בעוז, כקהילה, נגד תורה שגויה זו במקרה שמישהו ילמד אותה בקרבנו?

לסיכום: מראשיתם ועד לאחריתם של החיים המשיחיים, הבסיס לגאולתנו הוא אך ורק האמונה במשיח. אברהם נחשב צדיק בזכות אמונתו בהבטחות ה'. אותה מתנה זמינה לנו גם היום. כל מי שיש לו אמונה כמו אמונת אברהם ייחשב צדיק. הסיבה היחידה שאיננו מורשעים על חטאינו היא שישוע שילם את המחיר על עוונותינו בכך שמת במקומו.

זכות הבכורה של ההבטחה

שבת אחר הצהריים

6

קיראו את הפסוקים הבאים לקראת השיעור השבועי: ג'לט' 20-15, ברא' ט' 11-17, מתי ה' 17-20, שמות ט"ז 26-22, ברא' ט"ו 6-1.

פסוק לשינון: "שְׁהִי אִם הַנְּחֵלָה הִיא מִן הַתּוֹרָה, אֲנִי אֵינְנָה מְבַסֶּסֶת עוֹד עַל הַהִבְטָחָה. אֲבָל בְּהִבְטָחָה הֶעֱנִיק אֱלֹהִים לְאַבְרָהָם אֶת הַנְּחֵלָה." (אל הג'לט' 18).

מישהו שאל פעם פוליטיקאי: "האם קיימת את כל ההבטחות שנתת במסע הבחירות שלך?" האיש השיב: "טוב... לפחות קיימתי את כל ההבטחות שהתכוונתי לקיים." מי מאיתנו לא שבר מעודו הבטחה שנתן? מי מאיתנו לא חווה אכזבה כשהבטחה שניתנה לו לא קוימה?

לפעמים אנשים מבטיחים משהו מתוך כוונה מלאה לקיים את ההבטחה, אבל בשלב מאוחר יותר אינם מקיימים אותה. אחרים מבטיחים מתוך ידיעה ברורה – כבר בשעה שההבטחה יוצאת מפיהם או מקצות אצבעותיהם (במכתב) – שהיא לא תקוים לעולם, והיא איננה אלא שקר. למזלנו הטוב, הבטחות ה' הן מסוג אחר לגמרי. דבר ה' הוא מהימן ובלתי משתנה. "אֵף דְּבַרְתִּי, אֵף אֲבִיאֶנָה, יִצְרַתִּי, אֵף אֶעֱשֶׂנָה." (ישעיהו מ"ו 11).

בשיעור השבועי יסב שאול את תשומת ליבנו לקשר שבין הבטחות ה' לאברהם לבין התורה שניתנה לישראל 430 שנים מאוחר יותר. כיצד עלינו להבין את הקשר בין השניים, ואילו השלכות יש לכך על בישור הבשורה?

□ לימדו את השיעור השבועי לקראת שבת, ה-5 בנובמבר.

תורה ואמונה (גלטי' 18-15)

גם אם מתנגדיו של שאול היו מודים בכך שחיי אברהם אופיינו בעיקר על ידי אמונה, שאול דע שעדיין היו להם תהיות לגבי הסיבה למתן התורה לישראל מקץ ארבע מאות שנים מימי אברהם. האם מתן התורה לא ביטל הסדר קודם בין ה' לאדם?

מהי הנקודה ששאל מחדד בהקבלה שהוא עושה בין צוואתו האחרונה של אדם לבין הברית שה' כרת עם אברהם? (גלטי' ג' 18-15).

בדרך כלל, ברית וצוואה הן שני דברים שונים לחלוטין. ברית הינה הסכמה הדדית בין שני צדדים או יותר; לעיתים קרובות היא מכונה "הסכם" או "חוזה". לעומת זאת, צוואה מהווה הכרזה המבטאת את רצונו של אדם אחד.

תרגום השבעים של התנ"ך אינו משתמש לעולם במילה היוונית *syntheke* (המתארת הסכמה הדדית או חוזה) כדי לציין את הברית שה' כרת עם אברהם. תחת זאת, מופיעה בו המילה צוואה (*diatheke*). מדוע? קרוב לוודאי מפני שהמתרגמים הבינו שהברית שה' כרת עם אברהם, לא הייתה הסכם בין שני צדדים (הכרוך בהבטחות מחייבות מצד שני הצדדים). להיפך, זו הייתה ברית שהתבססה אך ורק על רצונו של ה'.

היא לא הייתה כרוכה בתנאים מגבילים כלשהם שהוטלו על אברהם, כגון: אם, אילו, אבל, וכו'. אברהם פשוט נדרש להאמין בהבטחת ה'.

שאול מציג את המשמעות הכפולה הטמונה במונחים "צוואה" ו"הבטחה", וזאת כדי להדגיש תכונות מסוימות שאפיינו את ברית ה' עם אברהם: בדומה לצוואה אנושית, הבטחת ה' חלה על מוטב מסוים: אברהם וצאצאיו. (ברא' י"ב 5-1, גלטי' ג' 16); היא אף כרוכה בנחלה (ירושלם). (ברא' י"ג 15, י"ד 8, רומ' ד' 13, גלטי' ג' 29). הדבר החשוב ביותר לשאל הוא מהימנותה של הבטחת ה', אשר אינה משתנה לעולם. כשם שלא ניתן לשנות צוואה שכתב אדם לאחר שקיבלה תוקף, כך גם מתן התורה בידי משה לא יכול היה לבטל את הברית שה' כרת עם אברהם. ברית ה' מהווה הבטחה, ולא ייתכן שה' יפר את הבטחותיו. (ישעיהו מ"ו 11, אל העברים ו' 18).

התליפו את המילה ברית במילה הבטחה בפסוקים הבאים. מה מאפיין את ה"ברית" בכל אחד מהפסוקים הללו? כיצד תבהיר לנו ההבנה שהברית של ה' היא הבטחה את משמעות הפסוק? כיצד היא תסייע לנו להבין טוב יותר מהי ברית? (ברא' ט' 17-11, ט"ו 18, י"ז 21-1). בנוסף, מה מלמדנו הדבר על אופיו של אלוהים ועל הדרך שבה נוכל לבטוח בו?

אמונה ותורה (רומ' ג' 31)

שאלו טוען בתוקף כי האמונה היא הדבר החשוב ביותר בקשר שבין האדם לאלוהים. הוא שב ומכריז כי לא ברית המילה ולא קיום של יתר מצוות התורה מהווים תנאי מוקדם לגאולה, "שכן בקיום מצוות התורה לא יוצדק כל בשר." (גלט' ב' 16). יתרה מכך, לא קיום התורה, אלא האמונה היא הסימן שמגדיר את המאמין, ככתוב: "בְּנֵי הָאֱמוּנָה הֵם בְּנֵי אֲבֵרָהֶם." (גלט' ג' 7). אבל שלילה שבה וחוזרת זו של ההכרח בקיום התורה כדי להיושע מעלה את השאלה, האם לתורה אין שום ערך? האם ה' ביטל את תוקפה של התורה?

משום שגאולה נרכשת באמונה ולא בקיום מצוות התורה, האם כוונת דברי שאלו היא שהאמונה מבטלת את תוקפה של התורה? מה נלמד מהפסוקים הבאים? השוו בין רומ' ג' 31 לרומ' ז' 7, 12; ח' 3 ו-1 מתני' 20-17.

6

הטיעון ששאלו מעלה באל הרומים ג' מקביל לדיונו על אמונה ותורה באל הגלטים. כששאלו הבין שדבריו עלולים לגרום למספר אנשים להסיק שהוא מהלל את האמונה על חשבון התורה, הוא העלה שאלה רטורית: "האם אנו מבטלים את התורה על ידי האמונה?" המילה *katargeo* המופיעה באל הרומים ג' 3, תורגמה למילה "מבטלים". שאלו מרבה להשתמש בפועל זה, וניתן לתרגמו לפועל "לבטל" (רומ' ג' 3, אפס' ב' 15), או "להרוס" (רומ' ו' 6, קור' א' ו' 13). ברור שאילו שאלו רצה לאשש את הרעיון שהתורה בוטלה בצלב, כפי שטוענים מספר אנשים בימינו לגבי תורתו, זה לא היה הזמן ולא המקום לעשות זאת. אבל שאלו לא רק מכחיש זאת בתוקף, אלא אף מכריז שהבשורה שלו דווקא "מבססת" את התורה!

"תוכניתו של ה' להעניק לאדם הצדקה באמצעות אמונה במשיח, חושפת את יחסו של ה' לתורתו בכך שהוא דורש ואף מספק קורבן כפרה. אילו הצדקה באמצעות אמונה הייתה מבטלת את התורה, אזי לא היה צורך במותו המכפר של המשיח כדי לשחרר את החוטא משעבוד לחטאיו ולהביא לפיוס ולשלום בינו לבין ה'.

"יתרה מכך, אמונה אמיתית מרמזת על נכונות מוחלטת למלא אחר רצונו של ה' בחיי ציות לתורתו... אמונה אמיתית המבוססת על אהבה בלב שלם למושיע, יכולה להוביל אך ורק לציות." (The SDA Bible Commentary, כרך 6, עמ' 510).

אילו שאלו באמת התכוון לכך שהאמונה מבטלת את הצורך בקיום מצוות התורה, אילו השלכות היו לכך? הגי לעומק בהשלכות אלה. לדוגמה, האם ניאוף לא היה נחשב עוד לחטא? האם גניבה או רצח לא היו נחשבים עוד חטא? חישבו על הצער, הייסורים והסבל שהייתם חוסכים מעצמכם אילו רק ציינתם לתורת ה'. איזה סבל חוויתם (או מכריכם חוו) אך ורק בשל אי ציות לתורת ה'?

תכלית התורה

שאלו שב ומתייחס ל"תורה" באל הגלטים ג' 29-19. לאיזו תורה הוא מתייחס כאן בעיקר?

ישנם אנשים הסבורים שהמילה "עד" המופיעה בפסוק 19, מציינת כי התורה הייתה זמנית בלבד. לטענתם, קטע זה באיגרת אל הגלטים חייב להתייחס לתורת הפולחן (תורת הקורבנות וטקסי המקדש), שכן תכלית התורה התגשמה במלואה בצלב המשיח. על אף שסברה זו נשמעת הגיונית, זה לא מה ששאלו אומר באל הגלטים. בשעה שהן תורת המוסר והן תורת הפולחן "נוספו" לתורה בסיני בשל חטאינו, אם נבחן את השאלות הבאות, ניווכח בכך ששאלו התכוון כאן בעיקר לתורת המוסר.

האם שאלו טוען כאן שהתורה "נוספה"? אם כן, למה היא נוספה, ומדוע? (השוו בין ג' 19 לרומ' ה' 13, 20).

6

שאלו אינו טוען שהתורה נוספה לברית של ה' עם אברהם, כאילו הייתה מעין נספח לצוואה ששיינה את התנאים המקוריים של הברית. התורה הייתה קיימת הרבה לפני מעמד הר סיני (ראו השיעור מחר). שאלו התכוון לכך שהתורה ניתנה לישראל לשם תכלית שונה לחלוטין. היא נועדה להחזיר את לב העם לאלוהים ולחסד שה' מרעיף על כל מי שפונה אליו באמונה. התורה מגלה לנו את עובדת היותנו חוטאים ואת הזדקקותנו לחסד ה'. היא לא יועדה לשמש מעין תוכנית "לרכישת" גאולה. להיפך. לפי שאלו, התורה ניתנה כדי להגביר את החטאים, ככתוב: "הַתּוֹרָה בָּאָה וּבְכָךְ רָבוּ הָעֲבֻרוֹת..." (רומ' ה' 20); כלומר, כדי להראות לנו בבירור את החטא בחיינו. (רומ' 13).

בשעה שתורת הפולחן הצביעה על המשיח והדגישה את הצורך שלנו במושיע, תורת המוסר על דיברותיה ואיסוריה (עשה ולא תעשה), חושפת את החטא ומראה לנו שהחטא אינו רק טבוע בנו (יצר הרע), אלא אף מהווה חילול של תורת ה'. (רומ' ג' 20, ה' 13, 20, ז' 7, 8, 13). מסיבה זו שאלו אומר: "במקום שאין תורה אין עבירה על התורה." (רומ' ד' 15).

"התורה פועלת כזכוכית מגדלת. למעשה, זכוכית המגדלת אינה מגדילה בפועל את מספר כתמי הלכלוך שהכתימו את הבגד, אלא מבליטה אותם ביתר בהירות וחושפת כתמים רבים יותר ממה שעין בלתי מזוינת מסוגלת לראות." (ויליאם הנדריקסן, *New Testament Commentary, Exposition on Galatians* (Grand Rapids, Mich.: Baker Book House, 1968), עמ' 141).

תורת ה' שרירה וקיימת

האם עולה מהכרזתו של שאול על כך שהתורה התווספה בהר סיני, שהיא לא הייתה קיימת קודם לכן? אם התורה לא הייתה קיימת קודם לכן, מה היה שונה לפני מעמד הר סיני ואחריו? (קראו את ברא' ט' 5, 6, י"ח 19, כ"ו 5, ל"ט 7-10, שמות ט"ז 22-26).

ה' לא היה צריך לתת לאברהם את תורתו בלויית רעמים, ברקים ואיום בעונש מוות (שמות י"ט 23-10). אם כך, מדוע נתן את התורה לבני ישראל בדרך זו? משום שבמרוצת שנות שעבודם במצרים, בני ישראל שכחו את גדולתו של ה' ואת אמות המוסר הגבוהות שהנחיל להם. כתוצאה מכך, היה עליהם להיווכח בגודל חטאייהם ובקדושתה של תורת ה'. אין ספק שההתגלות בסיני גרמה להם להיווכח בכך.

למה שאול מתכוון כשהוא אומר שהתורה "נוספה... עד כי יבוא הזרע אשר לו מכוונת ההבטחה"? (גלט' ג' 19-16).

6

אנשים רבים מפרשים את משמעות הפסוק הזה בכך שהתורה שניתנה בסיני הייתה זמנית: היא ניתנה לישראל 430 שנים אחרי אברהם, והסתיימה עם ביאת המשיח. אך פרשנות זו סותרת את מה ששאול אומר על התורה באיגרת אל הרומים, וכן את הנאמר בפסוקים אחרים בכתבי הקודש, כגון מתי ה' 19-17.

הטעות הרווחת בנוגע לפסוק זה היא, שהקוראים מניחים שהמילה "עד" רומזת על משך זמן מוגבל. אבל זה לא המקרה. מחבר התהילים מתאר במזמור קי"ב 8 אדם ירא ה' שאינו חושש מדבר: "סְמוּךְ לְבוֹ, לֹא יִירָא; עַד אֲשֶׁר יִרְאֶה בְּצַרְיוֹ." האם זה אומר שברגע שאדם זה ינחל ניצחון על אויביו הוא יתחיל לפחד? בספר ההתגלות ב' 25 ישוע אומר: "הַחֲזִיקוּ בְּמֶה שֵׁיֵשׁ לָכֶם עַד אֲשֶׁר אָבוֹא." האם הוא מתכוון לכך שברגע שישוב אלינו, לא נהיה חייבים יותר לדבוק באמונה ולהיות חסידי הנאמנים?

תפקיד התורה לא הסתיים עם ביאת המשיח. התורה תמשיך להצביע בפני האדם על חטאיו כל עוד היא שרירה וקיימת. שאול פשוט אומר שביאת המשיח מסמנת נקודת מפנה מכוונת בתולדות האנושות. בכוחו של המשיח לחולל את מה שנבצר מן התורה – לספק תרופה אמיתית לחטא, כלומר, להצדיק את החוטאים ולגרום להם לקיים את מצוות התורה באמצעות רוח קודשו (רומ' ח' 3, 4).

האם חלפו במוחכם מחשבות כגון: אילו רק ה' היה עושה למעני דבר זה או אחר, לעולם לא הייתי מפסקת/ת בו יותר? הגו במה שאירע בסיני, בהתגלות רבת הרושם וההוד של גבורת ה' לפני עם ישראל. ולמרות זאת, מה הם עשו? מה תלמדו מכך על אמונה אמיתית ועל הדרך שבה נוכל לקבל את האמונה הזו ולדבוק בה? (ראו קולי' ב' 6).

חשיבותה העליונה של ההבטחה

”הוא האיש שהיה בקהל במדבר עם המלאך הדובר אליו בהר סיני ועם אבותינו, האיש שקבל דברי חיים לתת לנו.“ (מעשי השליחים ד' 38).

באל הגלטים ג' 19, 20, שאול ממשיך בחוט המחשבה שלו על התורה שאינה מבטלת את ברית החסד. חשוב לו להדגיש זאת, שכן, אילו תיאוריית מתנגדיו הייתה נכונה, זה בדיוק מה שהתורה הייתה מחוללת. לכן, חישבו מה היה עולה בגורלנו אילו היה עלינו להסתמך כחוטאים על קיום מצוות התורה, ולא על חסד ה' כדי להיושע. בסופו של דבר, היינו נשארם ללא תקווה. על אף שדברי שאול באל הגלטים ג' 19 קשים מעט להבנה, הנקודה העיקרית ברורה: התורה היא משנית להבטחת ה', שכן היא נמסרה לנו באמצעות מתווכים – בידי מלאכים ובידי משה. ההקשר של המלאכים למתן התורה אינו מוזכר בספר שמות, אך מופיע במקומות אחרים בכתבי הקודש. (דברים ל"ג 2; מה"ש ז' 38, 53; אל העברים ב' 2). למרות ששאול משתמש במילה מתווך בהתייחסות לישוע (טימ"א ב' 5), דבריו כאן מראים בעליל שהוא חשב על פסוק 5 בפרק ה' בדברים, שם משה אומר לעם: "אֲנִי עִמָּד בֵּין יְהוָה וּבֵינֵיכֶם, בְּעֵת הַהוּא, לְהַגִּיד לְכֶם אֶת דְּבַר יְהוָה". ככל שמתן התורה בסיני היה מעמד רב הוד ומעורר יראה וכבוד, על צבא המלאכים שנכח בו, וככל שמשה שיחק בו תפקיד מרכזי, התורה לא ניתנה לעם ישירות מיד ה'. לעומת זאת, הבטחת ה' ניתנה לאברהם היישר מפי ה' (ולפיכך לכל המאמינים), שכן במקרה זה לא היה צורך במתווכים. בסופו של דבר, חשובה ככל שתהיה, התורה אינה מהווה תחליף להבטחת הגאולה בחסד באמצעות אמונה. להיפך, התורה מסייעת לנו להבין טוב יותר עד כמה נפלאה היא הבטחת הגאולה.

תארו את מפגשי אברהם עם ה'. מה היה טיבם? איזו תועלת צמחה לאברהם מהקרבה היתרה שבה שרה עם ה'?

חישבו על מפגשים אחרים של גיבורי כתיבי הקודש עם ה'. לדוגמה, אדם וחווה בגן עדן (ברא' ג'), סולם יעקב (ברא' כ"ח), או שאול השליח בדרך לדמשק (מה"ש ט'). ייתכן שמעולם לא חוויתם חוויה דרמטית כל כך כמו זו שהייתה לשאול. אבל באילו דרכים ה' התגלה לפניכם? בנוסף, שאלו את עצמכם: האם ישנו משהו בחיינו שעלול למנוע מאיתנו לחוות קרבה רבה לה' כפי שחווה אברהם? אם השבתם בחיוב, באילו צעדים תנקטו כדי להשתנות?

לימוד נוסף: "במהלך שעבודם במצרים, בני ישראל שכחו במידה ניכרת את הידע על ה' ואת עקרונות הברית שה' כרת עם אברהם. בכך שה' הוציא אותם מעבדות לחירות, הוא ביקש לגלות להם את גבורתו ואת חסדו, וזאת כדי שילמדו לבטוח בו ולאהוב אותו. בכך שהביא אותם לים סוף, ושם, כשהמצרים דלקו אחריהם, ודומה היה להם שאין שום דרך מילוט, הוא ביקש שיווכחו בחוסר האונים המוחלט שלהם. או אז הוא הושיע אותם, והם נמלאו אהבה והכרת תודה לה', וביטחון בגבורתו ובכוחו לסייע להם. הוא כבל אותם אליו בתור גואלם משעבוד זמני. אבל הייתה אמיתה נשגבת יותר שהוא ביקש לחרוט על ליבם. מאחר שהם חיו בתרבות של עבודה זרה והושפעו לרעה מהמצרים, לא היה להם שמץ של מושג על קדושת ה', על החטא שגדש את ליבם, על חוסר היכולת שלהם לציית בכוחות עצמם לתורת ה', ועל הזדקקותם למושיע. את כל אלה היה צריך ללמדם." (אלן ג'י. ווייט, *Patriarchs and Prophets*, עמ' 371).

"תורת ה' שהוכרזה מסיני בהוד מעורר יראה היא הביטוי של הרשעת החוטאים. התורה נועדה להרשיע, אך אין בה את הכוח למחול או לגאול." (אלן ג'י. ווייט, *Ellen G. White Comments*, The SDA Bible Commentary, כרך 6, עמ' 1094).

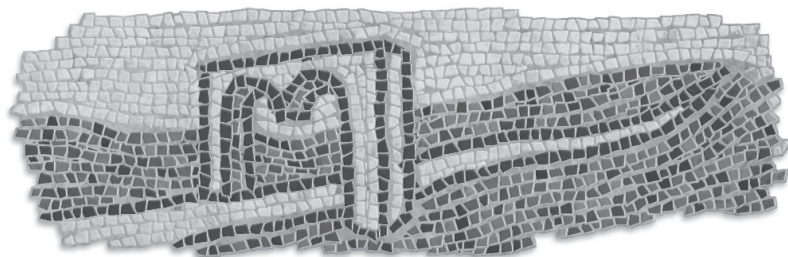
6

שאלות לדיון:

- ❶ חישבו על הבטחות שקיבלתם, ובמיוחד על הבטחות שלא קימו. מה אתם מרגישים כלפי מי שלא קיים את הבטחתו אליכם? האם ישנו הבדל גדול בין המקרים הבאים? א. האדם שנתן את ההבטחה התכוון לקיים אותה, אך נבצר ממנו לעשות זאת. ב. הוא שינה את דעתו. ג. נוכחתם לדעת שהוא לא התכוון מעולם לקיימה. מה קרה למידת האמון שלכם בזולת לאחר שהבטחה לא קוימה, תהיה אשר תהיה הסיבה לכך? מה זה אומר מבחינתכם לדעת שביכולתכם לבטוח בהבטחות ה' או שמא צריך לשאול: כיצד תלמדו תחילה לבטוח בהבטחות ה'?
- ❷ כיצד הסיבה שבה אנו חיים עלולה "לקלקל" אותנו, עד לנקודה שבה נשכח את האמיתות החשובות שה' העניק לנו? כיצד נהיה מודעים להשפעות רעות ומשחיתות אלה, כיצד נזהה אותן וכיצד נפעל נגדן?

לסיכום: מתן התורה בסיני לא ביטל את תוקפה של ההבטחה שה' נתן לאברהם. בנוסף, התורה לא שינתה את התנאים שנלוו להבטחה זו. התורה ניתנה כדי לעורר בבני האדם מודעות למידה האמיתית של טבעם החוטא, וכן כדי שיכירו בהזדקקותם להבטחת ה' לאברהם ולצאצאיו.

הדרך לאמונה

שבת אחר הצהריים

קיראו את הפסוקים הבאים לקראת השיעור השבועי: ג' 25-21; ויקרא י"ח 5;

רומ' ג' 9-19; קור' א"ט 20; רומ' ג' 1,2; ח' 4-1.

פסוק לשינון: "אָבֵל הַמִּקְרָא הַסְּגִיר אֶת הַכֹּל בְּיַד הַחֵטָא, כְּדֵי שֶׁעַל סִמְךָ אֲמוּנַת יִשְׂרָאֵל הַמְּשִׁיחַ תִּנְתֵּן הַהִבְטָחָה לַמְּאֲמִינִים." (אל הגלטים ג' 22).

מאז ומתמיד השתמשו ביוני דואר כדי להעביר מכתבים וידיעות. הללו מסוגלות לעוף למרחקים של מאות קילומטרים ביום, ולהגיע ליעדן בדיוק מדהים. אבל אפילו המעולות שבהן מאבדות לפעמים את הכיוון ואינן שבות לנקודת המוצא. המקרה הכי חמור אירע באנגליה, כאשר עשרים אלף יונים יקרות ערך במיוחד, לא שבו מעולם לעליות הגג שבהן חסו. רובנו חווינו חוויה דומה, בדרך זו או אחרת, ואנו יודעים שללכת לאיבוד זה לא כיף גדול. זה מעורר בנו פחד וחרדה, ועלול לגרום לנו להתקף פאניקה.

הדבר נכון גם במישור הרוחני. גם לאחר שקיבלנו את המשיח באמונה, אנו עלולים ללכת לאיבוד או לסטות מהדרך ולאבד כיוון, אפילו עד לנקודה שממנה לא נשוב עוד לה'. אבל הבשורות הטובות הן שאלוהים לא זנח אותנו לנפשנו. הוא תכנן בעבורנו את הדרך לגאולה, כפי שהיא נגלית בבשורה; דרך זו כוללת את התורה. אנשים רבים מנסים להפריד את התורה מהבשורה, וישנם הסבורים שהשתיים סותרות זו את זו. אבל לא רק שזו דעה מוטעית, עלולות גם להיות לה השלכות טרגיות. ללא התורה, לא הייתה לנו בשורה. למעשה, קשה להבין את הבשורה ללא התורה.

□ לימדו את השיעור השבועי לקראת שבת, ה-12 בנובמבר.

התורה וההכטחה

“האם מכאן שהתורה נוגדת את הבטחות אלהים?” (גלט' ג' 21).

כששאל הבין כי דבריו עלולים לגרום למתנגדיו להסיק שהוא מזלזל בתורה, או שדבריו על קדימותן של הבטחות ה' היוו אך ורק מסך שנועד להסתיר את תורת משה, הוא העלה בדיוק את השאלה שהם בעצמם חשבו עליה: 'האם נסיק מכאן שהתורה מנוגדת להבטחות ה'?' ועל כך הוא משיב בנחרצות: "חלילה!" מסקנה כזו פשוט אינה אפשרית, שכן ה' אינו סותר את עצמו. ה' העניק הן את ההבטחה והן את התורה. התורה אינה שרויה במחלוקת עם ההבטחה. לשתיהן יש תפקיד שונה בתוכנית הגאולה של אלוהים.

באילו מושגים מוטעים החזיקו מתנגדי שאול על תפקידה של התורה? (השוו בין גלט' ג' 21, ויקרא י"ח 5 ודברים ו' 24).

7

אנשים אלה האמינו כי בכוחה של התורה להעניק להם חיים רוחניים. קרוב לוודאי שהשקפתם נבעה מפרשנות שגויה של פסוקים מהתנ"ך, כגון, ויקרא י"ח 5 ודברים ו' 24, שעל פיהם, התורה מעניקה דרך חיים לאנשים השומרים את מצוותיה וחוסים בברית ה'. התורה אכן כיוונה את האדם ולימדה אותו כיצד לחיות בתוך הברית, אבל אנשים אלו הסיקו בטעות שהתורה היא המקור ליחסיו של האדם עם ה'. בתנ"ך נאמר מפורשות כי היכולת "להעניק חיים" נובעת אך ורק מגבורת ה' ומרוח קודשו. (מל"ב ה' 7, נחמיה ט' 6, יוחנן ה' 21, רומ' ד' 17). התורה אינה יכולה להחיות את האדם רוחנית. אבל אין זה אומר שהיא סותרת את הבטחת ה'.

בניסיון להוכיח את חוסר יכולתה של התורה להעניק חיים, שאול כותב באל הגלטים ג' 22: "אבל המקרא הסגיר את הכול ביד החטא." באל הרומים ג' 19-9 הוא מצטט שורה של פסוקים מהתנ"ך, כדי להראות עד כמה בני האדם רעים ומשועבדים לחטא. פסוקים אלה לא קובצו יחדיו באופן מקרי. ראשית, שאול דן בלב ליבה של סוגיית החטא: האנוכיות הגודשת את לב האדם. ואז הוא עובר לפסוקים המתארים כיצד החטא פושה בקרב כל בני האדם ומשחית את כולם. איזו נקודה ביקש שאול לחדד? בשל שכיחותו של החטא ומגבלותיה של התורה, נוכל לנחול את ההבטחה לחיי נצח אך ורק באמצעות פועלו של המשיח שמסר את חייו בעבורנו.

על אף שאין בכוחה של התורה לגאול אותנו, איזו תועלת כבירה תצמח לנו מדבקת בתורה? כלומר, איזו טובה ממשית הפקתם בחייכם מציות לתורת ה'?

”נִשְׁמְרָנוּ תַּחַת יַד הַתּוֹרָה”

שאל טוען כי ”לִפְנֵי בּוֹא הָאֲמוּנָה נִשְׁמְרָנוּ תַּחַת יַד הַתּוֹרָה.“ (גלט' ג' 23). באומרו ”נשמרנו“, הוא מתייחס ליהודים המשיחיים בקרב הקהילות בגלטיה. משיחיים אלה היו בקיאים בתנ"ך, ושאל פונה אליהם במיוחד, החל מפרק ב', פסוק 15. הדבר ניכר מן ההבדל החד בין המילה ”נשמרנו“ לבין המילה ”כולכם“, המופיעה בפסוק 26.

באל הגלטים ג' 23 נאמר, ”לִפְנֵי בּוֹא הָאֲמוּנָה“, שכן שאל משווה בין מקומה של התורה לפני ביאת המשיח למקומה לאחר ביאתו. קרוב לוודאי ש”האמונה“ שהוא מדבר עליה היא התייחסות לישוע עצמו ולא לאמונה בו.

לדברי שאל, עם ישראל ”נשמר תחת יד התורה“ לפני בוא המשיח. לְמָה שאל מתכוון במילים ”תחת יד התורה“?
השוו בין גלט' ג' 22,23; רומ' 14, 15; קור' א ט' 20; גלט' ד' 4, 5, 21, ה' 18

שאל משתמש שנים עשר פעמים בביטוי ”תחת יד התורה“ באיגרותיו. על פי ההקשר שבו מופיע הביטוי, עשויות להיות לו קונוטציות שונות.

1 ”להיות תחת יד התורה“ כדרך חלופית להשגת גאולה (גלט' ד' 21). מתנגדי שאל בגלטיה ניסו לרכוש צדקה (מעניקת חיים) באמצעות ציות לתורה. אבל שאל הבהיר בראשית דבריו שהדבר אינו אפשרי. (גלט' ג' 21, 22). בהמשך דבריו יציין שאל שבכך שהגלטים השתוקקו להיות כפופים לתורה, הם למעשה מאסו במשיח (גלט' ה' 4-2).

2 ”להיות תחת יד התורה“ מהבחינה של הימצאות תחת הרשעת התורה (רומ' ו' 14, 15). התורה אינה יכולה לכפר על החטא, לכן חילול התורה דורש הרשעה ועונש. זה המצב שבו נתונים כל בני האדם. כולנו כפופים לתורה, שכן היא מרשיעה את כולנו. התורה משמשת כסוהר הכולא את כל מי שחיללו את מצוותיה והמיטו בכך גזר דין מוות על עצמם. בשיעור מחר נראה כיצד השימוש שעשה שאל במילים נשמרנו וכלואים (”נִשְׁמְרָנוּ תַּחַת יַד הַתּוֹרָה, כְּלוֹאִים הֵינּוּ...“) באל הגלטים ג' 23, מציין שזה בדיוק מה שהוא התכוון אליו בביטוי ”תחת יד התורה“, בקטע זה. לרוב, המילה היוונית ennomos מתורגמת לביטוי ”תחת יד התורה“. אבל משמעה המילולי הוא ”בתוך התורה“. הדבר מתייחס לחיים על פי מצוות התורה באמצעות אחדות עם המשיח (קור' א ט' 21). לא ניתן להיצדק באמצעות ”קיום מצוות התורה“, כלומר, באמצעות הניסיון לקיים את התורה ללא המשיח, שכן רק מי שהפכו צדיקים באמצעות המשיח יחיו באמונתם (גלט' ג' 11). אמיתה זו אינה מבטלת את התורה; היא רק מראה שאין בכוחה של התורה להעניק לנו חיי נצח.

התורה שומרת עלינו

שאלו מציג שתי מסקנות על התורה: א. התורה אינה מבטלת את תוקפה של הבטחת ה' לאברהם. (גלט' ג' 20-15). ב. התורה אינה סותרת את ההבטחה. (גלט' ג' 21, 22).
 אם כך, מהו תפקידה של התורה? על פי שאול, התורה "נוספה בשל העבירות". (גלט' ג' 19).
 הוא מבהיר את הרעיון באמצעות שימוש בשלוש מילים שונות בהקשר לתורה: "נשמרנו" (פס' 23), "כלואים" (שם), ו"אומנת" (פס' 24).

קיראו בתשומת לב וברוח של תפילה את האיגרת אל הגלטים ג' 19-24. מה אומר כאן שאול על התורה?

מרבית התרגומים המודרניים מפרשים את דברי שאול על התורה באל הגלטים ג' 19 במונחים שליליים ביותר. אבל המקור ביוונית אינו צר כל כך. פירושה המילולי של המילה היוונית שתורגמה ל"נשמרנו" בגלט' ג' 23, הוא לשמור. על אף שניתן לפרש אותה באופן שלילי, כגון "לפקח" או "להחזיק תחת מרות" (קור"ב י"א 32), בברית החדשה היא מקבלת בדרך כלל משמעות חיובית של שמירה והגנה (פיל' ד' 7, פטר"א א' 5). הדבר נכון גם לגבי המילה "כלואים", הנגזרת מהשורש כ.ל.א (גלט' ג' 23). ניתן לתרגם אותה ל"עצר" (ברא' כ' 18), "סגר" (יהושוע ו' 1, ירמיהו י"ג 19) ו"לכד" (לוקס ה' 6). (באל הרומים י"א 32 מופיע "כלא"). כפי שעולה מדוגמאות אלה, ניתן ליחס למילה זו משמעויות חיוביות או שליליות על פי ההקשר.

איזו תועלת ואילו ברכות צמחו לבני ישראל מן התורה (הן תורת המוסר והן תורת הפולחן)? (רומ' ג' 1, 2; דברים ז' 12-24; ויקרא י"ח 20-30).

למרות ששאול מתייחס לפעמים לתורה במונחים שליליים (רומ' ו' 6, גלט' ב' 19), יש לו דברים חיוביים רבים לומר עליה. (רומ' ז' 12, 14; ח' 3, 4; י"ג 8). התורה לא הייתה קללה שה' הטיל על ישראל; להיפך, היא נועדה לשמש ברכה. על אף שתורת הקורבנות לא יכלה לכפר על החטא, היא הצביעה על המשיח שבכוחו לכפר על עוונות, ומצוותיה, שכיוונו את העם, הגנו על ישראל מרעות חולות רבות שרווחו בתרבויות קדומות אחרות. לאור דבריו החיוביים של שאול על התורה במקומות אחרים, תהיה זו טעות לראות בהערותיו כאן התייחסות שלילית מוחלטת לתורה.

חישבו על דבר טוב שעושים בו שימוש לרעה. לדוגמה, תרופה שנועדה לרפא את האדם ממחלה, אך אנשים משתמשים בה בתור סם הזיה. אילו דוגמאות לעיקרון זה תמצאו בחייכם? כיצד תסייע לנו הידיעה שדבר טוב עלול להזיק לנו אם נשתמש בו לרעה, כדי למדד את הבנתנו את דברי שאול כאן?

התורה כ"אומנת"

באל הגלטים ג' 23 מתאר שאל את התורה בתור כוח שומר ומגן. למה הוא מדמה אותה בפסוק 24, ומהי כוונתו?

במקור מופיעה המילה היוונית paidagog (פדגוג). ישנם תרגומים שתרגמו אותה ל"מורה" או "מדריך". בעברית נכתב "אומנת". אבל אף אחת מן המילים הללו אינה ממצה את מלוא משמעותה של המילה היוונית. הפדגוג בחברה הרומית היה עבד שהופקד על חינוך וגידול בניו של אדונו מהיום שמלאו להם שש או שבע שנים ועד שבגרו. בנוסף לטיפולו בהם, כגון לרחוץ אותם, להאכיל אותם ולהגן עליהם מכל רע, הפדגוג היה אף אחראי על לימודם וחינוכם, ויודא שהלכו לבית הספר והכינו את שיעורי הבית. בנוסף, הוא נדרש לא רק ללמדם ערכי מוסר ומידות מוסריות נעלות, אלא גם לוודא שהפנימו זאת, שנהגו במוסריות ושרכשו לעצמם מידות תרומיות.

למרות שחלק מהפדגוגים היו ודאי טובי לב ואדיבים כלפי בני חסותם ואף נהנו מאהבתם, ספרות העת העתיקה מתארת אותם בעיקר כמחנכים קפדניים ונוקשים. הם השיגו את צינת הבנים לא רק על ידי איומים ותוכחות קשות, אלא גם על ידי הצלפות ומלקות. תיאורו של שאל את התורה כמחנכת שופך אור רב יותר על הבנתו את תפקיד התורה. עצם טבעה של משרה זו (מחנכת או אומנת), מעיד כי לתורה יש גם היבט שלילי, וזאת משום שהיא מוכיחה אותנו ומרשיעה אותנו כחוטאים. אבל אפילו היבט "שלילי" זה הופך לברכה בעבורנו ביד ה', שכן הרשעת התורה דוחפת אותנו היישר לזרועות המשיח. בדרך זו, התורה והבשורה אינן סותרות זו את זו. ה' יעד שתפעלנה יחדיו למען ישועתנו.

"בפסוק זה [גלט' ג' 24] רוח הקודש מדברת אלינו באמצעות [שאל] השליח על תורת המוסר. התורה חושפת בפנינו את החטא, גורמת לנו להרגיש שאנו זקוקים למשיח, ולהימלט אלי כדי למצוא מחילה ושלום על ידי חזרה בתשובה שלמה לפני ה' ואמונה באדונו ישוע המשיח." (אלן ג'. ווייט, Selected Messages, כרך 1, עמ' 234).

האם ערכתם מעודכם השוואה בין מעשיכם, מוצא פיכם ומחשבותיכם לבין דברי התורה? עירכו עכשיו השוואה כזו: השוו בין הדברים הללו לא רק עם הכתוב ככתבו וכלשונו, אלא גם עם רוח הכתוב (מתי ה' 28, רומ' ז' 6). עד כמה הצלחתם לערוך השוואה כזו? מה תלמדו מחשובתכם על הנקודה ששאל מחזד באיגרת זו?

התורה והמאמין (גלטי' ג' 25)

אנשים רבים מפרשים את דבריו של שאול באל הגלטים ג' 25, כאילו הוא מבטל לחלוטין את התורה. אבל רעיון זה אינו מתקבל על הדעת לאור הדברים החיוביים ששאול אומר על התורה באיגרותיו.

אם כך, למה הוא מתכוון?

ראשית, כמאמינים, איננו נתונים עוד תחת הרשעת התורה (רומ' ח' 3); אנו חיים במשיח ונהנים מחסדו (רומ' ח' 14, 15). זכות זו מעניקה לנו את החירות לשרת את המשיח בכל ליבנו, ללא פחד ומבלי שנואשם ונורשע על טעויות שאנו עלולים לעשות בדרך. זהו לב ליבה של החירות האמיתית הטמונה בבשורה. חירות זו שונה תכלית שינוי מ"החירות" במשיח על פי אנשים מסוימים, הגורסים כי אין עוד צורך לציית לתורה. אבל אי ציות לתורה מהווה חטא, ובחטא אין שום חירות (יוחנן ח' 34).

קיראו את אל הרומים ח' 3-1. מה זה אומר "שאיננו מורשעים עוד על ידי התורה"? כיצד משפיעה אמיתה נפלאה זו על הדרך שבה אנו חיים את חייו?

7

כתוצאה מהמחילה שקיבלנו בזכות המשיח, הקשר שלנו עם התורה שונה עכשיו לחלוטין. אנו נקראים לנהל אורח חיים שיישא חן בעיני ה' (תסל"א ד' 1); לפי שאול, מדובר בחיים בהנהגת רוח הקודש (גלטי' ה' 18). אין פרוש הדבר שתורת המוסר איבדה מתוקפה ואי אפשר עוד ליישמה – זו מעולם לא הייתה הסוגיה, שהרי ראינו בברור שהתורה היא זו שמגדירה את החטא. אולם משום שהתורה מהווה תעתיק של אופיו של ה', באמצעות ציות לתורה אנו משקפים את אופיו. אנו לא רק חיים על פי מערכת חוקים, אלא אף הולכים בעקבות המופת של ישוע, שעשה למעננו את מה שהתורה לא יכלה לעשות לעולם: המשיח חורט את התורה על לוח ליבנו (עבר' ח' 10), ומאפשר למצוות התורה הישרות והצודקות להתקיים בנו (רומ' ח' 4). כלומר, באמצעות הקשר שלנו עם ישוע, אנו נאזרים בכוח לציית לתורה כפי שלא יכולנו מעולם.

קיראו את אל הרומים ח' 4. מה אומר כאן שאול? כיצד התגשמה הבטחה זו בחייכם? בעת ובעונה אחת, יהיו אשר יהיו השינויים החיוביים שהתחוללו בחייכם, מדוע גאולתכם חייבת תמיד להתבסס אך ורק על פועלו של המשיח?

באיזו מהירות שבתם ושכחתם את פועלו הנסי המופלא של ה' בחייכם, והפגנתם חוסר אמונה ופחד בשעה שהמעורר משבר חדש? הן בהשתחוויה בציבור והן בהשתחוויה ביחידות, כיצד תלמדו לשמור בתוכם זיכרון חי ורענן של הנחיית ועזרת ה' בחייכם? מדוע חשוב כל כך שנעשה זאת?

לימוד נוסף: "לעיתים שואלים אותי לגבי התורה המוזכרת באיגרת אל הגלטים: איזו תורה היא אותה 'אומנת' המדריכה אותנו אל המשיח? ואני עונה: מדובר הן במצוות המוסריות והן במצוות הפולחניות שבעשרת הדיברות.

"המשיח הוא הבסיס של היהדות. מות הַבָּל נבע כתוצאה מסירובו של קין לקבל את תוכנית ה' בנגוע לציותנו, ולהיוושע באמצעות דמו של ישוע שסומל בקורבנות שהצביעו על המשיח. קין סירב לשפוך דם שסימל את דמו של המשיח העתיד להישפך בעבור העולם. הטקס כולו כונן על ידי ה', והמשיח הפך לבסיס של האמונה. זו הייתה ראשית מלאכתה של התורה כאומנת המדריכה את החוטאים אל המשיח ומעוררת אותם להתבונן במשיח – אשר הוא התשתית של היהדות. "כל מי ששירתו בקודש בהיכל ה' למדו ללא הרף על התערבותו של המשיח למען האנושות. טקס זה נועד לעורר בכל לב ולב אהבה לתורת ה', היא תורת מלכותו." (אלן ג'י. ווייט, Selected Messages, כרך 1, עמ' 233).

"אל לנו לראות את עשרת הדיברות מן ההיבט השלילי של האיסורים שבהם, אלא בעיקר מהבחינה של החסד הטמון בהם. חוקי ה'אל תעשה' הם ערובה לאושר במידה שנציית להם. כשמקבלים אותם במשיח, הם מטהרים אותנו, או אז אופיינו הטהור יעניק לנו שמחה לנצח נצחים. התורה – עשרת הדיברות – היא חומת מגן למצייתים לה." (אלן ג'י. ווייט, Selected Messages, כרך 1, עמ' 235).

שאלות לדיון:

1 לעיתים קרובות אנו מתמודדים עם הסוגיה כיצד לגבור על החטא שבחיינו. אילו הבטחות ניתנו לנו בכתבי הקודש בדבר ניצחון על החטא? כיצד נִעָרַך טוב יותר כזי שהבטחות אלה יתגשמו בחיינו? בעת ובעונה אחת, מדוע עלינו להיזהר ולוודא שאנו תולים את מלוא תקוות הגאולה שלנו בניצחונם של המשיח למעננו ולא בניצחונות שאנו נוחלים?

2 לעיתים קרובות שומעים אחים באמונה המכריזים כי התורה בוטלה. עם זאת, ברור שהם מגנים את החטא, מה שאומר שהם לא באמת מתכוונים לכך שהתורה איבדה את תוקפה. לִמָּה למעשה הם מתכוונים בטענה זו? (רמז: בהקשר לאיזו מצווה מועלית בדרך כלל טענה כזו?)

לסיכום: התורה ניתנה כדי להצביע בפני החוטאים על הזדקקותם למשיח. כ"מחנכת" הממונה עלינו, התורה מעניקה לנו ידע על אודות אלוהים והגנה מפני הרע. אבל בדומה לכל מחנכת, היא אף מצביעה על טבענו החוטא ועל חטאינו ומרשיעה אותנו. אבל המשיח משחרר אותנו מהרשעת התורה וחורט את תורתו על לוח ליבנו.

מעבדים ליורשים

שבת אחר הצהריים

קיראו את הפסוקים הבאים לקראת השיעור השבועי: ג'לט' ג' -26'20; רומ' ו'
1-11; עבר' ב' 14-18; ד' 14, 15; רומ' ט' 4, 5.

פסוק לשינון: "לְפִיכֶם אֵינְךָ עֹבֵד עוֹד, כִּי אִם בְּךָ; וְאִם בְּךָ, אֲנִי גַם יוֹרֵשׁ מִטַּעַם אֱלֹהִים." (אל הגלטים ד' 7).

8

שאול אומר לגלטים שאל להם לחיות ולנהוג כעבדים, אלא כבנים ובנות של אלוהים, על כל הזכויות הנלוות למעמד זה. מצבם של המאמינים בגלטיה דמה למצבו של מאמין חדש שחש ייאוש ולכן בא לשוחח עם ואט'שמון ני, המבשר הסיני הנודע.

הוא אמר: "לא משנה כמה אני מרבה להתפלל וכמה אני משתדל, אני פשוט לא מצליח להיות נאמן לישוע אדוני. אני חושש שאני מאבד את ישועתי." המבשר השיב לו: "אתה רואה את הכלב הזה שרובץ כאן? זה הכלב שלי. הוא מאולף. הוא צייתן. לעולם אינו עושה בלגן. הוא מעניק לי אושר צרוף. שם במטבח נמצא בני, בני התינוק. הוא תמיד עושה בלגן, זורק את האוכל שלו מסביב ומלכלך את בגדיו. בקיצור, הוא עושה בלגן אחד גדול. אבל מי הולך לרשת את המלכות שלי? לא הכלב שלי; בני הוא יורשי. אתה הינך יורשו של ישוע המשיח מפני שהוא מת למענך."

גם אנו הננו יורשים של ה', לא בזכות מעלותינו, אלא בזכות חסדו. במשיח יש לנו הרבה יותר ממה שהיה לנו לפני חטאם של אדם וחוה.

□ לימדו את השיעור השבועי לקראת שבת, ה- 19 בנובמבר.

”שִׁיכִים לְמַשִּׁיחַ” (גלט' ג' 20-26)

זיכרו את פסוק 25 באל הגלטים ג' בשעה שתקראו את פסוק 26. כיצד מסייע לנו פסוק 26 להבין טוב יותר את מהות הקשר שלנו לתורה, עכשיו, לאחר שנשמענו על ידי המשיח?

ההכרזה “כולכם בנים לאלוהים” בתחילת פסוק 26 מציינת את ההקשר הישיר של הפסוק לפסוק הקודם. עכשיו, כשאנו מאמינים ש”איננו נתונים עוד למרות האומנת” (פס' 25), כולנו “בנים לאלוהים.” (פס' 26). בדיוק כשם שבן האדון היה נתון תחת מרות הפדגוג רק כשהיה קטין, כך לפי שאול, המאמינים במשיח אינם קטינים עוד, ולכן אינם נתונים עוד למרות התורה; הקשר שלהם עם התורה השתנה מפני שעתה הם “בנים” בוגרים של אלוהים. מובן שהמונח “בן” אינו בלעדי לגברים, שכן שאול מציין מפורשות שגם נשים נכללות בקטגוריה זו (גלט' ג' 28). הסיבה לשימוש במילה “בנים” ולא “ילדים” היא, ששאול חשב על הירושה המשפחתית שעברה בדרך כלל לבנים. בנוסף, הביטוי “בני אלוהים” ציין בתנ”ך את ייעודם המיוחד של בני ישראל (דברים י”ד 1, הושע י”א 1). לכן שאול אומר “בנים לאלוהים”. גם הגויים נהנים בזכות המשיח מקשר מיוחד עם ה', שעד כה היה בלעדי לעם ישראל.

מדוע נחשבת הטבילה לאירוע חשוב כל כך? (גלט' ג' 27, 28; רומ' ו' 11-14; פטר' א' ג' 21).

השימוש ששאול עושה במילה “כי” בפסוק 27, מציין שוב את סגירת המעגל הרעיוני שבנימוקיו. שאול רואה בטבילה החלטה קיצונית המעידה על רצונו של המאמין לקשור את חייו עם המשיח ולהתאחד עימו. באל הרומים ו' שאול מתאר את הטבילה כסמל לאיחוד שלנו עם ישוע, הן במותו והן בתחייתו. באגרת אל הגלטים הוא משתמש בדימוי אחר: הטבילה היא מעשה של לבישת המשיח. כשאנו נטבלים למשיח, אנו לובשים את המשיח. המונחים ששאול משתמש בהם מזכירים לנו פסוקים נפלאים מהתנ”ך המתארים את המאמין הלבוש בגדי ישוע ועוטה מעיל צדקה (ישעיה ס”א 10, איוב כ”ט 14). “שאול רואה בטבילה רגע שבו המשיח אופף את המאמין ועוטה אותו כמו בגד. על אף ששאול אינו משתמש כאן במונח צדקה, הוא מתאר את הצדקה המוענקת למאמינים.” (פרנק ג. מטארה, Galatians (Collegeville, Minn.: The Liturgical Press, 1992), עמ' 145). משמעות האיחוד שלנו עם המשיח, המסומל על ידי טבילה, היא שמה שנכון לגבי המשיח נכון לגבינו. משום שהמשיח הוא “זרע אברהם”, המאמינים, בתור “יורשים/שותפים למשיח” (רומ' ח' 17), נוחלים גם את כל הבטחות הברית שהוענקו לאברהם ולצאצאיו.

הגו ברעיון שכל מה שנכון לגבי ישוע, נכון גם לגבינו. כיצד אמורה אמיתה מדהימה זו להשפיע על כל היבט בקיום שלנו?

”מְשַׁעֲבָדִים לִיסוּדוֹת הָעוֹלָם”

לאחר שהשווה את הקשר שלנו עם אלוהים לקשר של בנים ויורשים של אביהם, שאול מרחיב את הדיבור על דימוי זה באל הגלטים ד' 3-1 באמצעות הצגת נושא הירושה. מן המונחים שבהם הוא משתמש מצטייר מצב שבו בעליה של נחלה גדולה מת והוריש את כל רכושו לבנו הבכור. אך הבן הוא עדיין קטין. בדומה למה שקורה בדרך כלל עם צוואות, אפילו בימינו, אחד התנאים בצוואת אב דורש שבן קטין יהיה נתון תחת מרותם של אפוטרופוסים ומנהלים עד שיגיע לבגרות. למרות שהבן הוא בעליה החוקי של נחלת אביו מתוקף מעמדו, בתור קטין אין בידיו כמעט דבר. למעשה, אין לו הרבה יותר מאשר לעבד.

הקבלה זו של שאול דומה לדימוי של התורה כאומנת (או מחנכת) באל הגלטים ג' 24. אבל במקרה הזה, כוחם של האפוטרופוסים ומנהלי האחזזה גדול יותר וחשוב יותר מכוחו של העבד הפדגוג. הם אחראים לא רק לחינוכו של בן אדונם, אלא מופקדים על כל ענייני הכספיים והמנהליים עד שיתבגר דיו כדי ליטול את מחויבותיו על עצמו.

קראו את אל הגלטים ד' 3-1. מה אומר כאן שאול? כיצד אמור הדבר להבהיר לנו את תפקיד התורה בחיינו, עתה, כשאנו חיים במשיח?

8

כוונתו של שאול בביטוי ”יסודות העולם” שנויה במחלוקת. משמעה המילולי של המילה היוונית *stoicheia* הוא ”יסודות”. ישנם אנשים הרואים בכך התייחסות ליסודות הבסיסים של העולם (פטר”ב ג' 10, 12), או לכוחות שטניים המושלים בעידן הרשע הנוכחי (קול’ ב' 15), או לעקרונות היסוד של האמונה (עב’ ה' 12). הדגש ששאול שם על מעמדם של בני האדם כ”קטינים” לפני ביאת המשיח (גלט’ ד' 3-1), מרמז על כך שהוא מתייחס לעקרונות הבסיסיים של הדת. אם אכן זוהי כוונתו, הרי שהוא טוען שתקופת התנ”ך על חוקיה וקורבנותיה העניקה לנו אך ורק בשורה ראשונית שהתוותה את יסודות הגאולה. וכך, על אף שחוקי הפולחן היו חשובים וחיוניים לעם ישראל, הם היו אך ורק צללים או סמלים של מה שעתיד לבוא. הם לא יועדו מעולם לתפוס את מקומו של המשיח.

לחיות על פי חוקים אלה במקום לחיות במשיח וללכת בעקבותיו, זה כמו לרצות לחזור אחורה בזמן. לפי הדימוי של שאול, המאמינים בגלטיה, ששבו ליסודות הבסיסיים הללו לאחר ביאת המשיח, דמו לבן בוגר המשתוקק לשוב ולהיות קטין!

ואכן, אמונה תמימה כשל ילד עשויה להיות חיובית ורצויה (מתי י”ח 3), האם היא זהה בהכרח לבגרות רוחנית? האם לדעתכם, ככל שאתם מתבגרים רוחנית אמונתכם תופכת תמימה יותר כאמונת ילד? עד כמה ”תמימה” ובוטחת היא אמונתכם?

”כַּאֲשֶׁר... שְׁלַח אֱלֹהִים אֶת בְּנוֹ” (גלט' ד' 4)

”אֲבָל כַּאֲשֶׁר מְלָאָה הַעֵת שְׁלַח אֱלֹהִים אֶת בְּנוֹ, יְלוּד אִשָּׁה וְכַפּוֹף לַתּוֹרָה.” (גלט' ד' 4).

בחירתו של שאול בביטוי ”מלאה העת”, מציינת את תפקידו הפעיל של ה' בביצוע תכליתו בהיסטוריה של האנושות. ישוע המשיח לא בא לעולם בזמן כלשהו, אלא בשעה היעודה שה' קבע מראש. מנקודת מבט היסטורית, התקופה הזו ידועה בשם ”פקסה רומנה” (”שלום רומאי”) – תקופה בת מאתיים שנים של יציבות ושלום יחסיים ששררו ברחבי האימפריה הרומית. כיבוש ארצות הים התיכון בידי רומי הביא עימו שלום, אמצעי תחבורה נוחים, תרבות רווחת ושפה שגורה, אשר הקלו על הפצתה המהירה של הבשורה. מנקודת מבט מקראית, העת הזו אף ציינה את השעה שה' יעד לביאת המשיח המובטח (דניאל ט' 24-27).

מדוע נדרש המשיח ללבוש בשר ודם כדי לגאול אותנו? (יוחנ' א' 14; גלט' ד'

4, 5; רומ' ח' 3, 4; קור' ב' ה' 21; פיל' ב' 5-8; עבר' ב' 14-18; ד' 14, 15).

אל הגלטים ד' 4-5 מהווה את אחד התיאורים התמציתיים ביותר של הבשורה בכתבי הקודש. ביאת המשיח לתוך ההיסטוריה האנושית לא הייתה מקרית. ”כאשר... שלח אלוהים את בנו”. במילים אחרות, ה' נטל את היוזמה כדי להושיע אותנו. בנוסף, במילים אלה נרמזת האמונה המשיחית הבסיסית באלוהותו הנצחית של המשיח. (יוחנ' א' 1-3, 18; פיל' ב' 9-5; קול' א' 15-17). אלוהים לא שלח אלינו מלאך או שליח מן השמיים; הוא בא אלינו בכבודו ובעצמו.

על אף שישוע היה בן האלוהים מאז ומתמיד, הוא אף היה ”יליד אישה”. למרות שבביטוי זה נרמזת לידתו של המשיח מאישה בתולה, הוא מאשש בעיקר את עובדת היותו בן אנוש. הביטוי ”כפוף לתורה” מציין לא רק את המורשת היהודית של ישוע, אלא גם את העובדה שהוא נשא את חטאינו ונשא בעונש על הרשעתנו. המשיח היה חייב ללבוש בשר ודם, שכן נבצר מאיתנו להושיע את עצמנו. בכך שאיחד בין טבעו האלוהי לטבעו האנושי, המשיח הכשיר את עצמו (בהתאם לתורה), לשמש קורבן תמורה בעבורנו ולכהן כמשיח וככוהן הגדול שלנו. המשיח בא לעולם בתור ”אדם השני”, וזאת כדי להחזיר על כנו את כל מה שאדם הראשון איבד באמצעות אי ציות לה' (רומ' ה' 12-21). המשיח קיים במלואן את כל מצוות התורה באמצעות ציותו, ובדרך זו גאל את אדם הראשון מכישלונו הטרגי. על ידי מותו על הצלב, הוא קיים את צדקת התורה שדרשה את מות החוטאים, ובכך הוא רכש את הזכות להושיע כל אדם שיבוא אליו בכניעה ובאמונה אמיתית.

זכויות האימוץ (גלט' ד' 7-5)

שאל מרחיב את הנושא באל הגלטים ד' 7-5, ומדגיש כי עכשיו המשיח פודה "את הכפופים לתורה." (פס' 4, 5). משמעות המילה פודה היא, "לרכוש בחזרה". היא מתייחסת לכופר ששולם בעת העתיקה כדי לפדות עבד או חטוף. על פי הקשר זה, הגאולה מרמזת על מצב נואש שבו נתון אדם הנזקק להשתחרר ממנו.

אבל ממה למעשה יש לפדות אותנו? ממה עלינו להשתחרר? הברית החדשה מציגה, בין היתר, ארבעה דברים שמהם עלינו להשתחרר. עלינו להשיג: א) חירות מהשטן ונכליו (עבר' ב' 15, 14). ב) חירות מהמוות (קור' א ט"ו 56, 57), ג) חירות מכוחו של החטא המשעבד אותנו (רומ' 1, 22), ד) חירות מהרשעת התורה (רומ' ג' 24-19, גלט' ג' 13, 4, 5).

איזו תכלית טובה יעד לנו המשיח בגאולה שנחלנו בו? (גלט' ד' 7-5; אפס' א' 5; רומ' ח' 15, 16, 23; ט' 4, 5).

לעיתים קרובות אנו מתייחסים לפועלו של ישוע בעבורנו במונח "גאולה". על אף שהדבר נכון, מילה זו אינה ציורית וחיה כמו המילה היוונית *huiiothesia* (אימוץ), שבה משתמש שאל בדרך מיוחדת במינה. שאל הוא אומנם המחבר היחיד בספרי הברית החדשה שמשתמש במילה זו, אך האימוץ היה נוהג משפטי שכיח בעולם היווני-רומי. בימי שאל, מספר קיסרים רומים אימצו בן כדי שיירש אותם, כשלא היה להם צאצא משלהם שישמש יורש חוקי. האימוץ הקנה למאומץ מספר זכויות: "א) הבן המאומץ הופך לבן אמיתי של מאמצו. ב) האב המאמץ מסכים לגדל ולחנך את הילד כיאות ולדאוג לכל צרכיו, מזונותיו ומלבושיו. ג) האב המאמץ אינו רשאי לנער את חוצנו מבנו המאומץ ולהתכחש לו. ד) הבן המאומץ לא יוכל לשמש כעבד. ה) להוריו הביולוגים של הבן המאומץ אין זכות לדרוש אותו בחזרה. ו) האימוץ מקנה לבן המאומץ את זכות הירושה." (דדק ר. מור-קריספין, "The Use and Abuse of Galatians 4:1-9: The Use and Abuse of" (Parallels, The Evangelical Quarterly, vol. LXI/No. 3 (1989), עמ' 216).

אם זכויות כאלה מובטחות לבנים מאומצים ברמה הגשמית, תארו לעצמכם עד כמה גדולת הן הזכויות שנפלו בחלקנו בתור בניו המאומצים של אבינו שבשמים!

קיראו את אל הגלטים ד' 6. שימו לב למילה אבא המציינת קרבה יתרה בין בן לאב. ישוע השתמש בה בתפילתו (מרקוס י"ד 36). בתור בניו של האל, גם לנו יש את הזכות לפנות לאלוהים בכינוי "אבא". האם אתם נהנים מקשר כזה של קרבה יתרה עם ה' מה תוכלו לשנות בחייכם כדי להגיע לקרבה כזו?

מדוע לשוב לעבודות? (גלטי ד' 20-8)

קיראו את אל הגלטים ד' 20-8. סכמו בשורות שלהלן את דברי שאול בקטע. באיזו רצינות מתייחס שאול לתורות השקר שרווחו בקרב המאמינים בגלטיה?

שאול אינו מתאר במדויק את טבעם של המנהגים הדתיים של המאמינים הגלטים, אבל הוא חשב ודאי על שיטת פולחן שקרית שנהגו בה, שהביאה לידי שיעבוד רוחני. למעשה, הוא ראה בה שיטה מסוכנת והרסנית כל כך, עד שכתב לגלטים איגרת מלאת רגש, והזהיר אותם כי מעשיהם זהים לשיבה לעבדות ולנטישת מעמדם בתור בנים לאלוהים.

למרות ששאול אינו נכנס לפרטים, מה לטענתו עשו הגלטים שגרם לו להתנגד למעשיהם בחריפות רבה כל כך ולמחות על כך במילים נוקבות כל כך? (גלטי ד' 11-9).

אנשים רבים פירשו את התייחסותו של שאול "לימים וחודשים; מועדים ושנים" (ד' 10), כאל התנגדות לא רק לקיום תורת הפולחן, אלא גם לשמירת השבת. אבל לפרשנות כזו אין שום תימוכין בכתבי הקודש. ראשית, אילו שאול רצה להדגיש במיוחד את נושא שמירת השבת וקיום מנהגים יהודים אחרים, הוא היה נוקב בשמם ודן בהם. הדבר ברור מדבריו באל הקולסים ב' 16. שנית, שאול מבהיר כי מעשיהם של הגלטים, יהיו אשר יהיו, הובילו אותם מחירות במשיח לשעבוד. "אילו שמירת השבת הייתה משעבדת את האדם, אין ספק שהבורא, בכבודו ובעצמו, היה הופך משועבד בשעה שקיים את השבת הראשונה!" (The SDA Bible Commentary, כרך 6, עמ' 967). בנוסף, מדוע ישוע שמר את השבת והורה לאחרים לעשות זאת, אם שמירת השבת הייתה גוזלת מבני האדם את החירות שהעניק להם? (ראו מרקוס ב' 27, 28; לוקס י"ג 16-10).

האם ייתכן שיש לנו, האדוונטיסטים שומרי שבת, מנהגים כלשהם המרחיקים אותנו מהחירות שנחלנו במשיח? בנוסף, חוץ מהעובדה שמנהגים אלה כשלעצמם עלולים להכשיל אותנו, מה לגבי היחס שלנו כלפיהם? כיצד עלולה גישה מוטעית להוביל אותנו לשעבוד ששאול הזהיר את הגלטים מפניו בתקיפות רבה כל כך?

לימוד נוסף: "במועצת השמיים כוננה דרך שבאמצעותה בני האדם, על אף היותם חוטאים, לא יאבדו בשל חוסר ציותם, אלא יהפכו לבחירי ה' באמצעות אמונה במשיח כקורבן תמורה ובתור העירובון שלהם. ה' גזר משמיים שהם יהפכו לבנים מאומצים בידי ישוע המשיח בחסדו ומרצונו הטוב. ה' חפץ שכל בני האדם ייושעו; הוא סיפק לאדם אמצעי כביר לגאולה בכך שמסר את בנו יחידו לשמש כופר כדי לשחרר את האדם. מי שיאבדו, יאבדו משום שסירבו להפוך לבנים מאומצים של אלוהים באמצעות ישוע המשיח. גאוות האדם היא זו שמונעת ממנו לקבל את אמצעי הכפרה והגאולה שה' כונן. מעלותיהם של בני האדם לא יועילו להם במאומה. איש לא יגיע לנוכחות האל בזכות מעלותיו. הדבר שהופך את האדם רצוי בעיני ה' הוא חסד המשיח, המורעף עלינו באמצעות אמונה בשמו. בחירי האל נבחרים באמצעות המשיח. לפיכך, אל לנו להסתמך על מעשי הצדקה שלנו או על געגי שמחה והתרוממות רוח כהוכחה לכך שבני האדם הם בחירי האל." (אלן גי'. ווייט, "Chosen in Christ," Signs of the Times, January 2, 1893")

שאלות לדיון:

- 1 הגו לעומק ברעיון שעלינו לנהוג כילדים לפני ה'. מה משמעות הדבר? מה אינו משתמע מכך? אילו תכונות המאפיינות ילדים עלינו לאמץ או לחקות בחיי האמונה שלנו ובקשר שלנו עם אלוהים? בעת ובעונה אחת, כיצד אנו עלולים להקצין את הרעיון הזה? דונו בכך בכיתה.
- 2 מה גורם לאדם לפחד כל כך מרעיון החסד, כלומר, מהשגת גאולה באמצעות אמונה בלבד? מדוע אנשים רבים יעדיפו לנסות לסלול את זרכם לגאולה, אם זה היה אפשרי?
- 3 דונו בכיתה בשאלה האחרונה שניתנה בשיעור ביום חמישי. כיצד אנו עלולים, כאדוונטיסטים, לשוב ולשקוע בשעבוד שממנו שוחררנו במשיח? כיצד זה עלול לקרות לנו? כיצד נדע שזה קורה לנו, ואיך נוכל להשתחרר מכך?

לסיכום: במשיח אומצנו למשפחת האלוהים והפכנו לבניו ולבנותיו של אלוהים. כילדי ה', אנו נוחלים את כל הזכויות המגיעות לנו מתוקף מעמדנו כבנים במשפחת האלוהים. לעבוד את ה' על בסיס החוקים והמצוות בלבד יהיה מעשה אווילי, בדומה לבן החפץ לוותר על מעמדו ועל ירושתו כדי להפוך לעבד.

דאגתו של שאול לגלטים

שבת אחר הצהריים

קיראו את הפסוקים הבאים לקראת השיעור השבועי: גלט' ד' 20-12, קור"א י"א 1, פיל' ג' 17, קור"א ט' 23-19, קור"ב ד' 12-7.

פסוק לשינון: "היו פְּמוֹנִי, מִי גַם אֲנִי נִהְיִיתִי פְּמוֹכָם." (אל הגלטים ד' 12).

כפי שראינו עד כה, שאול לא מתח ביקורת על הגלטים בלשון רכה. דבריו התקיפים והנוקבים שיקפו את הרגש העז שגעש בו בהשראת רוח ה' בהקשר למלחמה הרוחנית שהתחוללה בקהילה שיסד.

חוץ מהסוגיה התיאולוגית המכרעת ששאול דן בה, האיגרת אל הגלטים אף מראה לנו מבחינה רחבה יותר את חשיבותה של דוקטרינה נכונה. אילו לאמיתות שאנו מאמינים בהן לא הייתה חשיבות רבה כל כך, מדוע דיבר שאול בלהט כזה באיגרתו? האמת היא שלאמונות שלנו יש חשיבות עצומה, במיוחד בהקשר לבשורה.

באל הגלטים ד' 20-12 ממשיך שאול בדרשתו, על אף שהוא משנה את גישתו, ולו במידה קלה. עד כה הוא העלה מספר טיעונים תיאולוגיים מורכבים כדי לשכנע את המאמינים הגלטים בטעויותיהם. עכשיו הוא מדבר בנימה אישית יותר, ומביע דאגה לגלטים כרועה הדואג לצאן מרעיתו. בניגוד למורי השקר שלא גילו שום עניין אמיתי בגלטים, שאול מביע דאגה כנה, חשש ותקווה לגביהם, ומפגין אהבה של רועה טוב ומסור כלפי צאנו הסורר. שאול לא רק תיקן את המאמינים הגלטים מבחינה תיאולוגית, אלא אף ביקש לשרת את האנשים שאהב.

□ לימדו את השיעור השבועי לקראת שבת, ה-26 בנובמבר.

ליבו של שאול

קיראו את אל הגלטים ד' 20-12. מהו הרעיון המרכזי במסר של שאול כאן?

פנייתו האישית של שאול אל הגלטים בפסוק 12, המהולה בנימה של דאגה, מציינת לראשונה את התחושה הקשה שהעיקה על ליבו. פנייה זו באה מייד לאחר שהוא מאיץ בהם: "היו כמוני!" לדאבוננו, משמעותה המלאה של המילה היוונית ששימשה במקור, לא הועברה במספר תרגומים. ניתן לתרגם את המילה deomai, "למאיץ" או "מפציר". אבל המילה היוונית שמשמעה "אני מפציר בכם", מעבירה נימת ייאוש גדולה יותר (ראו קור"ב ה' 20, ח' 4, י' 2). שאול אומר כאן למעשה, "אני מתחנן אליכם."

דאגתו של שאול לגלטים לא הייתה אך ורק בנוגע לרעיונות תיאולוגיים שגויים ולהשקפות שונות על האמונה שרווחו בקהילה בגלטיה. ליבו היה קשור בעבותות של אהבה לאנשים שבאו לאמונה במשיח באמצעות שירות הבישור שלו. הוא החשיב את עצמו להרבה יותר מידיד; הוא היה אביהם הרוחני והם היו בניו. יתרה מכך, שאול משווה את דאגתו אליהם לדאגתה ולייסוריה של אישה הנתונה בחבלי לידה (ד' 19). הוא סבר כי "חבלי הלידה" שחש בשעה שיסד את הקהילה, די היה בהם כדי "ללדת בשלום" את המאמינים בגלטיה. אבל עכשיו, כשהללו התרחקו מהאמת, הוא שב וחווה מחדש את חבלי הלידה הללו, וזאת כדי להבטיח את שלומם.

מה הייתה התכלית ששאול יעד למאמינים הגלטים? איזו תוצאה הוא קיווה להפיק מ"חבלי הלידה" שהיה נתון בהם למענם? (גלט' ד' 19).

9

לאחר ששאול תיאר את הגלטים כמי שנוצרו ברחם, עכשיו הוא מדמה אותם עצמם לנשים הרות. הוא אומר: "עד אֶשֶׁר יִכּוֹן הַמְּשִׁיחַ בְּכֶם." המילה "יִכּוֹן" נלקחה מתחום הרפואה והתייחסה להתפתחות עובר. בעזרת דימוי זה, שאול מתאר את משמעות היותנו משיחיים, הן באופן אישי והן באופן קיבוצי כקהילה. כדי להיות תלמיד המשיח, אין די בהכרזה על האמונה; הדבר כרוך בשינוי קיצוני ובהידמותו של המאמין למשיח. שאול "לא ייחל לשינויים קלים אצל הגלטים, אלא לשינוי כביר, שיביא לכך שלראותם יהיה כמו לראות את המשיח." (ליאון מוריס, Galatians Downers Grove, Ill.: InterVarsity Press, 1996), עמ' 142).

כיצד מתבטא אופיו של המשיח בחייכם? באילו תחומים אתם עדיין צריכים לצמוח?

”היו כמוני!”

קיראו את הפסוקים הבאים: הראשונה אל הקוריתים י”א 1; אל הפיליפים ג’ 17; השנייה אל התסלוניקים ג’ 7-9, מעשי השליחים כ”ו 28, 29. מה אומר למעשה שאלו באל הגלטים ד’ 12? כיצד עלינו להבין את הנקודה שהוא מבקש לחדד?

שאלו מעודד את המשיחיים לחקות את התנהגותו במספר מקומות באיגרותיו. בכל אחד מהמקרים, הוא מציג את עצמו כדוגמה מופתית שעל המשיחיים ללכת בעקבותיה. באיגרת השנייה אל התסלוניקים ג’ 7-9, שאלו מציג את עצמו בתור מופת לדרך שבה על המאמינים בתסלוניקי לנהוג: עליהם להתפרנס מעמל כפיהם ולא להפוך עול על כתפי אחרים. באיגרת הראשונה אל הקוריתים י”א 1, שאלו קורא לקוריתים ללכת בעקבותיו ולחקות אותו בכך שיציבו את טובת הזולת לפני טובתם שלהם. אך דומה שדאגתו של שאלו לגלטים שונה מדאגתו ליתר אחיו לאמונה.

שאלו אינו מבקש מהגלטים לחקות אותו, אלא שיהיו כמוהו. הוא מדבר על הוויה, לא על פעולה כלשהי. מדוע? הבעיה בקהילה בגלטיה, לא הייתה התנהגות לא מוסרית או אורח חיים לא מוסרי, כפי שהיה בקהילה בקוריתוס. הבעיה בקהילה בגלטיה הייתה נעוצה במהות של המשיחיות. זה היה יותר עניין של “מהות” מאשר של “התנהגות”. שאלו אינו אומר נהגו כמוני, אלא היו כמוני. כששאלו פנה להורדוס אגריפס השני, הוא השתמש בטרמינולוגיה דומה כשאמר לו: “תפלתִי לאלהים נשלא רק אתה אלא גם כל השומעים אותי היום, יהיו כמוני, רק בלי הכפלים האלה.” (מעשי השליחים כ”ו 29). (אות נוטה על ידי מחבר הרבעון).

במילים אחרות, שאלו מתייחס להווייתו כמשיחי המושתתת על המשיח בלבד, וכן לאמונתו שישמה את מבטחה בפועלו של המשיח בעבורו ולא בקיום מצוות התורה. הגלטים העריכו יתר על המידה את התנהגותם, והסתמכו עליה הרבה יותר מאשר על זהותם במשיח. למרות ששאלו אינו מפרט כיצד בדיוק אמורים הגלטים להידמות לו, מהמצב ששרר בקהילה בגלטיה ניתן להסיק שהצהרתו לא הייתה הצהרה גורפת שכיסתה כל היבט וכל פרט בחייו. בשל דאגתו הכנה לגלטים שדבקו בחוקי הדת היבשים והתרחקו מן האמונה, שאלו חשב ודאי על האהבה הנפלאה, השמחה הרבה, החירות והביטחון בגאולה שהוא מצא במשיח, ואילו הגלטים החמיצו. לאור הפלא הכביר והנשגב של המשיח, שאלו למד לראות בכל דבר אחר בחייו פסולת וחו לאו (פיל’ ג’ 5-9). הוא ייחל לכך שהגלטים יחוו את אותה חוויה.

האם ישנו מישהו אחר (חוץ מישוע) המשמש לכם דוגמה מופתית? אם השבתם בחיוב, אילו איכויות מופתיות ותכונות חיוביות מצאתם באדם זה, וכיצד תוכלו להפגין אותן במידה רבה יותר בחייכם?

”נהייתי כמוכם”

קיראו את האיגרת הראשונה אל הקורинתים ט' 23-19. מה אומר כאן שאול שעשוי לעזור לנו להבין טוב יותר את הנקודה שהוא חידד באל הגלטים ד' 12? (כשאמר: ”גם אני נהייתי כמוכם“). (ראו גם מה”ש י”ז 34-16, קור”א ח' 13-8, גלט' ב' 14-11).

דומה שהכתוב באל הגלטים ד' 12 עלול לבלבל מעט, שכן, מדוע שהגלטים יהפכו להיות כמו שאול אם הוא כבר נהיה כמוהם?

כפי שראינו בשיעור אתמול, שאול ביקש שהגלטים ידמו לו וימלאו אמונה שלמה וביטחון מלא בגבורת המשיח לגאול אותם. טענתו שהפך להיות כמוהם שימשה אזכור לעובדה שעל אף שהיה יהודי כמוהם, הוא הפך לאדם ”כמו בלי תורה“, ”למען אלה שאין להם תורה“, וזאת כדי שיוכל לבשר לגויים. בתור מבשר דגול ברחבי העולם הגויי, שאול למד כיצד לבשר את הבשורה הן ליהודים והן לגויים. למעשה, על אף שלפי האיגרת הראשונה אל הקורинתים ט' 23-19, הבשורה נותרה אותה בשורה, שיטת הבישור של שאול השתנתה בהתאם לאנשים שאותם ניסה לקרב לאמונה.

”שאלו היה חלוץ של מה שאנו מכנים היום 'התייחסות לפי הקָשֶׁר', כלומר, הצורך להעביר את הבשורה בדרך שתדבר לליבם של האנשים ששומעים אותה, וזאת תוך התייחסות להקשר הכולל שלהם.“ (טימותי ג'ורג', The New American Commentary: Galatians, (Nashville, Tenn.: Broadman & Holman Publishers, 1994), עמ' 321).

דברי שאול באיגרת הראשונה אל הקורинתים ט' 21 מציינים שהוא האמין כי היו מגבלות ”להתייחסות לפי הקשר“ בבישור הבשורה. לדוגמה, הוא טען שעל אף שהמבשר חופשי לבשר בדרכים שונות ליהודים ולגויים, חירות זו אינה כוללת את החופש לחיות חיי הפקרות, שכן המשיחיים נתונים תחת ”תורת המשיח“ ומחויבים אליה.

על אף ש”התייחסות לפי הקשר“ אינה תמיד קלה, ”במידה שיעלה בידנו להפריד את לב ליבה של הבשורה מהתרבות האופפת אותה, ולבשר את בשורת המשיח תוך התייחסות להקשר ובלי להתפשר על תוכנה, גם אנחנו נחקה את שאול.“ (טימותי ג'ורג', Galatians, עמ' 321, 322).

לפעמים, ככל שאדם ותיק יותר באמונה, כך קל לו יותר להתפשר. מדוע זה עלול להיות כך? בחנו את עצמכם בכנות. כמה פשרות התגנבו לחייכם? כיצד תירצתם אותן? כיצד תשנו את המצב הזה בתחומים שבהם עליכם לערוך שינוי?

אז והיום

הקשר של שאול עם המאמינים הגלטים לא היה תמיד קשה ומנוכר כפי שהפך כעת. למעשה, כששאול נזכר בתקופה שבה בישר לראשונה בגלטיה, הוא מדבר בחמימות על יחסם הטוב של הגלטים כלפיו. מה קרה מאז?

איזה אירוע גרם לשאול להחליט לבשר את הבשורה בגלטיה? (גלט' ד' 13).

דומה ששאול לא התכוון מלכתחילה לבשר בגלטיה. אבל לאחר שלקה במחלה כלשהי במהלך מסעו, נאלץ להישאר בגלטיה למעלה ממה שתכנן. אפשרות אחרת היא שנאלץ לנסוע לגלטיה כדי להחלים בה. מסתורין אפף את טבעה המדויק של מחלת שאול. יש אנשים הסבורים שלקה במלריה, אחרים טוענים שסבל ממחלת עיניים (על סמך דברי שאול על נכונותם של הגלטים לעקור את עיניהם ולתת לו אותן). "ייתכן שמחלתו הייתה קשורה לאותו "קוץ בבשר" שהזכיר באיגרת השנייה אל הקורинתים י"ב 7-9. תהיה אשר תהיה המחלה שלקה בה, לדברי שאול היא הייתה קשה כל כך, עד שהפכה לניסיון בעבור הגלטים. בעולם העתיק שבו ראו לרוב במחלה אות למורת רוחם של האלים (יוחנן ט' 1,2; לוקס י"ג 4-1), מחלתו של שאול יכלה בקלות לספק לגלטים תירוץ להיפטר ממנו ומתורתו. אבל הם קיבלו אותו בברכה ומכל הלב. מדוע? מפני שליבם התחמם מן הבשורה שהתבשרו בה על אודות צלב המשיח (גלט' ג' 1), וכן מפני שהכירו במשיח באמצעות פועלה של רוח הקודש בליבם. באיזו סיבה הם יכלו עכשיו לנמק את השינוי ביחסם כלפיו?

מה עשויות להיות הסיבות שהיו לה' כדי לתת לשאול להמשיך לסבול? כיצד הצליח שאול לשרת את הזולת בזמן שהתמודד עם בעיות וקשיים משלו?

תהיה אשר תהיה מחלתו של שאול, אין ספק שהיא הייתה קשה וחמורה, ובקלות הייתה עלולה לגרום לו להאשים את ה' או לוותר על מלאכת הבישור. אבל שאול לא נהג כך. במקום להניח למצבו הקשה לגבור עליו, הוא השתמש בו כהזדמנות לבטוח בה' ולהסתמך ביתר שאת על חסדו. "ה' שב והשתמש, פעם אחר פעם, בקשיי החיים – במחלות, רדיפות, עוני ואפילו אסונות טבע וטרגדיות שאין להסבירן – כהזדמנויות להפגין את חסדו ורחמיו וכאמצעי לקדם את הבשורה." (טימותי ג'ורג', Galatians, עמ' 323, 324).

כיצד תלמדו להניח לסבל, לקשיים ולניסיונות הבאים עליכם ללמד אתכם יותר על ה' (אילו ברירות אחרות יש לכם)?

לדבר את האמת

קיראו את אל הגלטים ד' 16. איזו נקודה רבת עוצמה מחדד כאן שאול? כיצד חוויתם חוויה דומה? (ראו גם יוחנן ג' 19, מתי כ"ו 64, 65, ירמיהו ל"ו 23-17).

לביטוי "להגיד את האמת" יש לפעמים קונוטציות שליליות, במיוחד בימינו, כשניתן לראות באמירת האמת טקטיקה נוקבת, משתלחת, חסרת מעצורים וחסרת פשרות של הטחת עובדות כהווייתן, בלא הבדל עד כמה הן לא נעימות או פוגעניות לשומע. אלמלא הדברים ששאול אמר בגלטים ד' 20-12 ובמקומות נוספים באיגרותיו (גלט' ו' 9,10), היינו עלולים להסיק בטעות שהאמת של הבשורה שהייתה בראש מעייניו גברה על הבעת אהבה מצידו כלפי אחיו באמונה. אבל כפי שראינו, למרות ששאול השתוקק ש"אמת הבשורה" תיודע לגלטים (גלט' ב' 5, 14), תשוקה זו התעוררה בליבו בגלל אהבתו כלפיהם. מי מאיתנו לא חש על בשרו כמה קשה ומכאיב להוכיח אדם אחר או לדבר את האמת באוזני אנשים שמסביבה כלשהי אינם מעוניינים לשמוע אותה? אנו אומרים את האמת לזולת משום שאיכפת לנו ממנו, לא מפני שאנו רוצים לפגוע בו, למרות שלפעמים ההשפעה המיידית של המילים שלנו תהיה תחושה פגיעה, עלבון או אפילו כעס וטינה כלפינו. ובכל זאת אנו עושים זאת, שכן אנו יודעים שחשוב שאדם זה ישמע את האמת, גם אם אינו רוצה לשמוע אותה.

**מה אומר שאול על מתנגדיו באל הגלטים ד' 20-17? נגד מה הוא יוצא חוצץ
חוץ מאשר התיאולוגיה שלהם?**

9

בניגוד להגינות, לתום הלב ולטוהר הכוונות שאפיינו את דרך הבישור של שאול, שהיו עלולים לעורר עליו את זעמם של הגלטים, מתנגדיו "חזירו" אחרי הגלטים וניסו לזכות בחסדם, לא מתוך אהבה כלפיהם, אלא מתוך מניעים אנוכיים. לא ברור למה שאול התכוון כשאמר שמתנגדיו "רצונם להרחיק אתכם", למרות שהדברים מתייחסים אולי לניסיון להרחיק את הגלטים מן הזכויות הנלוות לבשורה, עד שיסכימו לעבור ברית מילה.

חישובו על מקרה שבו המילים שאמרתם, אמיתיות ונחוצות ככל שהיו, גרמו למישהו לכעוס עליכם. איזה לקח למדתם מחוויה זו שסייע לכם בפעם הבאה שתצטרכו לעשות מעשה דומה?

לימוד נוסף: "טעות גלויה ומפורשת תפסה את מקומה של הבשורה בקהילות בגלטיה. המשיח, הבסיס האמיתי של האמונה, ננטש לטובת טקסיה המיושנים של היהדות. [שאל] השליח ראה שכדי שהאמינים בגלטיה יינצלו מן ההשפעות המסוכנות שאיימו עליהם, עליו לנקוט אמצעים תקיפים ולתת להם אזהרות נוקבות ביותר.

"לקח חשוב שעל כל אדם המשרת במשיח ללמוד הוא להתאים את מלאכתו למצב שבו נתונים האנשים שברצונו לשרת ולהועיל להם. רוך, אורך רוח, החלטיות ותקיפות – כל אלה נדרשים כאחד; אך יש לנקוט בהם זהירות בעזרת הבחנה הולמת. לנהוג בחוכמה עם נפשות שונות הנתונות תחת נסיבות שונות ומצבים שונים – מלאכה כזו דורשת חוכמה ושיפוט הניתנים ומקודשים מרוח קודשו של אלוהים..."

"שאלו הפציר באנשים שבעבר הכירו את גבורת ה' בחייהם, לשוב לאהבתם הראשונה את אמת הבשורה. בעזרת טיעונים חותכים הוא מציג בפניהם את זכותם להפוך לגברים ולנשים חופשיים במשיח, אשר באמצעות חסדו המכפר יכול כל אדם שנכנע כליל לפניו לעטות את מעיל הצדקה שלו. שאול גרס שכל נשמה החפצה להיוושע חייבת לחוות באופן אישי את ה' ואת כל מה שקשור בו.

"דברי ההפצרה הכנים של שאול לא נותרו ללא פרי. רוח הקודש פעלה בעוצמה כבירה, ורבים מאלה שרגלם סרה מדרך האמת ופנתה לדרכים זרות, שבו לאמונתם הקודמת בבשורה. לפיכך, עתה הם עמדו איתנים בחירות שהמשיח העניק להם." (אלן ג'י. ווייט, The Acts of the Apostles, עמ' 385, 386, 388).

שאלות לדיון:

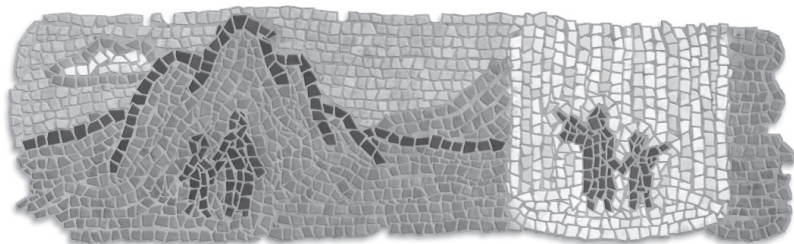
9

1 התעמקו בסוגיית הסבל, וחישבו כיצד אלוהים יכול להשתמש בסבל למענו. כיצד נתמודד עם מצבים לא קלים שבהם נראה ששום דבר טוב לא יצמח לנו מהסבל?

2 הגו ברעיון שהמשיח "ייוכח" בנו. מה זה אומר מבחינה מעשית? כיצד נדע שזה קורה לנו? כיצד לא נתייאש ונרים ידיים אם הדבר אינו קורה לנו במהירות שבה חשבנו שזה יקרה לנו?

לסיכום: לאחר שהעלה מספר טיעונים תיאולוגים מפורטים ומתוחכמים, שאול פונה אל הגלטים בפנייה אישית מלאת רגש. הוא מפציר בהם להקשיב לעצמו, מזכיר להם את הקשר הטוב שהיה להם איתנו ואת האהבה האמיתית והזאגה הכנה שהייתה לו בעבורם כאביהם הרוחני.

שתי הבריתות

שבת אחר הצהריים

קיראו את הפסוקים הבאים לקראת השיעור השבועי: גלט' ד' 31-21; ברא' א' 28;
ב' 2, 3; ג' 15; ט"ו 1-6; שמות ו' 8-2; י"ט 6-3.

פסוק לשינון: "אֲבָל יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעֲלָה בַת הוֹדִיךְ הַיָּא, וְהִיא אִם לָנוּ." (אל הגלטים ד' 26).

משיחיים השוללים את סמכות התנ"ך, רואים במתן התורה בסיני אירוע שאינו עולה בקנה אחד עם הבשורה. לטענתם, הברית שניתנה במעמד הר סיני מייצגת עידן אחר בתולדות האנושות, עידן שבו הגאולה התבססה על ציות לתורה. משום שבני ישראל לא הצליחו לחיות על פי מצוות התורה, ה' (לטענתם של אותם אנשים) כרת ברית חדשה, ברית של חסד באמצעות זכויותיו של ישוע המשיח. לפי הבנתם את שתי הבריתות, הברית הישנה התבססה על התורה, והברית החדשה על חסד.

10

רווחת ככל שתהיה השקפה זו, היא מוטעית לחלוטין. גאולה לא נרכשה מעולם באמצעות ציות לתורה. הדת היהודית המקראית הייתה מראשיתה אמונה שהתבססה על חסד. הלגליזם ששאול יצא נגדו בגלטיה, לא רק היה סטייה מהאמונה המשיחית, אלא מהתנ"ך עצמו. שתי הבריתות אינן קשורות לעידנים שונים; הן פשוט מייצגות שתי דרכים שונות של התייחסות האדם לאלוהים; דרכים שמקורן בסיפור של קין והבל. הברית הישנה מייצגת את האנשים שמסתמכים, בדומה לקין, על ציותם כדרך לשאת חן בעיני ה'. לעומת זאת, הברית החדשה מייצגת את האנשים, שבדומה להבל, מסתמכים לחלוטין על חסד ה', שבאמצעותו ה' יקיים את כל מה שהבטיח.

□ לימדו את השיעור השבועי לקראת שבת, ה-2 בדצמבר.

יסודות הברית

רבים רואים בפרשנותו של שאול את ההיסטוריה של ישראל באל בגלטים ד' 31-21, את הקטע הקשה ביותר להבנה בכתביו. זאת משום שמדובר בטיעון מורכב ביותר הדורש ידע נרחב ובקיאיות בתנ"ך, בגיבורי התנ"ך ובאירועים המתועדים בו. הצעד הראשון להבנת הקטע הוא רכישת הבנה בסיסית על מושג הברית המקראי המשמש טיעון מרכזי בדברי שאול. המילה "ברית" מופיעה כשלוש מאות פעמים בתנ"ך, ומתייחסת להסכם או לחוזה מחייב. במשך אלפי שנים היה לבריתות תפקיד חיוני בהגדרת יחסים בינאישיים וקשרים בין עמים ברחבי המזרח הקרוב הקדום. בריתות היו כרוכות לעיתים קרובות בשחיטת בעלי חיים כחלק מתהליך כריתת הברית (כרת פירושו לחתוך, לגדוע או להרוג). הריגת בעלי החיים סימלה את מה שיעלה בגורלו של הצד שלא ימלא את מחויבותו, הבטחותיו והתחייבויותיו הכרוכות בשמירת הברית. "מאדם הראשון ועד ישוע, ה' העניק לאנושות סדרת הבטחות שנלוו לבריתות שכרת עימם; הבטחות אלה התמקדו בביאת הגואל ושיאן היה הברית עם דויד. (ברא' י"ב ב, 3; שמ"ב ז' 17-12; ישע' י"א). ה' הבטיח לגלות ישראל בבבל 'ברית חדשה' טובה יותר (ירמיהו ל"א 34-31), בהקשר לביאת המשיח מבית דויד (יחזקאל ל"ו 26-28; ל"ז 28-22)". (הנס ק. לה-רונדל, Our Creator, Redeemer (Berrien Springs, Mich.: Andrews University Press, 2005), עמ' 4).

מה היה הבסיס לברית המקורית שה' כרת עם אדם הראשון בגן עדן לפני שחטא? (ברא' א' 28; ב' 2, 3, 15-17).

בשעה שנישואים, עבודת כפיים ושמירת השבת היוו חלק מהתנאים הכלליים שנלוו לברית שה' כרת עם האדם במעשה הבריאה, הנקודה המרכזית בברית זו הייתה הוראתו של ה' לאדם שלא לאכול מפרי עץ הדעת. טבעה הבסיסי של הברית היה: "ציית וחייה!" אלוהים ברא את האדם ואת הטבע בהרמוניה עם טבעו שלו. לכן, הוא לא דרש מהאדם דרישה בלתי אפשרית. ציות היה נטייה טבעית של האדם; ואולם, אדם וחווה בחרו ללכת נגד טבעם, ובצעד זה לא רק הפרו את הברית שה' כרת עימם בשעת הבריאה, אלא אף הפכו את תנאיה בלתי אפשריים ליישום, שכן האנושות הושחתה עתה בידי החטא. אלוהים נדרש לשקם את הקשר עם אדם וחווה, שאבד בשל התנהגותם הסוררת. הוא עשה זאת בכך שכרת עימם מיידית ברית חסד שהתבססה על ההבטחה הנצחית לשלוח לעולם מושיע שיגאל את האנושות (ברא' ג' 15).

10

קיראו את בראשית ג' 15 - הבטחת הבשורה הראשונה בתנ"ך. היכן מצאתם בפסוק רמז לתקווה שנחלנו במשיח?

כרית אברהם

אילו הבטחות נלוו לברית שה' כרת עם אברם בבראשית י"ב 5-1? מה הייתה תגובת אברם?

ההבטחות הראשונות שה' הבטיח לאברם מהוות את אחד הקטעים המרשימים ביותר בתנ"ך. כל הפסוקים כאן מפגינים את חסדו של ה'. ה' הוא זה שהעניק לאברם את ההבטחות הללו. אברם לא נדרש לעשות דבר כדי לזכות בחסד ה'. בנוסף, אין בכתוב שום רמז לכך שה' ואברם נשאו ונתנו ביניהם עד שהגיעו לעמק השווה ולהסכם ביניהם. ה' הוא זה שמבטיח. אברהם לעומת זאת אמור להאמין בהבטחת ה' ולפעול על פיה. לא מדובר באמונה "חלשה", אלא באמונה חזקה שהתבטאה, הלכה למעשה, בנטישתו של אברם את משפחתו המורחבת ואת מולדתו (בגיל 75!) וביציאתו לדרך אל עבר הארץ המובטחת.

"עם ה' ברכה" שהורעפה על אברהם, ובאמצעותו על כל בני האדם, הבורא חידש את תוכנית הגאולה שלו. אלוהים 'ברך' את אדם וחווה בגן עדן (ברא' א' 28, ה' 2), ואז, אחרי המבול, הוא 'ברך' את נוח ובניו' (ברא' ט' 1). בדרך זו, ה' הבהיר את הבטחתו המוקדמת על גואל שיושיע את האנושות, יצמית את הרוע וישיב את גן העדן על כנו. (ברא' ג' 15). ה' אישש את הבטחתו לברך את 'כל הגויים' ברחבי העולם שבריבונותו. (הנס ק. לה-רונדל, Our Creator Redeemer, עמ' 22, 23).

אילו תהיות התעוררו בליבו של אברם בנוגע להבטחת ה' מקץ עשר שנות ציפייה להולדת הבן המובטח?

לעיתים קרובות קל לנו לראות באברם איש אמונה מופתי שלא נאבק מעולם עם תהיות או ספקות כלשהן. אולם התנ"ך מציג תמונה אחרת לגמרי. אברהם האמין באלוהים, אבל היו לו גם שאלות ותהיות לאורך הדרך. אמונתו הלכה והתחזקה עם הזמן. בדומה לאב המתואר במרקוס ט' 24, אברם אמר למעשה לה': 'אני מאמין, אלא עזור לי בחסרון אמונתי'. בתגובה לבקשת אברם, ה' העניק לו ברוב חסדו ביטחון בהבטחתו בכך שכרת עימו ברית רשמית (ברא' ט"ז 18-7). מה שמפתיע בקטע זה אינו העובדה שה' כרת ברית עם אברם, אלא מידת הנכונות של אלוהים למחול על כבודו ולעשות זאת. בניגוד לשליטי המזרח הקרוב הקדום, שנרתעו מהרעיון של מתן הבטחות מחייבות לעבדיהם, אלוהים לא רק שנתן את מילתו לבן אנוש, אלא אף עבר באופן סמלי בין הבתרים (פיסות הבשר של בעלי החיים שנשחטו), ובעשותו זאת חירף (באורח סמלי) את נפשו. ישוע היה זה שמסר לבסוף את חייו בצלב בגולגולתא כדי לקיים את הבטחת אלוהים.

באילו תחומים בחייכם עליכם לפעול באמונה ולהאמין במה שנראה בלתי אפשרי? כיצד תלמדו להחזיק מעמד, לא משנה מה יקרה?

אברהם, שרה והגר

מדוע מתייחס שאול לכרשת הגר ובנה בנימה מזלזלת? (גלט' ד' 31-21, ברא' ט"ז). איזו נקודה מכרעת על הגאולה מחדד שאול באמצעות שימוש בפרשה תנ"כית זו?

מקומה של הגר בסיפור המקראי בספר בראשית קשור ישירות לכישלוננו של אברם להאמין בהבטחות ה'. הגר, שהייתה שפחה מצרייה בבית אברם, הגיעה ודאי לידי בתור אחת המתנות הרבות שפרעה העניק לו בתמורה לשָׁרִי, (אירוע שקושר לצעד הראשון שעשה אברם מתוך חוסר אמונה בהבטחת ה', ברא' י"ב 16-11).

לאחר שאברם ושרי המתינו עשר שנים להולדת בנם על פי הבטחת ה', הם נותרו חשוכי ילדים. שרי שהסיקה מכך כי ה' זקוק לעזרתם בנידון, העניקה לבעלה את הגר שפחתה בתור פילגש. על אף שהדבר נשמע מוזר בימינו, תוכניתה של שרי הייתה תמימה למדי. בהתאם למנהגי העולם העתיק, שפחה יכלה לשמש אם תחליפית, כלומר, ללדת ילדים שנחשבו חוקית לילדי גבירתה. לפיכך, שרי יכלה להחשיב כל בן שייולד לבעלה ולהגר כבנה שלה. אך למרות שהתוכנית ששרי הגתה הצליחה, והגר אכן הביאה לעולם בן, הוא לא היה הבן שה' הבטיח לאברם.

סיפור זה מהווה דוגמה מופתית לכך שתחת נסיבות קשות ומרתיעות, אפילו איש אלוהים דגול עלול לסטות מהאמונה. אברם הפציר בה' לראות בישמעאל את יורשו (ברא' י"ז 18, 19), אך מובן שה' דחה את ההצעה על הסף. ההיבט "הנסי" היחיד בהולדת ישמעאל היה נכונותה של שרי לחלוק את בעלה עם אישה אחרת! למעשה, לא היה שום דבר יוצא מגדר הרגיל בלידתו של הבן שנולד לפילגש, שכן כתוב, "בן האמה נולד לפי הבשר." (גלט' ד' 21). אילו אברם בטח בה' במקום להניח לנסיבות לגבור על אמונו באלוהים, דבר מכל זה לא היה קורה, וצער רב היה נחסך.

בניגוד חד ללידת ישמעאל, בחנו את הנסיבות שאפפו את הולדת יצחק. (ברא' י"ז 19-15; י"ח 13-10; אל העברים י"א 11, 12). מדוע נסיבות אלה דרשו אמונה רבה כל כך מאברם ושרי?

באיזה אופן סבלתם צער וכאב כתוצאה מחוסר אמונה בהבטחות ה'? כיצד תלמדו ממשגי העבר להאמין בהבטחות ה', יהיה אשר יהיה? אילו בחירות תוכלו ליטול שיחזקו את אמונתכם בהבטחות ה'?

הגר והר סיני (גלט' ד' 21-31)

על סמך איזו ברית חפץ ה' לכוון את הקשר שלו עם עמו בהר סיני? אילו מקבילות יש לך בהבטחת ה' לאברהם? (שמות ו' 2-8, י"ט 3-6, דברים ל"ב 12-10).

אלוהים חפץ לקיים עם בני ישראל את אותו קשר המבוסס על ברית, כשם שקיים עם אברהם. למעשה, ניתן למצוא מספר נקודות דמיון בין דברי ה' לאברהם בבראשית י"ב 3-1 לבין דברי ה' למשה בשמות י"ט. בשני המקרים, ה' הדגיש את הדברים שהוא עתיד לחולל בעבור עמו. הוא אינו מבקש מבני ישראל להבטיח לעשות דבר מה כדי לזכות בברכותיו. תחת זאת, עליהם לציית לו בתגובה לברכות אלה. הפירוש המילולי של המילים, "תשמעו בקולי", בשמות י"ט 5, הוא לשמוע. משמעות דברי ה' איננה שהצדקה נרכשת באמצעות מעשים. להיפך, ה' חפץ שלבני ישראל תהיה אותה אמונה שאפיינה את תגובת אברהם להבטחותיו אליו.

אם קשר הברית שה' הציע לישראל בהר סיני זהה לקשר שלו עם אברהם, מדוע מזהה שאול את הר סיני עם החוויה השלילית של הגר? (שמות י"ט 25-7; אל העברים ח' 6, 7).

הברית שנכרתה עם ישראל בסיני נועדה להצביע על חטאה של האנושות, ועל "התרופה" שה' המציא בחסדו לחטא, אשר סומלה בטקסי המקדש. הבעיה בברית שנכרתה בסיני לא הייתה קשורה לה', אלא לדרך שבה הגיב העם (אל העברים ח' 6). במקום להגיב להבטחות ה' בענווה ובאמונה, בני ישראל הגיבו בביטחון עצמי. "ויאמרו: 'כל אשר דיבר נעשה.'" (שמות י"ט 8). לאחר שחיו כעבדים למעלה מארבע מאות שנה במצרים, לא היה לבני ישראל שום מושג על תפארת ה' או על גודל החטא שהיו שקועים בו. באותה הדרך שבה אברהם ושירי ניסו לסייע לה' לקיים את הבטחותיו, בני ישראל ביקשו עתה להפוך את ברית חסד של ה' לברית המבוססת על מעשים. הגר מסמלת את הר סיני בכך שהן הגר והן מעמד הר סיני חושפים את הניסיון האנושי להיושע באמצעות מעשים.

שאול אינו טוען שהתורה שניתנה בהר סיני הייתה רעה או שהיא בוטלה. הוא מודאג בנוגע להבנתם השגויה והגלטיסטית של הגלטים את התורה. "במקום לשמש כלי שיעורר אותם להכרה פנימית בחוסר האפשרות המוחלט של האדם לרצות את ה' באמצעות קיום התורה, התורה הביאה אותם להחלטה נחושה עמוקה, והיא: להסתמך על משאבים אישיים כדי לרצות את ה'. וכך, התורה לא מילאה את תכלית החסד שה' יעד לה, דהיינו, להדריך את בני ישראל למשיח. תחת זאת, היא סגרה את ליבם והרחיקה אותם מהמשיח." (א. פלמר רוברטסון, *The Christ of the Covenants* (Phillipsburg, N.J.: Presbyterian and Reformed Publishing Co., 1980), עמ' 181).

ישמעאל ויצחק של ימינו

תקציר תולדות ישראל על פי שאול נועד להפריך את טענות מתנגדיו בדבר היותם צאצאי אברהם האמיתיים ובניה של התורה ושל ירושלים, ששימשה מרכז של היהדות המשיחית בעולם העתיק. לטענתם, הן התורה והן ירושלים שימשו להם כאם, ואילו הגויים היו בנים לא חוקיים. אם הגויים חפצים להפוך לתלמידי המשיח באמת ובתמים, תחילה עליהם להפוך לבניו של אברהם באמצעות ברית המילה.

לדברי שאול, האמת היא ההפך הגמור מרעיון זה. לטענתו, לגליסטים אלה אינם בניו של אברהם, אלא בנים לא חוקיים, בדומה לישמעאל. הם הסתמכו על ברית המילה, ולפיכך, על "הבשר", בדיוק כפי שעשתה שרה בפרשת הגר, ובדיוק כפי שנהגו בני ישראל כלפי התורה במעמד הר סיני. ואולם, גויים שהפכו לתלמידי המשיח הם בניו של אברהם לא מתוקף היותם צאצאים טבעיים, אלא מתוקף על-טבעי, בדומה ליצחק שנולד לאברהם ולשרה בדרך נס. "בדומה ליצחק, הם היוו את התגשמות ההבטחה שניתנה לאברהם... בדומה ליצחק, הם הפכו לבני ההבטחה ונחלו את ברית ה' על הבטחותיה." (ג'יימס ד. ג. דאן, The Epistle to the Galatians (London: Hendrickson Publishers, 1993), עמ' 256).

עם מה יתמודדו צאצאי אברהם האמיתיים בעולם הזה? (גלט' ד' 28-31, ברא' כ"א 8-12).

בתור הבן המובטח, יצחק נחל לא רק ברכות, אלא גם התנגדות, עוינות ורדיפות. כששאלו דיבר על רדיפתו של יצחק (גלט' ד' 29), הוא חשב ודאי על המשתה שאברהם ערך לכבודו, שבו יצחק זכה לכבוד ואילו ישמעאל לגלג עליו (ברא' כ"א 10-8). משמעות המילה "מצחק" (פס' 10), היא צחק. אבל תגובתה החריפה של שרה להתנהגותו של ישמעאל רומזת על כך שהוא לעג ליצחק או צחק עליו. בימינו, התנהגות זו של ישמעאל עשויה להיחשב כדבר פעוט וחסר משמעות, אבל בזמנו היא חשפה את העוינות העמוקה שהתעוררה בליבו במצב שבו זכויות הבכורה במשפחה עמדו על הכף. שליטים רבים בימי קדם ניסו להבטיח את מעמדם על ידי הסרת מתחרים פוטנציאליים, ובכלל זה אחים ואחיות (שופ' ט' 1-6). על אף שיצחק נאלץ להתמודד עם התנגדות ועוינות, הוא אף נהנה מכל הזכויות שנחל בתור יורש אביו ובכללן, אהבה, הגנה וחסד.

כצאצאיו הרוחניים של יצחק, אל לנו להיות מופתעים אם נסבול קשיים, רדיפות והתנגדות, אפילו בקרב משפחת הקהילה שלנו.

אילו רדיפות סבלתם בשל אמונתכם, במיוחד מצד האנשים הכי קרובים אליכם? שאלו את עצמכם את השאלה הקשה הבאה: האם ייתכן שאתם אשמים ברדיפתם של אנשים אחרים בגלל אמונתם? הגו בדבר.

לימוד נוסף: קראו בספרה של אלן ג'י. ווייט, אבות האומה ונביאי ישראל, את הפרק "התורה והבריתות", כרך ב', עמ' 125-135.

"אך אם הברית עם אברהם כללה את הבטחת הגאולה, מדוע נכרתה ברית נוספת במעמד הר סיני? בימי שעבודם איבדו בני ישראל במידה רבה את ידיעת ה' ואת עיקרי ברית אברהם... "אלוהים הביא אותם לסיני; כבוד ה' נגלה בפניהם; אלוהים נתן להם את תורתו והבטיח להרעיף עליהם ברכות רבות בתנאי שיצייתו לה: 'ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי... ואתם תהיו לי ממלכת כוהנים וגוי קדוש.' (שמות י"ח 5, 6). בני ישראל לא היו מודעים ליצר ליבם הרע, ולא הבינו כי ללא המשיח נבצר מהם לקיים את תורת ה'; לפיכך, ניאותו בנפש חפצה לכרות ברית עם ה'... עם זאת, מקץ שבועות ספורים בלבד הם הפרו את הברית שכרתו עם ה', והשתחוו לפני צלם מעשה ידי אדם. הם לא יכלו עוד לקוות לחסד ה' בזכותה של ברית שהפרו; עתה, כאשר נוכחו ביצר ליבם הרע ובצורך במחילה, חשו כי הם זקוקים למושיע שנגלה בברית שנכרתה עם אברהם וסומל בקורבנות העולה. עתה, באמצעות אמונה, נקשרה נפשם לאלוהים בעבותות אהבה, והם ראו בו את הגואל שפדה אותם משעבוד לחטא. עתה הם היו מוכנים ומזומנים להוקיר את ברכות הברית החדשה." (אלן ג'י. ווייט, אבות האומה ונביאי ישראל, כרך ב', עמ' 133-134).

שאלות לדין:

- ❶ האם הליכתכם עם ה' עולה יותר בקנה אחד עם "הברית הישנה" מאשר עם "הברית החדשה"? כיצד תדעו את ההבדל?
- ❷ מהן חלק מהבעיות שהתעוררו בקהילה שלכם, שיוצרות מתח בגוף המשיח? כיצד אתם פותרים אותן? למרות שאתם עלולים למצוא את עצמכם קורבן של "רדיפה", כיצד תוודאו שלא אתם הם הרודפים? היכן הקו הדק העובר כאן? (ראו גם מתי י"ח 15-17).
- ❸ כמה פעמים הבטחתם לה' שלא תעשו דברים מסוימים, אבל בסופו של דבר עשיתם אותם? כיצד תסתייעו בעובדה עגומה זו כדי להבין את משמעות החטא?

לסיכום: פרשת הגר וישמעל וסיפורם של בני ישראל בהר סיני ממחישים את האינולת הטמונה בניסיון להסתמך על מאמצינו או כדי להגשים את הבטחות ה'. שיטה זו המבוססת על צדקה עצמית מיוחסת ל"ברית הישנה". הברית החדשה היא ברית נצחית של חסד מופלא, שנכרתה תחילה עם אדם וחווה בגן עדן לאחר שחטאו, נכרתה מחדש עם אברהם והתגשמה לבסוף במלואה במשיח.

חירות במשיח

שבת אחר הצהריים

קיראו את הפסוקים הבאים לקראת השיעור השבועי: גלט' ה' 15-1; קור"א ו' 20; רומ' ח' 1; עבר' ב' 14, 15; רומ' ח' 4; י"ג 8.

פסוק לשינון: "אחי, לחרות נקראתם, רק שלא תהא החרות אַמְצְעִי בִיּוֹדֵי הַבְּשָׂה, אֲלֵא שְׂרֵתוּ אִישׁ אֶת רַעְוֹ בְּאַהֲבָה." (אל הגלטים ה' 13).

באיגרת אל הגלטים ב' 4, שאול מתייחס בקצרה לחשיבות השמירה על "חירות שיש לנו במשיח". אך למה הוא מתכוון כשהוא מתייחס לעיתים קרובות כל כך ל"חירות שלנו"? מה כוללת חירות זו? האם היא מקנה לנו את החופש לעשות ככל העולה על רוחנו? האם יש לה מגבלות או סייגים כלשהם? מה הקשר בין החירות במשיח לבין התורה?
שאול דן בסוגיות אלו בשעה שהוא מזהיר את הגלטים. הוא מתייחס לשתי סכנות. הראשונה, לגלים. מתנגדיו של שאול בגליטיה היו שקועים כל כך בניסיון להרוויח את חסד ה' באמצעות מעשים, עד ששכחו את החירות שפועל המשיח מקנה לנו, את הגאולה שנחלנו במשיח באמצעות אמונה. הסכנה השנייה היא הנטייה האנושית להשתמש לרעה בחירות שהמשיח השיג בעבורנו, ולהידרדר לחיי הפקרות וחטא. מי ששוגה בהבנת רעיון החירות במשיח מניח כי חירות זו מנוגדת לתורה.

הן לגלים והן חיי הפקרות עומדים בסתירה לחירות, שכן שניהם מקבעים את האדם שדבק בהם במצב של שיעבוד. אך כששאול פונה לגלטים, הוא קורא להם לעמוד איתנים בחירות האמיתית – היא נחלתם החוקית במשיח.

□ לימדו את השיעור השבועי לקראת שבת, ה-10 בדצמבר.

המשיח שחרר אותנו

”הַמְּשִׁיחַ שֶׁחָרַר אוֹתָנוּ אֵלֵי חַירוֹת, לְבֵן עֲמִדוֹ וְאֵל תְּכַנְעוֹ שׂוֹב לְעַל הָעֲבָדוֹת.” (גלט’ ה’ 1).

כשם שמצביא פוקד על לוחמיו המהססים להיערך לקרב, כך שאול מצווה על הגלטים לא לוותר על החירות שנחלו במשיח ולהיכנע לעול השעבוד. העוצמה והעוז שבנימת דבריו כמעט פורצים מדפי האיגרת ומתגשמים למעשים. למעשה, זו בדיוק הייתה כוונתו של שאול. למרות שהפסוק לעיל קשור מבחינה נושאת לפסוק שבא אחריו, הפתאומיות שבו הוא מופיע והעדר קשרים תחביריים (ביוונית), מעידים על כך ששאול רצה שהוא יעמוד בפני עצמו ויבלוט כמו שלט חוצות ענקי. שאול חותם את טיעונו ברעיון של החירות במשיח; הגלטים נמצאו בסכנה של ויתור על חירות זו.

קיראו את אל הגלטים א’ 3, 4; ב’ 16; ג’ 13. מהם חלק מהדימויים המופיעים בפסוקים אלה, וכיצד הם מסייעים לנו להבין את פועלו של המשיח בעבורנו?

דבריו של שאול, ”המשיח שחרר אותנו אלי חירות” (גלט’, ה’ 1), עשויים לרמז על דימוי אחר שעלה במוחו. ניסוח הפסוק זהה לנוסח עתיק הדין בשחרור עבדים דרך הדת. משום שלעבדים לא היו זכויות חוקיות,

בני האדם הניחו כי רק בכוחו של אל לפדות אותם ולהוציאם לחופשי. העבד, בתמורה לחירות שקיבל, היה שייך עכשיו לאל שפדה אותו, למרות שהיה חופשי באמת. מובן שלהליך שחרור עבד בידיו של אל לא היה שום ממשות, הוא היה פיקטיבי לחלוטין:

העבד הוא זה ששילם את הכסף לאוצר המקדש כדי לרכוש את חירותו. שימו לב לדוגמה הבאה בנוסח של אחת הכתובות העתיקות שנמצאו במקדש אפולון בדלפי, שתוארכה בין 201 לפני הספירה ל-100 לספירה: ”אפולון של הפיתיה הוציא לחופשי שפחה ושמה ניקאה כשרכש אותה מידי של סוביסוס מאמפיסה... הרכישה, ניקאה, הועברה לידי אפולון לצורך הענקת חירותה.” (Ben Witherington III, *Grace in Galatia* (Grand Rapids, Mich.: William B. Eerdmans Publishing Company, 1998, עמ’ 340).

נוסח זה דומה בבסיסו למינוח שבו משתמש שאול, אך קיים הבדל יסודי ביניהם. בדימוי של שאול לא מדובר בהליך פיקטיבי. איש מאיתנו לא שילם כסף או כופר כדי לפדות את עצמו (קור’ א’ 20, ז’ 23). המחיר היה גבוה מדי בשבילנו. אין בכוחנו אנו להושיע את עצמנו, אבל ישוע בא ועשה בעבורנו את מה שנבצר מאיתנו לעשות. ישוע שילם את הכופר בעבורנו כאשר נשא בעונש על חטאינו, ובדרך זו פדה אותנו מהרשעת התורה.

עירכו חשבון נפש. האם חשבתם מעודכם כי בכוחכם להושיע את עצמכם? מה תלמדו מתשובתכם על מידת הכרת הטובה שאמורה להיות לכם על כל מה שזכינו לקבל במשיח?

מהות החירות המשיחית

מצוותנו של שאול המורה לנו לעמוד איתנים בחירות שנחלנו במשיח, לא ניתנה ללא סיבה. היא באה בעקבות עובדה חשובה שהוכרזה לפניה: "המשיח שיחרר אותנו." מדוע חייבים המשיחיים לעמוד איתנים בחירותם? משום שהמשיח פדה אותנו. במילים אחרות, חירותנו נובעת מפועלו של המשיח בעבורנו.

סגנון כתיבה זה של הכרזת עובדה ובעקבותיה מתן תוכחה אופייני לאיגרות שאול (קור' א ו' 20; י' 13, 14; קול' ב' 6). לדוגמה, שאול יוצא במספר הכרזות באל הרומים ו' המצביעות על עובדות שדנות במצבו של המאמין במשיח. לדוגמה, "זאת אנו יודעים, האדם הישן אשר בנו נצלב איתנו." (רומ' ו' 6). על בסיס עובדה זו, שאול יכול עכשיו להורות לנו: "לכן, אל ימשול החטא בגופכם בן התמותה." (רומ' ו' 12). זוהי דרכו של שאול לומר לנו: 'תהיו מי שאתם במשיח'. חיים מוסריים על פי הבשורה אינם כרוכים בעול קיום מצוות או בניסיון לעשות מעשים כדי להוכיח שאנו ילדי האל. להפך, אנו עושים את מה שאנו עושים מפני שאנחנו ילדיו מלכתחילה.

ממה שחרר אותנו המשיח? (רומ' ו' 14, 18; ח' 1; גלט' ד' 3, 8; ה' 1; עבר' ב' 14, 15).

השימוש במילה חירות כדי לתאר את החיים המשיחיים רווח יותר באיגרותיו של שאול מאשר ביתר כתבי הברית החדשה. המילה חירות ומילים הקרובות אליה מופיעות 28 פעמים באיגרות שאול, לעומת 13 פעמים בלבד במקומות אחרים.

למה מתכוון שאול במילה חירות? ראשית, זה אינו מושג מופשט גרידא. הוא אינו מתייחס לחירות פוליטית או כלכלית, או לחופש לחיות את חיינו ככל העולה על רוחנו. להפך, חירות זו מעוגנת בקשר שלנו עם המשיח. מן ההקשר שבו היא מופיעה עולה כי שאול מתייחס לחירות משעבוד לדת המסתמכת על קיום מצוות התורה ולפיכך מרשיעה אותנו. מדובר בחירות מהחטא, מהמוות הנצחי ומהשטן.

"מחוץ לישוע המשיח, הקיום האנושי מאופיין בשיעבוד – שיעבוד לתורה, שיעבוד לרשע השולט בעולם, שיעבוד לחטא, לבשר ולשטן. ה' שלח את בנו לעולם כדי להרוס את שליטתם וריבונותם של בעלי העבדים הללו." (טימותי ג'ורג', Galatians, עמ' 354).

האם ישנם דברים שאתם משועבדים להם? מהם? שננו את אל הגלטים ה' 1, ובקשו מאלוהים להפוך את החירות שנחלתם במשיח לממשות אמיתית בחייכם.

הסכנה הטמונה כלגליזם (גלט' ה' 12-2)

הניסוח שבו שאול פותח את גלטים ה' 12-2, מציין את חשיבות הדברים שהוא עומד לשאת. "אני אומר לכם, "אני חוזר ומעיד בכל איש...". שאול אינו מבזבז זמן ואינו מכביר מילים לריק. כשהוא אומר בעוצמה ובתוקף: "אני אומר לכם, " הוא לא רק מסב אליו את תשומת הלב המלאה של קוראיו, אלא אף משתמש בסמכות שלו כשליח. הוא רוצה שהגלטים יבינו שאם הם ימשיכו להתעקש על כך שהגויים בקהילה חייבים לעבור ברית מילה כדי להיוושע, עליהם להבין את התוצאות הרות האסון הכרוכות בהחלטתם.

קיראו את גלט' ה' 12-2. ממה מזהיר שאול את קוראיו בנוגע לסוגיית ברית המילה?

התוצאה הראשונה הנובעת מן הניסיון לזכות בחסד ה' על ידי קיום מצוות המילה היא, שהדבר מחייב את האדם לשמור את התורה כולה. דברי שאול בפסוקים 2 ו-3 כוללים משחק מילים מעניין [ביוונית]. לטענתו, המשיח לא יועיל להם (ophelesei); להפך, עליהם תוטל החובה (opheiletes) לשמור את התורה. אם אדם חפץ לחיות על פי התורה, הוא אינו יכול לבחור במצוות שברצונו לקיים ולהתעלם מיתר המצוות. זה הכול או לא כלום.

שנית, אדם כזה "נותק" מהמשיח. ההחלטה להיצדק על ידי מעשים כרוכה בדחיית הדרך להשגת צדקה שאלוהים זימן לנו במשיח. "אינכם יכולים לאחוז את החבל בשתי קצותיו. אי אפשר לקבל את המשיח ובכך להודות בחוסר היכולת שלכם להושיע את עצמכם, ואז לעבור ברית מילה, ולהפגין בכך שאתם כן מסוגלים להושיע את עצמכם." (ג'ון ר. וו. סטוט, The Message of Galatians (Leicester, England: InterVarsity Press, 1968, עמ' 133).

סיבה שלישית להתנגדותו של שאול למילת הגויים המשיחיים היא שהדבר מונע צמיחה רוחנית. שאול משתמש בדימוי של רץ שהתקדמותו לעבר קו הגמר במרוץ נמנעת כשמישהו מחבל בדרך בכוונה תחילה. המילה היוונית שתורגמה למילה "להניא" (ס' 7) [למנוע], רווחה בחוגים צבאיים וציינה, "שיבוש דרך, הריסת גשר או הצבת מכשולים בדרך של האויב כדי לעכב את התקדמותו." (The SDA Bible Commentary, כרך 6, עמ' 978).

לבסוף, ברית המילה מבטלת את "מכשול הצלב" (פס' 11). כיצד? המסר הטמון בעריכת ברית מילה מרמז על כך שבכוחו של האדם להושיע את עצמו, וככזה הוא מחניף לגאווה האנושית. אבל המסר הטמון בצלב המשיח מצמיח את הגאווה האנושית, שכן הוא גורם לנו להודות בתלותנו המוחלטת במשיח. שאול מזועזע מהתעקשותם של המאמינים הגלטים על עריכת ברית מילה לגויים המשיחיים שבקרבתם. הדבר מקומם אותו כל כך, עד שהוא אומר: "מי ייתן ויכרתו המתעים אתכם!" בתרגום זלקינסון נאמר: "מי ייתן ומסלפי דרכים יִמְלוּ!" ובמילים אחרות, 'הלוואי שתיפול לידיהם סכין והם ימולו את עצמם'. אכן מילים כדורבנות! אבל נימת דבריו של שאול משקפת את הרצינות שבה התייחס לסוגייה.

חירות אינה אמורה להחטיא אותנו (גלטי' ה' 13)

פסוק 13 בפרק ה' מהווה נקודת מפנה חשובה באיגרת אל הגלטים. בשעה ששאלו התמקד עד כה בתוכן התיאולוגי של המסר שלו, עתה הוא פונה לדון בסוגיית ההתנהגות המשיחית. כיצד אמור לחיות אדם שאינו נושע באמצעות קיום התורה?

מאיזה שימוש לרעה פוטנציאלי בחירות שנחלנו במשיח מבקש שאול למנוע מהגלטים לבצע? (גלטי' ה' 13)

שאול היה מודע היטב לעובדה שקוראיו עלולים להחמיץ את משמעות הדגש שהוא שם על החסד ועל החירות שנחלנו במשיח (רומ' ג' 8; ו' 1, 2). אך הבעיה לא הייתה טמונה בבשורה, אלא בנטייה האנושית להתמכר לתאוות ולחטא. דפי היסטוריה גדושים סיפורים על אנשים, ערים, אומות ואימפריות שהשחיתות וההידרדרות המוסרית שלהם היו קשורות ישירות להעדר שליטה עצמית. מי מאיתנו לא חש מתישהו שהוא מאבד את השליטה על חייו? מסיבה זו, שאול קורא מפורשות למאמינים בישוע להימנע מהתמכרות לתאוות. למעשה, הוא חפץ שהם יעשו את ההפך: "שרתו איש את רעהו באהבה!" (פס' 13). כל אדם המשרת את זולתו באהבה יודע שניתן לעשות זאת אך ורק על ידי מוות לעצמי, מוות לבשר. אנשים שמתמכרים לתאוותיהם אינם מסוגלים לשרת איש את רעהו באהבה, להפך.

וכך, החירות שנחלנו במשיח אינה אך ורק חירות משעבוד לעולם, אלא קריאה לסוג חדש של שירות: מחויבות לשרת זה את זה באהבה. זוהי "ההזדמנות לאהוב את רעך ללא מעצורים, ולכונן קהילות אנושיות המבוססות על נתינה הדדית ולא על התשוקה להשיג שררה." (סאם ק. ויליאמס, Galatians (Nashville, Tenn.: Abingdon Press, 1997), עמ' 145).

תרגומים מודרניים של כתבי הקודש עלולים לגרום לנו להתעלם מן הרושם החזק שמילים נוקבות אלה היו אמורות להטביע בליבם של הגלטים. ראשית, מן הכתוב ביוונית עולה שהאהבה המניעה שירות כזה אינה אהבה אנושית רגילה – זה בלתי אפשרי. אהבה אנושית היא אהבה התלויה בדבר. במקור ביוונית, שאול משתמש בה' הידיעה לפני המילה אהבה, וזאת כדי לציין שמדובר באהבת האל בה' הידיעה, שאותה אנו מקבלים אך ורק באמצעות רוח הקודש. (רומ' ה' 5). ההפתעה האמיתית מזומנת לנו במילה היוונית שתורגמה למילה "שרתו", אך משמעה האמיתי הוא "השתעבדו." החירות שנחלנו לא נועדה לשם השגת עצמאות אישית, אלא לשם שיעבוד הדדי: שיעבוד של איש לרעהו, המושתת על אהבת אלוהים.

היו כנים עם עצמכם: האם חשבתם מעודכם שתוכלו להשתמש בחירות שנחלתם במשיח כדי לחטוא קצת מדי פעם? מה רע בהלך חשיבה כזה?

קיום התורה (גלטי ה' 15-13)

כיצד אתם מיישבים בין דבריו השליליים של שאול על "החובה...לשמור את כל התורה", (גלטי ה' 3), לבין דבריו החיוביים על קיום "כל התורה" (גלטי ה' 14)? (השוו בין רומ' י' 5; גלטי ג' 10, 12; ה' 3 לבין רומ' ח' 4; י"ג 8; גלטי ה' 14).

אנשים רבים מוצאים סתירה בניגוד החד שבין דבריו השליליים של שאול בנוגע לחובה לשמור את כל התורה לבין דבריו החיוביים על קיום "כל התורה". אבל למעשה, שתי הטענות אינן סותרות זו את זו. הפתרון טמון בעובדה ששאול משתמש במכוון בכל אחד מהביטויים הללו כדי ליצור הבדל חשוב בין שתי דרכים שונות לחלוטין להגדרת האמונה המשיחית בהקשר לתורה. לדוגמה, ישנה חשיבות לעובדה שכאשר שאול מתייחס באופן חיובי לשמירת התורה בידי המשיחיים, הוא לעולם אינו מתייחס לכך כאל "קיום התורה". הוא שומר את הביטוי הזה אך ורק לגבי התנהגות מוטעית של אנשים שהיו נתונים תחת יד התורה וניסו לרצות את ה' באמצעות "עשיית" או "קיום" מצוות התורה.

אין פירוש הדבר שמי שנושע במשיח אינו מציית לה'. אין משהו שיכול להיות רחוק יותר מן האמת. שאול טוען כי הנושעים "ממלאים את התורה". הוא מתכוון לכך שהתנהגות משיחית אמיתית חשובה יותר מציות חיצוני של התורה, מ"קיום התורה" ותו לא; התנהגות משיחית אמיתית "ממלאת" או "מקיימת" את התורה כולה. לא מדובר כאן רק בעשייה. ציות מסוג זה מעוגן בישוע (ראו מתי ה' 17). לא מדובר בנטישת התורה או בצמצום התורה לכדי מצווה אחת בלבד המצווה עלינו לאהוב, אלא בדרך שבה המאמין יכול לחוות את הכוונה האמיתית והמשמעות האמיתית של התורה כולה!

היכן, על פי שאול, ניתן למצוא את מלוא משמעותה של התורה? (ויקרא י"א 18; מרקוס י"ב 31, 33; מתי י"ט 19; רומ' י"ג 9; יעקב ב' 8).

למרות ששאול מצטט כאן מספר ויקרא פרק י"ט פסוק 18, ההכרזה שבה הוא יוצא לפני הגלטים מעוגנת בשימוש שישוע עשה בפסוק זה בשעה שציטט אותו. אך ישוע לא היה הרב היהודי היחיד שציטט את ויקרא י"ט 18 כדי להציג את התורה כולה על רגל אחת. רבי הילל שחי בדור שקדם לישוע אמר: "מה ששנוא עליך אל תעשה לחברך; זוהי כל התורה כולה." אבל נקודת המבט של ישוע הייתה שונה לחלוטין (מתי ז' 2). לא רק שהייתה חיובית יותר, אלא אף הפגינה את העובדה שתורה ואהבה אינן סותרות. ללא אהבה, התורה ריקה מתוכן, קרה ומנוכרת; ללא התורה, לאהבה אין שום כיוון.

מה קל יותר ומדוע: לאהוב את הזולת, או לציית לעשרת הדיברות? הביאו את תשובותיכם לשיעור בשבת.

לימוד נוסף: "אמונה אמיתית מתבטאת באמצעות אהבה. כשאתם מביטים בצלב בגולגולתא, שלא מתוך חובה, זה לא כדי להשקיט את נשמתכם, או כדי להירגע עד שתירדמו, אלא כדי לעורר בלבכם אמונה בישוע – אמונה חיה ופועלת, המטהרת את הנשמה מרפש האנוכיות. כשאנו אוחזים במשיח באמונה, מלאכתנו החלה זה עתה. כל אדם חייב לגבור על הרגלים רעים ומושחתים באמצעות מלחמה נמרצת. כל נשמה נדרשת להילחם במלחמת האמונה. תלמיד המשיח אינו יכול להיות ערמומי בעסקיו, קשוח לב כלפי הזולת או נטול אהדה לזולת. הוא אינו יכול להיות גס בדבריו. הוא אינו יכול להיות נפוח מחשיבות עצמית, יהיר וגאה. הוא אינו יכול להיות שתלטן ושחצן. הוא אינו יכול להשתמש במילים קשות, להעביר ביקורת ולגנות את הזולת. "מלאכת האהבה נובעת מפועל האמונה בחיינו. לפי כתבי הקודש, אמונה משמעה עבודה מתמדת, 'אר נא אורכם לפני בני האדם, למען יראו את מעשיכם הטובים ויכבדו את אביכם שבשמים.' 'ביראה וברתת פעלו למימוש תשועתכם, ואומנם אלוהים הוא הפועל בכם גם שתרצו וגם שתפעלו כטוב בעיניו.' עלינו להיות להוטים לעשות מעשי צדקה; הקפידו לעשות מעשים טובים. העד האמיתי אומר: 'אני יודע את מעשיך'."

"אמת היא שאין בכוחם של מעשינו הרבים להבטיח את גאולתנו, אך אמונה המחברת אותנו עם המשיח תעורר את הנשמה לעשייה." (אלן ג'י. ווייט, Ellen G. White Comments, The SDA Bible Commentary, כרך 6, עמ' 1111).

שאלות לדיון:

- 1 עיברו בכיתה על התשובות שנתתם לשאלה האחרונה בשיעור ביום חמישי. איזו ברירה נראתה קלה יותר לרובכם? מדוע? אילו אמיתות חשובות עולות מתשובותיכם בנוגע למשמעות קיום התורה?
- 2 שאלו אומר שאמונה "פועלת" באמצעות אהבה. למה הוא מתכוון?
- 3 בחנו את הרעיון שעל פיו אתם עלולים לנצל את החירות שנחלתם במשיח כדי להתמכר לחטאים. מדוע קל כל כך לעשות זאת? לאיזו מלכודת נופל אדם המחזיק בדעה כזו? (ראו יוח"א ג' 8).

לסיכום: חירות היא אחת המילים החביבות על שאול השליו לשם הגדרת הבשורה. היא כוללת הן את פועלו של המשיח בעבורנו, ששחרר אותנו משיעבוד לעולם, והן את הדרך שבה אנו נקראים לחיות כתלמידי המשיח. אך עלינו להיזהר פן נשתמש לרעה בחירות שנחלנו, ונידרדר ללגליזם או לאורח חיים נטול רסן. המשיח לא שחרר אותנו כדי שנשרת את עצמנו, אלא כדי שנקדיש את חיינו לשירות הזולת.

לחיות תחת הנהגת רוח הקודש

שבת אחר הצהריים

קיראו את הפסוקים הבאים לקראת השיעור השבועי: גלט' ה' 25-16; דברים י"ג 4, 5; רומ' ז' 24-14; ירמיהו ז' 9; הושע ד' 2; מתי כ"ב 40-35.

פסוק לשינון: "אומר אני לכם; התהלכו בדרך הרוח ולא תמלאו את תאוות הבשר." (אל הגלטים ה' 16).

מזמור משיחי לועזי ידוע, "בוא, אתה המקור לכל ברכה", נכתב בידי רוברט רונינסון, משיחי שלא היה תמיד איש אמונה. מות אביו הותיר אותו כועס וממורמר, והוא הידרדר לחיי הוללות ושכרות. באחד הימים, בעקבות הקשבה לדרשתו של המטיף הידוע ג'ורג' ויטפילד, מסר רוברט את חייו לאדון ישוע, הפך לכומר מתודיסטי וחיבר את השורות הנפלאות: "הו, כמה גדול החוב שאני חב לחסד!... לו יכול טובך את לבי הנודד אל לבך!"

אדם שקרא את השיר ולא היה מרוצה מן השורה המספרת על ליבו הנודד של המאמין, שינה את המילים וכתב: "אני מועד לסגידה, אני חש את זה, אני מועד לאהוב את האל שאני משרת". חרף כוונותיו הטובות של אותו עורך, המילים המקוריות של המזמור תיארו במדויק את המאבק המתחולל בליבו של המשיחי. כמאמינים, אנו בעלי טבע בשרי וטבע רוחני, והשניים נתונים במאבק תמידי. על אף שטבענו החוטא יהיה תמיד "מועד" לנטוש את ה', אם אנו מוכנים להיכנע לרוח הקודש, לא נצטרך להיות משועבדים לתשוקות הגוף. זהו הרעיון המרכזי במסר של שאול בלימודנו השבוע.

□ לימדו את השיעור השבועי לקראת שבת, ה-17 בדצמבר.

"התהלכו בדרך הרוח"

קיראו את אל הגלטים ה' 16. מה הקשר בין "הליכה" לחיי האמונה? (דברים י"ג 4, 5; רומ' י"ג 13; אפס' ד' 1, 17; קול' א' 10).

"הליכה" היא דימוי תנ"כי המתייחס לדרך שבה על האדם לחיות. שאול השליח שהיה בקי בתנ"ך, הרבה להשתמש בדימוי זה באיגרותיו כדי לתאר את ההתנהגות האמורה לאפיין את תלמידי המשיח. קרוב לוודאי שהשימוש ששאול עושה בדימוי זה קשור לכינוי הראשון שדבק בראשוני המשיחיים. לפני שתלמידי ישוע נקראו "משיחיים" (מה"ש י"א 26), הם נודעו בתור תלמידי "הדרך". (יוחנן י"ד 6, מה"ש כ"ב 4, כ"ד 14). מכאן עולה שכבר בראשית האמונה, המשיחיות לא רק הייתה מערכת של אמונות תיאולוגיות שהתמקדו בישוע, אלא אף "דרך" חיים שהמאמין אמור "להתהלך" בה.

במה שונה דימוי ההליכה בו משתמש שאול מזה שמופיע בתנ"ך? (השוו בין שמות ט"ז 4; ויקרא י"ח 4; ירמיהו מ"ד 23 לבין גלט' ה' 16, 25; רומ' ח' 4).

התנהגות על פי התנ"ך לא הוגדרה כהליכה גרידא, אלא כ"הליכה בדרך התורה". המונח "הלכה" מתייחס לחוקים וכללים המצויים הן בתורה והן במסורות הרבנים. המילה הלכה נגזרת מהפועל הלך, כפי הנראה משום שלפיה הולכים ונוהגים. בדרך כלל היא מתייחסת לחוקי התורה המורים לאדם כיצד לחיות, או לחלק בתלמוד העוסק בדיני וחוקי ישראל. הוראתו של שאול, "התהלכו בדרך הרוח", אינה מנוגדת לציאות לתורה. הוא אינו מציע שהמשיחיים יחיו בדרך שתחלל את התורה. כאמור, שאול אינו מתנגד לתורה או לציאות לה. הוא פשוט יוצא חוצץ נגד הדרך הלגליסטית (דבקות יתרה בתורה) שעושה שימוש לרעה בתורה. לא ניתן להגיע בדרך כפיייתית לידי ציות שיתקבל ברצון בידי ה', אלא אך ורק על ידי מניע פנימי המתעורר על ידי רוח הקודש (גלט' ה' 18).

12

כיצד חוויתם את ה"הליכה ברוח הקודש"? אילו מנהגים והרגלים מקשים עליכם להתהלך בסוג הליכה זה?

המאבק המשיחי

“כִּי הַבֶּשֶׂר מִתְאַוֶּה לְמֵה שְׁבִנְגוּד לְרוּחַ, וְהָרוּחַ מִתְנַגֵּד לְבֶשֶׂר; שְׁנֵיהֶם מִתְנַגְּדִים לְזֶה לְזֶה וְלֹכֵן אֵינְכֶם יְכוּלִים לַעֲשׂוֹת אֶת מַה שְׁבִרְצוֹנְכֶם.” (גל'ט' ה' 17; ראו גם רומ' ז' 14-24). כיצד חוויתם כמאמינים את המציאות הקשה והכואבת המתוארת כאן?

המאבק ששאל מתאר כאן אינו נחלתם של כל בני האדם. מדובר במאבק פנימי, ב"משיכת החבל" הנערכת בליבו של כל מאמין משיחי. מיום היוולדו שרוי האדם בהרמוניה עם תאוות הבשר (רומ' ח' 7), אבל רק כשהוא נולד מחדש ברוח הקודש מתחוללת בליבו מלחמה רוחנית (יוחנ' ג' 6). אין פירוש הדבר שהלא מאמינים אינם חשים לעולם נקיפות מצפון או אינם חווים מאבק מוסרי פנימי; אין ספק שהם חווים זאת. אבל אפילו המאבק הזה מתחולל בסופו של דבר על ידי רוח הקודש. לעומת זאת, המאבק של המשיחי מקבל ממד חדש, שכן הבשר והרוח שבקרו מתנגשים זה בזה ושרויים במלחמה תמידית.

לאורך ההיסטוריה, המשיחיים ייחלו להקלה ממאבק זה. ישנם מאמינים שניסו להביא למאבק הזה קץ בכך שנטשו את החברה ועברו לחיות חיי פרישות והתבודדות. אחרים טוענים כי ניתן להצמיח את יצר הרע בעזרת חסד ה'. שתי הדרכים שגויות ולא יעילות. למרות שביכולתנו להכניע את תשוקות הבשר בעזרת רוח הקודש, המאבק הפנימי ימשיך להתחולל בקרבנו בדרכים שונות עד שנקבל גוף חדש בביאת המשיח השנייה. נטישת החברה לא תועיל לנו, שכן להיכן שנפנה ניקח עמנו את המאבק הזה, שימשיך להתחולל בקרבנו עד יום מותנו או עד ביאת המשיח.

כששאל כותב באל הרומים ז' על המאבק הפנימי של המשיחיים, המונע מהם לעשות כחפצם, הוא מדגיש את מלוא היקפו של המאבק הזה. משום שיש לנו טבע רוחני וטבע גשמי, אנו מצויים הלכה למעשה בשני צדי המתרס. טבענו הרוחני משתוקק לרוחניות ומתעב את תאוות הבשר; ואילו טבענו הגשמי משתוקק לתאוות הבשר ומתנגד לרוחניות. משום שנפשו של המאמין חלשה מכדי להתנגד לתאוות הבשר בכוחות עצמה, תקוותנו היחידה להכניע את הבשר טמונה בנטילת החלטה יומיומית לצדד ברוח הקודש ולעמוד לצידה במלחמה נגד האני החוטא שלנו. מסיבה זו שאל מתעקש על כך שעלינו לבחור להתהלך ברוח.

איזו עצה תתנו מניסיונכם במלחמה המתחוללת בין שני הפנים בטבענו (הגשמי והרוחני), למאמין המנסה להשלים עם המאבק האינסופי הזה נגד העצמי?

מעללי הבשר

לאחר שהציג את המאבק המתחולל בליבו של המאמין בין הבשר לבין רוח הקודש, שאול מרחיב את הדיבור (בפרק ה' פסוקים 26-18) על טבעו של המאבק באמצעות הצגת רשימה של מידות מגונות וחטאים רעים, ומנגד – רשימה של מעלות מוסריות. רשימות מסוג זה הופיעו בעת העתיקה הן בספרות היהודית והן בספרות היוונית-רומית. הן מונות ומזהות התנהגויות שיש להימנע מהן, ומנגד מידות טובות שיש לחקותן.

בחנו בתשומת לב את רשימת המידות המגונות ואת רשימת המעלות המופיעות בפסוקים להלן. כיצד רשימותיו של שאול באל הגלטים ה' 24-19 מקבילות לרשימות הללו, ועם זאת שונות מהן? (הושע ד' 2; מרקוס ז' 21, 22; טימ"א ג' 2, 3; פטר"א ד' 3; ההתגלות כ"א 8).

למרות ששאול היה מודע לרשימות של המידות המגונות והמעלות המוסריות בכתבים היהודיים, קיימים הבדלים משמעותיים באופן שבו הוא משתמש בשתי רשימות אלה באיגרת אל הגלטים. ראשית, על אף שהוא משווה ביניהן, הוא אינו מתייחס אליהן באופן זהה. הוא מכנה את רשימת המידות המגונות "מעשי הבשר", ואילו את רשימת המעלות, "פרי הרוח". זהו הבדל חשוב. ג'יימס ד. ג. דאן כותב: "הבשר תובע, אבל הרוח מניבה. בשעה שהרשימה הראשונה מתבשמת מן התשוקה להתבלטות עצמית, עמידה על זכויות ומרדף מטורף של התמכרות לתאוות, הרשימה השנייה דנה בעיקר בדאגה לזולת, בשלוות רוח, בסתגלנות ובאמינות. האחת מתארת מניפולציה אנושית, האחרת דנה בהתערבות אלוהית על ידי חסד, ומחדדת את הנקודה ששינוי פנימי הוא המקור להתנהגות אחראית." (The Epistle to the Galatians, עמ' 308).

ההבדל המעניין השני בין שתי רשימותיו של שאול הוא, שרשימת המידות המגונות כונתה בלשון רבים "מעשי הבשר", בעוד שרשימת המעלות כונתה "פרי הרוח" בלשון יחיד. הבדל זה עשוי לרמוז על כך שחיים בהנהגת הבשר אינם יכולים להניב דבר זולת מחלוקת, מהומה, פילוג וחוסר אחדות. לעומת זאת, חיים בהנהגת רוח הקודש יניבו פרי רוחני אחד המתבטא בתשע מעלות המטפחות זו את זו.

בהקשר זה, ישנם אנשים הטוענים כי אין שום חשיבות למה שאדם מאמין בו על אודות אלוהים כל עוד הוא כן באמונתו. אין דבר רחוק יותר מן האמת. רשימת המידות המגונות של שאול מפגינה את ההפך הגמור: השקפות שגויות על אלוהים מובילות לרעיונות מסולפים על התנהגות מינית, על תורת המוסר ועל האמונה, ומובילים להריסתם של קשרים בינאישיים. יתרה מכך, הם אף עלולים להוביל לאובדן חיי הנצח (גלט' ה' 21).

12

עיברו על רשימת "מעשי הבשר". באיזה אופן אתם רואים בכל אחת מהמידות המגונות שצוינו ברשימה, חילול של דיבר אחד או שני דיברות מעשרת הדיברות?

פרי הרוח (גלט' ה' 24-22)

"פְּרֵי הָרוּחַ הוּא אֱהָבָה, שְׂמֵחָה, שְׁלוֹם, אֶרְךְ רוּחַ, נְדִיבוּת, טוֹב לֵב, נְאֻמּוֹת, עֲנוּה, רִשׁוֹן עֲצָמַי – עַל מְדוֹת כְּאֵלֶּה אֵין תּוֹרָה חֲלָה." (גלט' ה' 22, 23). עַל פִּי פִסְוֹקִים אֱלֹהִים, כִּיצַד מִשְׁתַּקֵּף הַצִּיּוֹת לַעֲשֶׂרֶת הַדִּיבְרוֹת בְּפִרֵי הָרוּחַ? (רֹאוּ גַם מִתִּי ה' 21, 22, 27, 28; כ"ב 35-40).

עֲשֶׂרֶת הַדִּיבְרוֹת אֵינִם מֵהוּוִים תַּחֲלִיף לַאֲהָבָה; הֵם מְלַמְדִים אוֹתֵנוּ כִּיצַד לַהֲפִיץ אֱהָבָה, הֵן כְּלִפֵּי אֱלֹהִים וְהֵן כְּלִפֵּי בְנֵי אָדָם. כֹּל שֶׁהָאֱהָבָה מֵתַעֲלֶה מֵעַל הַחֹק הַיֵּבֶשׁ שֶׁל הַתּוֹרָה, כֵּךְ הִיא אֵינָה נִתּוֹנָה בְּמֵאֵבֶק עִם הַתּוֹרָה. הָרַעִיּוֹן שֶׁעַל פִּי אֱהָבָה לַאֲלֹהִים וּלְזוֹלַת מִבְטַלֵּת אֶת תּוֹקֶפֶם שֶׁל עֲשֶׂרֶת הַדִּיבְרוֹת הוּא חֹסֵר הַגִּיּוֹן בְּדִיק כִּמוֹ הַטַּעֲנָה שֶׁאֱהָבָה לִטְבַּע מִבְטַלֵּת אֶת כּוּחַ הַכְּבִידָה. בְּנוֹסֶף, בְּנִיגוּד לִשְׁשׁ עֲשָׂרֵה הַמִּילִים הַמֵּתְאָרוֹת אֶת מַעֲלֵלֵי הַבָּשָׂר, פְּרֵי הָרוּחַ מֵתוֹאֵר בְּרִשְׁמִיָּה בֵּת תִּשְׁעֵי מִידוֹת טוֹבוֹת. מְלוֹמְדִים מֵאֲמִינִים כִּי תִשְׁעֵי מִידוֹת אֱלֹהִים קוֹבְצוּ לִשְׁלוֹשׁ אֲשֻׁכוֹלוֹת, כִּשְׁבַּכֵּל אֶחָד מֵהֶם שְׁלוֹשׁ מִידוֹת טוֹבוֹת, אֲבָל לֹא הַכּוֹל תְּמִימֵי דַעִים עִימָם. יֵשׁ הַרְוֹאִים בְּסִפְרָה שְׁלוֹשׁ (שְׁלוֹשׁ הַמִּידוֹת הַטּוֹבוֹת), הַתִּיַּחֲסוֹת בְּרוּרָה לִשְׁלוֹשֵׁת הַפָּנִים בַּאֲלֹהוֹת; אַחֲרֵים סְבוּרִים שֶׁשְׁלוֹשֵׁת הָאֲשֻׁכוֹלוֹת הַלָּלוּ מִשְׁקִפִּים אֶת הַדְּרָכִים שֶׁבָּהֵן עֲלִינוּ לְהַתִּיַּחֵס לַאֲלֹהִים, לְזוֹלַת וּלְעַצְמָנוּ; אַחֲרֵים רְוֹאִים בְּרִשְׁמִיָּה זֶה תִּיאוֹר מִמְצָה שֶׁל יִשׁוּעַ. עַל אֵף שְׁכָל אַחַת מִן הַהִשְׁקָפוֹת הַלָּלוּ רְאוּיָה לְהַעֲרִיכָה כְּלִשְׁהִי, הַנִּקּוּדָה הַחֲשׁוּבָה שֶׁאֵין לְהַתְעַלֵּם מִמֶּנָּה הִיא הַחֲשִׁיבוֹת הָעִילֵאִית שֶׁשְׂאוֹל מִיַּחַס לַאֲהָבָה בַּחֲיִים הַמִּשְׁחִיִּים.

הָעוֹבְדָה שֶׁשְׂאוֹל מִצִּיב אֶת הָאֱהָבָה בְּרֹאשׁ רִשְׁמֵת הַמִּידוֹת הַנַּעֲלוֹת אֵינָה מְקִרֵית. בְּאֵל הַגִּלְטִים ה' 6 ו-13, שְׂאוֹל הַדְּגִישׁ אֶת תְּפִקִּידָה הַמְּרַכְזֵי שֶׁל הָאֱהָבָה בַּחֲיִים הַמִּשְׁחִיִּים. הוּא אֵף הוֹסִיף אֶת הָאֱהָבָה לְרִשְׁמֵת הַמַּעֲלוֹת שֶׁהִצִּיג בְּאִגְרוֹת אַחֲרוֹת (קוֹר"ב ו' 6, טִימ"א ד' 12, ו' 11 וְטִימ"ב ב' 22). בְּשַׁעֲה שִׁתֵּר הַמַּעֲלוֹת הָאֲחֵרוֹת מוֹפִיעוֹת גַּם בְּכַתְּבִים לֹא מִשְׁחִיִּים, אֱהָבָה הִיא מַעֲלָה מִשְׁחִית מוֹבְהָקָת. מִכֵּאֵן שִׁישׁ לְרֹאוֹת בַּאֲהָבָה לֹא רַק מַעֲלָה אַחַת מִיְּנֵי רְבוֹת, אֲלֵא אֶת הַמַּעֲלָה הַמִּשְׁחִית הָעִיקְרִית, כְּלוֹמֵר, הָאֱהָבָה הִיא הַמַּפְתַּח לְכָל יִתֵּר הַמַּעֲלוֹת. אֱהָבָה הִיא פְּרֵי הָרוּחַ הַחֲשׁוּבָה וְהַבּוֹלֵט בְּיֹתֵר (קוֹר"א י"ג 13, רוֹמ' ה' 5), וְהִיא אֲמוּרָה לְאִפְיִן אֶת חִיּוֹ שֶׁל כָּל מִשְׁחִי וּמִשְׁחִי (יֹחֲנָן י"ג 34-35), גַּם בְּנִסְיֹבוֹת שֶׁבָּהֵן אֲנוּ מִתְקִישִׁים לְהַפְגִּין אֱהָבָה.

איזו מידה של התכשורת עצמית כרוכה בהבעת אהבה לזולת? האם אתם מסוגלים לאהוב את הזולת בלי להתכחש לעצמכם? מה נלמד מישוע על אהבה והתכשורת עצמית?

הדרך לניצחון

למרות שהמאבק הפנימי בין הבשר לבין הרוח יתחולל תמיד בליבו של המאמין, החיים המשיחיים אינם חייבים להיכנע לתבוסה, כישלון וחטא.

מהו המפתח לחיים שבהם רוח הקודש מושלת על הבשר? (על פי אל הגלטים ה' 26-16).

באל הגלטים ה' 26-16 מופיעים חמישה פעלים חשובים המתארים את סוג החיים שרוח הקודש מושלת בהם. ראשית, על המאמין "להתהלך" ברוח. ביוונית מופיע הפועל *peripateo*, שפירושו המילולי הוא "ללכת בעקבות". תלמידיו של אריסטו, הפילוסוף היווני הנודע, נקראים *peripatetics*, שכן הם הלכו אחריו לכל אשר הלך. העובדה שהפועל מופיע כאן בזמן הווה מרמזת על כך ששאלו לא דיברו על צעידה מזדמנת, אלא על הליכה מתמשכת, על חוויה יומיומית מתמדת. בנוסף, מאחר ו"להתהלך ברוח" זו מצווה, הדבר מרמז על כך שהליכה ברוח היא בחירה שאנו נקראים ליטול מדי יום. הפועל השני הוא נהג ("הָרוּחַ מְנַהֵיגָה אֶתְכֶם", פס' 18). הוא מרמז על כך שעלינו להניח לרוח הקודש להנחות אותנו בדרכנו (השוו עם רומ' ח' 14, קור"א י"ב 2). אין זה מתפקידנו להנהיג, אלא ללכת בעקבות.

שני הפעלים הבאים מופיעים באל הגלטים ה' 25. הראשון: "לחיות"; שאלו מתייחס באמצעותו ללידה החדשה המהווה נקודת מפנה בחייו של כל מאמין משיחי. שאלו משתמש בזמן הווה כדי להצביע על הלידה החדשה האמורה להתרחש מחדש מדי יום בחיינו. משום שאנו חיים ברוח, שאלו טוען כי עלינו גם "להתהלך" ברוח. המילה "להתהלך" שונה כאן מזו שמופיעה בפסוק 16. כאן נאמר ביוונית *stoeicho* – מונח צבאי שמשמעותו המילולית היא "להיערך בשורות", "לצעוד בקצב אחיד", "ללכת בתלם" או "לציית". הרעיון כאן הוא שהרוח לא רק מעניקה חיים, אלא גם מנהיגה את חיינו מדי יום. בפסוק 24 שאלו משתמש בפועל "לצלב", העלול לזעזע מעט את הקורא. אם עלינו ללכת בעקבות הרוח ולחיות תחת הנהגתה, עלינו ליטול החלטה נחושה להצמיח את תאוות הבשר. מובן ששאלו מדבר כאן בהשאלה. אנו צולבים את בשרנו בכך שאנו מזינים את חיי הרוח שלנו ומרעיבים את תאוות הבשר.

אילו שינויים עליכם לחולל בחייכם ואילו בחירות עליכם ליטול כדי לנחול את הניצחונות שהובטחו לנו במשיח - ניצחונות שעדיין ממשיכים לחמוק ממכם?

לימדו נוסף: "חיי של המשיח לא תמיד יזרמו על מי מנוחות. עליו להתמודד עם מאבקים קשים; פיתויים גדולים באים עליו. 'כִּי הַבֶּשֶׂר מִתְאַוֶּה לְמַה שֶׁבְּנִגּוּד לְרִיחַ, וְהָרוּחַ מִתְנַגֶּדֶת לְבֶשֶׂר' (גלט' ה' 17). ככל שאנו מתקרבים לאחרית הימים, כך מתעצמות ותוקפניות יותר יהיו מתקפות השטן. הן יהפכו עזות יותר ותכופות יותר. אנשים שיתנגדו לאור ולאמת יהפכו קשים ואטומים יותר, בלתי נוחים להשפעה, ועזים יותר בהתנגדותם לחסידי ה' ולשומרי מצוותיו." (אלן ג'י. ווייט, Ellen G. White Comments, The SDA Bible Commentary, כרך 6, עמ' 1111).

"השפעת רוח הקודש תניב בנשמתנו את חיי המשיח. על אף שאיננו רואים את המשיח או משוחחים עמו, רוח קודשו קרובה אלינו בכל מקום. היא פועלת בקרבו של כל אדם המקבל באמונה את המשיח, ואף פועלת באמצעותו. מי שהתוודע לרוח הקודש השוכנת בו יפגין את פרי הרוח: אהבה, שמחה, שלום, אורך רוח, נדיבות, טוב לב, נאמנות." (אלן ג'י. ווייט, Ellen G. White Comments, The SDA Bible Commentary, כרך 6, עמ' 1112).

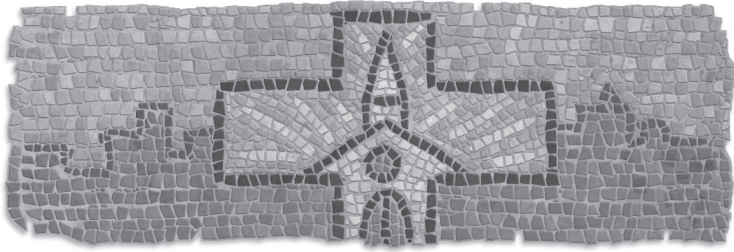
שאלות לדיון:

- 1 הגו לעומק ברעיון של צליבת תשוקות הבשר. מה זה אומר? כיצד נבצע זאת? באיזו תדירות עלינו לעשות זאת? מדוע משתמש שאול ברעיון קיצוני כל כך? מה נלמד מן השימוש ששאול עושה במילה "צלבו" על מידת הקושי הרב של המאבק בעצמי?
- 2 איזה תפקיד, אם בכלל, יש למאמץ האנושי בהפקת פרי הרוח? מה למדתם מניסיונכם על תפקיד זה?
- 3 שאלו טוען כי אנשים שעושים את מעשי הבשר, לא יירשו את מלכות האלוהים. כיצד אתם מיישבים בין הכרזה זו לבין העובדה ששאול טוען כי אנו נושעים על ידי אמונה ולא על ידי מעשים?
- 4 מהו המאבק הגדול ביותר שעיימו אתם מתמודדים בהליכתכם עם האדון? האם מדובר במאבק בחטא כלשהו ובמה שהוא מחולל בקשר שלכם עם ה' מי מאיתנו לא חווה תחושות ניכור, אכזבה או ספקות כמוצאה מן החטא שבחיינו, במיוחד לאור העובדה שנחלנו הבטחות של ניצחון על החטא? בהתחשב בכך שנחלנו הבטחות כאלו, מדוע עלינו לזכור תמיד שגאולתנו מסתמכת אך ורק על פועלו של ישוע בעבורנו?

12

לסיכום: על אף המאבק המתחולל בין תאוות הבשר לתשוקות הרוח בקרבם של כל המשיחיים, החיים המשיחיים אינם חייבים להיות נידונים לכישלון. המשיח גבר על כוחם של החטא והמוות. לפיכך, החיים המשיחיים יכולים להתנהל בהדרכת רוח הקודש, שתעניק למאמין מדי יום טעימה מסוד ה', אשר תאפשר לו לרסן את תאוות הבשר.

הבשורה והקהילה

שבת אחר הצהריים

קיראו את הפסוקים הבאים לקראת השיעור השבועי: גלט' ו' 10-1, מתי י"ח -15
17, קור"א י' 12, רומ' ט"ו 1, יוחנן י"ג 34, לוקס כ"ב 3.

פסוק לשינון: "לִכְן בְּעוֹד יֵשׁ לָנוּ הַזְדְּמָנוּת, נִגְמַל טוֹב לְכָל אָדָם, וּבְיַחּוּד לְבְנֵי אֲמוֹנָתָנוּ."
(אל הגלטים ו' 10).

מספר חקלאים העוסקים בגידול תפוחי אדמה החליטו לשמור לעצמם את תפוחי האדמה הגדולים ביותר, ולטמון את הקטנים באדמה. מקץ מספר יבולים מאכזבים, הם גילו שהטבע צמצם מאוד את יבוליהם: תפוחי האדמה הקטנים שנטמנו באדמה הניבו תפוחי אדמה בגודל של גולות משחק. מאסון זה הם למדו על בשרם את אחד מחוקי החיים החשובים ביותר. "הם לא יכלו לשמור לעצמם את הדברים המובחרים ביותר בחיים ולהשתמש בשאריות בתור זרע. חוק החיים אומר שהיבול משקף את הזריעה.

"מבחינה אחרת, זריעת תפוחי אדמה קטנים עדיין רווחת בעולם. אנו לוקחים לעצמנו את הדברים הגדולים של החיים, וזורעים את השאריות. אנו מצפים שתתרחש תפנית מטורפת כלשהי בחוקים הרוחניים, והאנוכיות שלנו תזכה לגמול נטול אנוכיות." (International Student Fellowship Newsletter, מארס 2007).

שאלו מיישם את העיקרון הזה באל הגלטים ו' 10-1. במקום שהקהילה תשמש מקום שבו חברה "נושכים וטורפים זה את זה" (גלט' ה' 15), עליה לשמש מקום שבו רוח הקודש תדריך אותנו לשים את טובת הזולת לפנינו. התובנה שאנו נושעים בחסד אמורה להפוך אותנו ענווים יותר, סבלניים יותר ורחמנים יותר ביחסנו לזולת.

□ לימדו את השיעור השבועי לקראת שבת, ה-24 בדצמבר.

להקים ולעודד את מי שמעד

בעוד שלשאל יש ציפיות גדולות ונשגבות מהחיים המשיחיים (גלט' ה' 16), העצה שהוא מעניק למאמינים הגלטים מציאותית ומעשית מאוד. (גלט' ו' 1). איש מאיתנו אינו מושלם; אפילו משיחיים מסורים ביותר אינם חסינים מפני טעויות. מדבריו של שאול באל הגלטים ה' 16 עולה, שהוא רואה בעיני רוחו מצב שיתקיים בקהילה בשלב כלשהו. לכן, הוא נותן לגלטים עצה מעשית כיצד להתמודד עם מצבים כאלה, לכשיתעוררו.

כיצד אמורים המאמינים להגיב כשאח באמונה מידרדר להתנהגות רעה ולחיי חטא? (גלט' ו' 1, מתי י"ח 17-15).

כדי להפיק תועלת מעצת שאול באל הגלטים ו' 1, עלינו להבין את הסיטואציה המסוימת ששאל התייחס אליה. שתי מילים בחלק הראשון של הפסוק מסייעות לנו להבין במה המדובר. המילה הראשונה היא "ייכשל". משמעה המילולי של המילה היוונית המופיעה כאן היא: "להתגלות" (כשמישהו תופס אותך על חם), או "להיות מופתע". ההקשר והניואנסים השונים שקושרו אליה רומזים על שני היבטים ששאל חשב עליהם. לא מדובר אך ורק על מאמין ש"תופס על חם" מאמין אחר בשעת ביצוע עבירה, אלא גם על התהליך שגורם לאדם למצוא את עצמו "לכוד" על ידי התנהגותו (משלי ה' 22); הוא יצליח להימנע מהתנהגות כזו רק אם הנסיבות יהיו לטובתו.

הסבירות שהעבירה ששאל מתייחס אליה אינה עבירה שנעשתה בכוונה תחילה, מאוששת באמצעות המונחים שבהם השתמש. המילה "עבירה", שתורגמה מהמילה היוונית *paraptoma*, אינה מתייחסת לחטא שבוצע בכוונה תחילה, אלא למשגה, מעידה או צעד מוטעה. לאור דבריו הקודמים של שאול על "הליכה ברוח", יש לכך משמעות מיוחדת. מדובר בעבירה שלא נעשתה בזדון, ועל אף שאין הדבר פוטר את האדם מטעותו, ברור ששאל אינו דן כאן בחטא של אי ציות (קור"א ה' 5-1).

התגובה ההולמת תחת נסיבות כאלה אינה אמורה להיות הרשעה, ענישה או הרחקתו של המאמין שמעד מן הקהילה. חברי הקהילה אמורים להקימו, לעודדו ולשקמו. המילה היוונית שתורגמה ל"שיקום" היא *katartizo*, ומשמעה "לתקן", "לסדר" או "לקבע". היא מופיעה במקום אחר בברית החדשה בהתייחסות לתיקון רשתות דיג (מתי ד' 21). בספרות היוונית היא משמשת כמונח רפואי, המתאר את הליך הקיבוע של עצם שבורה. כשם שאל לנו לזנוח אח באמונה שנפל ושבר את הרגל, כחברים בגוף המשיח אנו אמורים להקים את אחינו ואחיותינו במשיח שמעדו ונפלו בחטא, לעודד אותם, לטפל בהם בעדינות ולשקם אותם, בשעה שאנו צועדים יחדיו בדרך למלכות אלוהים.

מדוע אנו נוהגים לדבר סרה על אח באמונה שאנו כועסים עליו, להמשיך לכעוס עליו או אפילו לתכנן לנקום בו, במקום להתייחס אליו על פי מצוות ישוע במתי י"ח 17-15?

הישמרו מן הפיתוי

”וַיֹּאמֶר נָתַן אֱלֹהֵי דָוִד: ‘אַתָּה הָאִישׁ!’” (שמ”ב, י”ב 7).

אין להתעלם מחומרת דבריו של שאול באל הגלטים ו' 1, המייעץ לנו: "היזהר שלא תבוא גם אתה לידי ניסיון". הדחיפות שבעצתו זו והדאגה האישית העומדת מאחוריה נחשפות בדרך שבה שאול מציג את אזהרתו. כשהוא אומר "היזהר", הוא מתכוון ל: "שים לב", "הישמר" או "דאג". (השוו עם רומ' ט"ז 17, פיל' ב' 4). למעשה, שאול אומר כאן, "תשים עין על עצמך", "תשמור על עצמך בשבע עיניים", שמא החטא ילכוד אותך במפתיע. כדי לחדד את אזהרתו, שאול עובר מגוף רבים ("אתם") בחלק הראשון בפסוק, לגוף יחיד ("אתה") בחלק האחרון בפסוק. אזהרה זו אינה מתייחסת לכלל הקהילה; זוהי אזהרה אישית הפונה לכל חבר וחברה בקהילה. שאול אינו מציין מפורשות את טיבו של הניסיון שמפניו הוא מזהיר את הגלטים בחומרה רבה כל כך. ייתכן שלא חשב על עבירה מסוימת, אלא פשוט התייחס לסכנה של ביצוע שב ונשנה של אותה עבירה, תהיה אשר תהיה, שממנה הגלטים ניסו להקים את האדם שנפל בה. בעת ובעונה אחת, דברי שאול באל הגלטים ה' 26: "אל נא נהיה שואפי כבוד שווא", רומזים על כך שהוא מזהיר את הגלטים מפני תחושה של התנשאות או עליונות רוחנית כלפי אדם שהם מנסים להקים ולשקם.

מדוע חש שאול בצורך להזהיר את הגלטים מפני גאוה רוחנית? (היעזרו בפסוקים הבאים: קור"א י' 12, מתי כ"ו 34, שמ"ב י"ב 7-1).

אחת הסכנות הגדולות ביותר בהליכה המשיחית היא תחושה של גאוה רוחנית הגורמת לנו לחשוב שאנו חסינים מפני ביצוע חטאים מסוימים. המציאות היא שכולנו בעלי אותו טבע חוטא – טבע המנוגד לה'. לכן, ללא כוחה המרסן של רוח הקודש, אנו עלולים תחת נסיבות מתאימות להידרדר לכל חטא שהוא. מודעות כזו לטבע האמיתי שלנו מחוץ למשיח עשויה להגן עלינו מפני נפילה לחטא של צדקנות עצמית, ולהעניק לנו אהדה והבנה גדולים יותר כלפי אנשים שטעו או מעדו בחטא.

כמה פעמים מצאתם את עצמכם מגנים או מרשיעים את הזולת (אולי רק בלבכם), על ביצוע חטאים שגם אתם אשמתם בהם בעבר?

”שאו איש את מעמסת רעהו“ (גלטי ו' 5-2)

בנוסף למצווה להקים אחים מאמינים שנכלו בחטא, אילו הוראות נוספות ניתן שאול למאמינים בגלטיה? (גלטי ו' 2-5; ראו גם רומ' ט"ו 1, מתי ז' 12).

המילה היוונית baros, שתורגמה ל"משא" או "מעמסת", מתייחסת למשא כבד שאדם נאלץ לשאת על גבו למרחק רב. אולם ברבות הזמן היא החלה לשמש דימוי של צרה או קושי, לדוגמה, לסבל שעובר אדם במהלכו של יום עבודה ארוך, מתיש וחם (מתי כ' 12). בשעה שההקשר המיידי של הוראת שאול "שאו איש את מעמסת רעהו", מתייחס ודאי גם להידרדרות מוסרית של אח באמונה (שאוזכרה בפסוק הקודם), הרעיון של נשיאת משא הזולת שאול מעלה כאן רחב בהרבה. הוראותיו של שאול חושפות מספר תובנות רוחניות חשובות על החיים המשיחיים שאין להתעלם מהן.

ראשית, כדברי ג'ורג' טימותי, "כל המשיחיים נושאים משא. המשאות הללו עשויים להיות שונים בסוגם, בגודלם ובצורתם בהתאם לתוכנית ה' לחיינו. אצל חלק מאיתנו, המשא יתבטא בניסיון שיבוא עליהם או בתוצאותיה של מעידה מוסרית (כמו בפסוק 1 לעיל). אצל אחרים, זה עשוי להתבטא במחלה גופנית, בהפרעה נפשית, במשבר משפחתי, באבטלה, בהטרדה מצד שדים או במיליון דברים אחרים; אבל אין משיחי שהוא פטור ממשאות." (Galatians, עמ' 413).

שנית, אלוהים לא התכוון לכך שנישא את כל משאותינו לבד. לרוע המזל, לעיתים קרובות אנו שמחים יותר להושיט יד לזולת ולעזור להם בנשיאת משאותיהם, מאשר להניח להם לסייע לנו בנשיאת משאותינו. שאול מגנה גישה כזו של עצמאות וחוסר תלות בזולת, ורואה בה גאוות לשמה (גלטי ו' 3), אשר מתבטאת כשאנו מסרבים יהדות בחולשות ובהזדקקות שלנו. גאוה כזו לא רק זולת מאיתנו את הנחמה מהזולת, אלא אף מונעת מהזולת להגשים את היעוד שה' יעד לחייהם.

לבסוף, אלוהים קורא לנו לשאת את מעמסת אחינו, שכן נחמת ה' באה לידי ביטוי במעשינו. רעיון זה מבוסס על העובדה שהקהילה היא גוף המשיח. להלן המחשה בדברי שאול: "אַבְּל אֱלֹהִים, הַמְּנַחֵם אֶת הַנִּדְכָּאִים, נָחַם אוֹתֵנוּ בְּבֹאוֹ שֶׁל טִיטוֹס." (קור' ב' ז' 6). שימו לב לכך שנחמת ה' לא הורעפה כאן על שאול באמצעות התייחדות עם ה' בשעת התפילה האישית, אלא באמצעות ידידות של חבר מאמין והבשורות הטובות שהביא עימו.

"ידידות אנושית, שבה אנו נושאים איש את מעמסת רעהו, היא חלק מתכליתו של ה' לחסידיו." (ג'ון ר. וו. סטוט, The Message of Galatians, עמ' 158).

13

מה מונע מכם לחפש עזרה? גאוה, בושה, חוסר אמון או תחושה של בטחון עצמי ועצמאות? כשיעלה הצורך, מדוע לא תבקשו מאדם שאתם בוטחים בו לחלוק איתכם את משאותיכם?

תורת המשיח (גלטי' ו' 5-2)

שאלו מקשר בין נשיאת משא לבין קיום תורת המשיח. למה הוא מתכוון בביטוי "תורת המשיח"? (גלטי' ה' 14, ו' 2, יוחנן י"ג 34, מתי כ"ב 40-34).

שאלו משתמש רק כאן בביטוי "תורת המשיח". הוא אינו מופיע בשום מקום אחר בכתבי הקודש. (באיגרת הראשונה אל הקורנתים ט' 21 מופיע ביטוי דומה, *ennomos christou*, אבל בעברית הוא תורגם שוב ל"תורת המשיח"). ייחודיותו של ביטוי זה הביאה לשלל פרשנויות שונות. יש הטוענים, בטעות, כי הדבר מוכיח שתורת ה' שניתנה בסיני הוחלפה בתורה אחרת, תורת המשיח. אחרים טוענים שהמילה תורה משמעה "עיקרון" (ראו רומ' ז' 21), והכוונה היא שכאשר אנו נושאים איש את משא אחיו, אנו הולכים בעקבות המופת של ישוע. אומנם לפרשנות זו יש היגיון כלשהו, אבל ההקשר והמינוח הדומים המופיעים באל הגלטים ה' 14, מרמזים כי הביטוי "קיום תורת המשיח" הוא התייחסות נוספת לקיום תורת המוסר באמצעות אהבה. שאלו הוכיח כבר בראשית איגרתו כי תורת המוסר לא בוטלה עם ביאת המשיח. תחת זאת, לתורה זו, שאותה אנו מקיימים באמצעות אהבה, יש עדיין תפקיד חשוב בחיים המשיחיים. זוהי תמצית הדברים שישוע לימד במהלך שירותו עלי אדמות, הן בתורה שיצאה מפיו והן במופת של המעשים שעשה בחייו ואפילו במותו. כאשר אנו נושאים את משא הזולת, אנו לא רק הולכים בעקבות ישוע, אלא אף מקיימים את התורה.

סוגיה נוספת שעולה מפסוקים אלה היא סתירה ברורה בין פסוק 2 לבין פסוק 5 באל הגלטים ו'. אך ניתן ליישב אותה בקלות כשנבין ששאלו השתמש בשתי מילים שונות כדי לתאר שני מצבים שונים. כאמור, בפסוק 2 הוא מדבר על "מעמסה", *baros*, כלומר, על משא כבד שיש לשאתו למרחק רב. אבל בפסוק 5 הוא מדבר על "נטל", *phortion*, מילה המתייחסת למטען של אונייה, לתרמיל על גב חייל או אפילו לעובר ברחם אימו. בשעה שאת המשא ניתן להניח בצד, את הנטל לא ניתן להניח בצד. אישה הרה חייבת לשאת את ילדה ברחמה (עד שעת הלידה). מדוגמה זו עולה שישנם משאות שאיש אינו יכול לשאת בעבורו, כגון: משא המצפון הכבד, סבל, ייסורים ומוות. את כל אלה עלינו לשאת בעצמנו ולחוות בעצמנו, ולבטוח אך ורק בעזרת ה' (מתי י"א 28-30).

על אף שישנם משאות שניתן להיעזר בזולת לשם נשיאתם, יש משאות שעלינו לשאת לבדנו ולהביאם לפני ה'. כיצד תלמדו לתת לאלוהים את הדברים המעיקים עליכם, שאין ביכולתכם לשאת בכוחות עצמכם?

זריעה וקציר (גלט' ו' 10-6)

באל הגלטים ו' 7 מופיעה המילה "להתל" (mukterizo). היא מופיעה פעם אחת בלבד בברית החדשה, ומספר פעמים בתרגום היווני של התנ"ך. משמעה המילולי הוא "להרים את האף בבוז". בתרגום היווני של התנ"ך היא מתארת בעיקר את הלעג לנביאי ישראל; ביחזקאל ה' 17 היא מתארת יחס של מרי כלפי ה'.

הנקודה ששאל מחדד כאן היא, שאנשים עלולים להתעלם מאלוהים או לזלזל במצוותיו, אבל אין בכוחם להערים עליו. ה' הוא השופט העליון, והם יצטרכו לבסוף לשלם את מחיר מעשיהם.

קיראו את אל הגלטים ו' 8. אילו דמויות בתנ"ך ובברית החדשה זרעו בבשר או ברוח? (לדוגמה, ראו מה"ש ה' 5-1, לוקס כ"ב 3, דניאל א' 8, מתי ד' 1).

דימוי הזריעה והקציר שבו משתמש שאל אינו ייחודי לכתביו. הוא שב ומופיע במשלים ופיתגמים עתיקים רבים, שכן מדובר בעובדת חיים. אבל חשוב לשים לב לדרך שבה שאל משתמש בו כדי לחדד את דבריו על הבשר והרוח. ג'יימס ד. ג. דאן מציין: "מקבילה מודרנית היא שאנו חופשיים לבחור, אך איננו חופשיים לבחור את תוצאות הבחירה שנטלנו." (Galatians, עמ' 330). על אף שה' לא תמיד מציל אותנו מתוצאות ומהשלכות חטאינו בעולם הזה, אל לנו להתייאש בנוגע לבחירות שגויות שנטלנו. נוכל לשמוח בכך שה' מחל לנו על חטאינו ואימץ אותנו לבניו ובנותיו. עלינו לנצל את ההזדמנויות שניתנו לנו כדי להשקיע בדברים שיניבו פרי שמיימי.

אל הגלטים ו' 6 ממחיש את הנקודה הבאה: "תורת המוסר המשיחית מכוונת לשני מוקדים: האחד אוניברסלי, חובק-כול: 'נגמול טוב לכל אדם'; האחר, ספציפי, 'בייחוד לבני אמונתנו'. הכרזה חובקת עולם זו של שאל התבססה על העובדה שכל בני האדם נבראו בצלם ה', ולפיכך הם יקרים לאין ערוך בעיניו. כשהמאמינים שוכחים את אבן הפינה הזו בהתגלות שקיבלנו בכתבי הקודש, אין ספק שהם נפלו קורבן לחטאים שעיוורו אותם, כגון גזענות, סקסיזם, לאומנות, מעמדיות ועוד אלפי דעות קדומות של קנאות וחוסר סובלנות שקלקלו את האנושות מקדמת דנה, החל באדם וחווה ועד ימינו אלה." (טימותי ג'ורג', Galatians, עמ' 427, 428).

לימוד נוסף: "רוח אלוהים מרסנת את הרוע הנתון תחת שליטת המצפון. כאשר אדם מרומם את עצמו מעל רוח הקודש ומתנתק מהשפעתה, הוא קוצר חטא. לרוח הקודש יש פחות ופחות השפעה על אדם כזה, ואין בכוחה לרסן אותו ולמנוע ממנו לזרוע זרעי מרי. אדם כזה מאבד בהדרגה את יראתו מה'. הוא זורע בבשר; לפיכך, הוא יקצור ריקבון. הזרע שהוא זרע הבשיל, ועתה הוא מוכן לקציר. אדם כזה בז לחוקיו הקדושים של אלוהים. לב הבשר שלו הפך לב אבן. התנגדותו לאמת מקבעת אותו בחטאיו. בני האדם זרעו זרעי רוע; לפיכך, פשע, חמס וחוסר מוסריות רווחו בעולם שלפני המבול.

"הכול צריכים לקנות דעת על הדרך שבה הנשמה אובדת. ה' לא יצא נגד האדם בשל חוק כלשהו. ה' אינו מעוור את האדם רוחנית. להפך, הוא מעניק לאדם שפע של אור וראיות כדי לאפשר לו להבחין בין האמת לשקר. אך הוא אינו כופה על האדם לקבל את האמת. הוא מעניק לו את החירות לבחור בטוב או ברע. כשאדם מתנגד לראיות (שיש בהן די כדי להנחות את השיפוט שלו), ובוחר ברע, הוא יעשה זאת בנכונות רבה יותר בפעם הבאה. בפעם השלישית הוא יתנתק בלב חפץ יותר מאלוהים ויבחר לצדד בשטן. הוא ימשיך במסלול הרסני זה עד שיהפוך מקובע ברוע, ויאמין שהשקר שטיפח בליבו הוא האמת. המרי שלו הניב את יבולו." (אלן ג'. ווייט, Ellen G. White Comments, The SDA Bible Commentary, כרך 6, עמ' 1112).

שאלות לדין:

- 1 מה זה אומר מבחינה מעשית "להקים" אח באמונה שמעד ונפל לחטא? כיצד משפיע סוג החטא שבוצע על תהליך השיקום? האם שיקום משמעו שהכול ישוב להיות כבעבר? זוננו בסוגיה.
- 2 ישנם משאות שבני האדם חייבים לשאת לבדם (גלטי' ו' 5). לפיכך, כיצד יזדע המאמין מתי עליו לסייע לרעהו בנשיאת משאומיו?
- 3 כיצד מצליחה קהילתכם לקיים את הוראותיו של שאול באל הגלטים ו' מה תעשו באופן אישי כדי לחולל שינוי לטובה בקהילתכם?

לסיכום: הסימן לנוכחות השכינה בקרב חסידי ה' הוא רוח המשיח הנגלית בקרב הקהילה. רוח זו באה לידי ביטוי בדרך שבה הקהילה מעניקה מחילה ושיקום למאמינים שחטאו, בדרך שבה חבריה מסייעים איש לרעהו בשעות קשות ובניסיונות, ובמעשי חסד המתבצעים לא רק בקרב הקהילה, אלא גם מחוץ לה, בקרב הלא מאמינים.

להתהלל בצלב המשיח

שבת אחר הצהריים

לימדו את הפסוקים הבאים לקראת השיעור השבועי: גלט' ו' 18-11, רומ' ו' 6-1, י"ב 8-1, קור"ב ד' 10, ה' 17, י"א 29-23.

פסוק לשינון: "ואני חלילה לי מהתהלל בקלתי אם בצלב אדוננו ישוע המשיח, שבאמצעותו העולם צלוב לי ואני צלוב לעולם." (אל הגלטים ו' 14).

הלימוד שלנו את האיגרת אל הגלטים היה אינטנסיבי, שכן האיגרת נכתבה בעוצמה ובלהט. שאול השליח שהיה מודע לייעודו ולאמת שאותה הטיף בעוז (אחרי הכול, הוא שב ואמר שהיא נובעת מאלוהים), כתב את דבריו עם אותה תשוקה ואותו להט שהיו לנביאי התנ"ך כגון ישעיהו, ירמיהו או הושע. כשם שהללו הפצירו בחסידי ה' לנטוש את חטאיהם, שאול נוהג בדרך דומה עם המאמינים בימיו.

למרות השוני בנסיבות שבהם הטיפו נביאי התנ"ך לבין הנסיבות בימיו של שאול השליח, בסופו של דבר ניתן להחיל בקלות את דברי ירמיהו לגבי הגלטים, בדיוק כפי שהם הלמו את אנשי דורו של ירמיהו: "פה אמר יהוה, אל יתהלל חכם בחכמתו, ואל יתהלל הגבור, בגבורתו; אל יתהלל עשיר, בעשירו. כי אם בזאת יתהלל המתהלל, השפיל וידע אותי – כי אני יהוה, עשה חסד משפט וצדקה בארץ: כי באלה חפצתי, נאם יהוה." (ירמיהו ט' 22, 23).

חוכמת האדם "המהוללת", עושרו וכוחו אינם נגלים במלוא הבלותם ואפסותם ובבהירות רבה יותר בשום מקום אחר זולת בצלב המשיח (הניצב במוקד דבריו של שאול לצאנו התועה בגלטיה).

□ לימדו את השיעור השבועי לקראת שבת, ה-31 בדצמבר.

שאלו חותם את האיגרת בכתב ידו

השוו בין דברי שאול החותמים את האיגרת אל הגלטים (ו' 18-11) לבין דבריו החותמים את יתר איגרותיו. אילו נקודות דמיון ואילו נקודות שוני מצאתם ביניהם? (השוו עם הפסוקים החותמים את האיגרת אל הרומים, האיגרת הראשונה והשנייה אל הקורינתים, האיגרת אל האפסים, האיגרת אל הפיליפיים, האיגרת אל הקולוסים והאיגרת הראשונה והשנייה אל התסלוניקים.)

דברי שאול החותמים את איגרותיו אינם תמיד זהים, אך הם כוללים מספר היבטים דומים: א. (ברכות לאנשים מסוימים ב.) תוכחה אחרונה ג. חתימה אישית ו-ד. ברכת סיום. אם נשווה בין היבטים מסוימים אלה לבין הדברים החותמים את האיגרת אל הגלטים, נגלה שני הבדלים משמעותיים.

ראשית, שלא כמו ביתר איגרותיו של שאול, האיגרת אל הגלטים אינה כוללת ברכות אישיות. מדוע? הן עובדה זו והן העדרם של דברי ברכה מסורתיים בראש האיגרת מעידים בבירור על היחסים המתוחים ששררו בין שאול לבין המאמינים בגלטיה. שאול פונה אליהם בנימוס אך ברשמיות.

שנית, יש לזכור ששאול נהג להכתיב את איגרותיו לסופר מהיר (רומ' ט"ז 22). לאחר הכתבת דבריו, הוא היה נוטל עט ומוסיף בכתב ידו מספר דברים קצרים בסיום האיגרת (קור' א ט"ז 21). אך באיגרת אל הגלטים שאול חורג ממנהגו. בשעה שהוא נוטל לידי את עט הסופר, הוא עדיין מודאג מן המצב בגלטיה, ולכן, במקום להסתפק בחתימת שמו, הוא מעלה דברים נוספים על הכתב, דברים שהעיקו על ליבו. הוא אינו מסוגל להניח את העט מידו, עד שהוא שב ומפציר בגלטים לשוב מדרכם האווילית.

באל הגלטים ו' 11, שאול מדגיש את העובדה שהוא כתב את האיגרת באותיות גדולות. איננו יודעים את הסיבה לכך. ישנם מלומדים המשערים ששאול לא התייחס כאן לגודלן של האותיות, אלא לצורתן השונה. לטענתם, ייתכן שידיו של שאול היו מיובלות עקב מלאכתו (עשיית אוהלים), או שהוטל בהן מום בשעה שנרדף ועונה. אחרים סבורים שהערותיו מעניקות ראייה רבה יותר להיותו כבד ראייה. על אף ששתי הדעות עשויות להיות נכונות, סביר יותר להניח בפשטות ששאול כתב במכוון באותיות גדולות, וזאת כדי להדגיש ולחדד את דבריו, ממש כשם שאנו מדגישים מילה או רעיון על ידי מתיחת קו תחתיה או שימוש באות נוטה.

תהיה הסיבה אשר תהיה, אין ספק ששאול חפץ שקוראיו ישימו לב לאזהרותיו ולתוכחותיו.

להתהדר בבשר

קיראו את אל הגלטים ו' 12, 13. מה אומר שאול בפסוקים אלה?

על אף ששאול רמז בראשית האיגרת על התכלית והמניע של מתנגדיו (ראו גלט' א' 7, ד' 17), דבריו בפרק ו' פסוקים 12, 13, מהווים את ההערות המפורשות הראשונות שלו על מתנגדיו. הוא מתאר אותם כאנשים "החפצים להתהדר בבשר." ביוונית, משמעות הפועל "להתהדר" הוא "ללבוש ארשת פנים נעימה". למעשה, המילה ביוונית ל"ארשת פנים" או ל"פרצוף" זהה למילה אחרת שמשמעה "מסכה של שחקן", אשר שימשה גם בהשאלה כדי לתאר את התפקיד שבו שיחק השחקן.

במילים אחרות, שאול אומר כאן שמתנגדיו נהגו כשחקנים המבקשים לשאת חן בעיני הקהל ולזכות בתשואות ובכבוד. בתרבות של אותם ימים, שהייתה מבוססת על כבוד, בושה ובעיקר על הליכה בתלם, אותם מורי שקר ניסו לזכות בכבוד רב יותר מצד היהודים המשיחיים בגלטיה ובירושלים. שאול מחדד נקודה חשובה על אחד המניעים של מתנגדיו: הרצון למנוע מעצמם רדיפות. למרות שבדרך כלל המילה רדיפה נתפסת כרדיפה של ממש הכוללת התעללות גופנית, היא עשויה להיות לא פחות קשה ומזיקה כשהיא מתבטאת בצורות "קלות" יותר, כגון הטרדה וחרם. שאול (בטרם הפך לתלמיד המשיח) וקנאים אחרים לתורה שחיו ביהודה רדפו את הקהילה המשיחית, "ועשו בה שמות" (גלט' א' 13). אך המשיחיים סבלו גם מרדיפה שהתבטאה בהטרדות או בחרם.

ראשי הדת בישראל תחת שלטון רומי נהנו עדיין מהשפעה פוליטית משמעותית בתחומים רבים. הם פעלו בחסות ובסמכות רומי; לפיכך, יהודים משיחיים רבים ביקשו לשמור על יחסים טובים איתם. בכך שעושי צרות אלה הורו לגויים בגלטיה לשמור את מצוות התורה וערכו להם ברית מילה, הם יכלו למצוא מכנה משותף עם היהודים המקומיים, והדבר לא רק סייע להם לשמור על קשרי ידידות עם בתי הכנסת בגלטיה, אלא אף לחזק את קשריהם עם היהודים המשיחיים בירושלים, שחשדותיהם בנוגע לבישור שנערך בקרב הגויים הלכו וגברו (מה"ש כ"א 20, 21). אין ספק שמבחינה מסוימת, מעשיהם אלה יכלו להפוך את הבישור שלהם בקרב היהודים יעיל יותר.

יהיה אשר יהיה המצב ששאול חשב עליו, הכוונה שלו הייתה ברורה: "וְאִמְנֶם כָּל הַרוֹצִים לְחַיֹּת חַיִּי חֲסִידוֹת בְּמִשְׁחֵי יֵשׁוּעַ, יְרָדְפוּ." (טימ"ב ג' 12).

הגו בסיבה שגרמה לאנשים אלה ללמד תורת שקר. למעשה, תורה זו נשמעת הגיונית למדי בהתחשב בכל הדברים שנלקחים בחשבון. מה אמור הדבר ללמדנו על כך שגם המניעים "הטובים" ביותר עלולים לגרום לנו לסטות מדרך הישר, אם לא נזהר? מתי בפעם האחרונה מצאתם את עצמכם עושים דברים לא טובים מתוך כוונות טובות או מניעים נכונים?

להתהלל בצלב (גלט' ו' 14)

“ואני חלילה לי מהתהלל בלתי אם בצלב אדונינו ישוע המשיח, שבאמצעותו העולם צלוב לי ואני צלוב לעולם.” (גלט' ו' 14).

לאחר שחשף את מניעיהם של המאמינים שהתעקשו על עריכת ברית מילה, שאול מציג את מסר הבשורה לפני הגלטים בפעם האחרונה. אך הפעם הוא עושה זאת בתמציתיות. לדידו של שאול, הבשורה מבוססת על שני עיקרים יסודיים: א. מרכזיותו של צלב המשיח (פס' 14 ב). הצדקה באמצעות אמונה (פס' 15). בשיעור היום נתמקד בעיקר השני.

בימינו, במאה ה-21, קשה לנו לתפוס את ההלם שדברי שאול על הצלב (גלט' ו' 14) גרמו למאזיניו. בעולם המשיחי בימינו, צלב המשיח נחשב לסמל אהוב ומוערך בקרב אנשים רבים. אבל בימיו של שאול, הצלב לא שימש מקור לגאווה, אלא סימל קלון ושימש מקור לבוז. בעיני היהודים, הרעיון על משיח צלוב נתפס ככפירה לשמה, ואילו הרומים ראו בצליבה מעשה דוחה ומעורר שאט נפש, עד שאפילו לא ראו בו עונש ראוי לאזרח רומי.

הבוז שבו העולם העתיק הביט על צלב המשיח, בא לידי ביטוי בציור הקדום ביותר של הצלב. גרפיטי קדום המתוארך לראשית המאה השנייה מתאר את צליבתו של אדם בעל ראש חמור. לרגלי הצלב ניצב אדם הנושא את ידיו בסגידה, ולצידו מופיע הכיתוב הבא: “אלכסנדר סוגד לאלוהיו.” הנקודה ברורה: צלב המשיח נתפס כדבר נלעג ומגוחך. בהקשר זה שאול מכריז באומץ כי הוא אינו יכול להתהלל בדבר זולת בצלב המשיח!

כיצד שינה צלב המשיח את יחסו של שאול לעולם? (גלט' ו' 14, רומ' ו' 6-1, י"ב 8-1, פיל' ג' 8).

צלב המשיח משנה הכול מבחינתו של המאמין. הוא מאתגר אותנו להעריך מחדש לא רק את עצמנו, אלא גם את יחסינו לעולם, ול"כל אשר בעולם" אשר מנוגד לאלוהים בדור הרע הזה (יוח"א ב' 16). מאחר שמתנו עם המשיח, אין בכוחו של העולם לשעבד אותנו, והחיים הישנים שלנו, שאותם חיינו למען העולם, באו לקיצם ואינם עוד. על פי ההיקש של שאול, הנתק בין המאמין לעולם אמור להיות כאילו השניים מתו זה לזה.

כיצד השפיע צלב המשיח על יחסכם לעולם? איזה הבדל הוא חולל בחייכם? עד כמה שונה אורח החיים הנוכחי שלכם מזה שקיימתם לפני שהמסרתם לאדון ישוע שמת בעבורכם?

כריאה חדשה

לאחר ששאל הדגיש את חשיבותו ומרכזיותו של צלב המשיח בחיי המאמין, עתה הוא מחדד את העיקר השני במסר הבשורה שלו: הצדקה באמצעות אמונה. כפי שראינו לאורך הרבעון, שאל הציב את מצוות המילה מול הבשורה. עם זאת, הוא אינו מתנגד למנהג עצמו. אומנם הוא יוצא במספר הכרזות נוקבות נגד קיום ברית המילה (גלט' ה' 2-4), אבל הוא אינו רוצה שהגלטים יסיקו שבעיני ה' טוב יותר שאדם יהיה ערל מאשר שיימול. זו אינה הנקודה שהוא מבקש לחדד, שכן אדם עלול לנהוג באותה דבקות יתרה (לגליזם), הן במה שהוא עושה והן במה שאינו עושה. מבחינה רוחנית, סוגיית המילה כשלעצמה אינה שייכת לעניין. אמונה אמיתית אינה מושתתת על התנהגות, אלא על המצב שבו שרוי לב האדם. כפי שאמר ישוע, אדם יכול להיראות נפלא, אבל להיות רקוב מבפנים (מתי כ"ג 27).

מה זה אומר להיות "כריאה חדשה"? (גלט' ו' 15, קור' ב' ה' 17). כיצד חוויתם את משמעות הדבר?

המילה היוונית ktisis, שתורגמה למילה "כריאה", עשויה להתייחס לאדם ש"נברא" או לכל "הכריאה" כולה. (רומ' ח' 22). בכל מקרה, היא מציינת את מעשי הבורא. זו הנקודה ששאל מחדד כאן. לא נוכל להפוך "לכריאה חדשה" בכוחות עצמנו, בין אם הדבר כרוך בעריכת ברית מילה או בביצוע של כל דבר אחר. איש אינו יכול לחולל את השינוי הזה בכוחות עצמו. ישוע מתייחס לתהליך זה כאל "לידה חדשה" (יוחנן ג' 5-8). מדובר במה שאלוהים מחולל בנו כאשר הוא נוטל אדם השרוי במצב של מוות רוחני, נופח בו חיים רוחניים והופך אותו לכריאה חדשה. מדובר בדימוי נוסף המתאר את הדרך לגאולה שאותה שאל מתאר בדרך כלל כרכישת הצדקה באמצעות אמונה.

בפסוק 17 בפרק ה' באיגרת השנייה אל הקורינתים, שאל דן ביתר הרחבה בחוויה שתהפוך אותנו לכריאה חדשה. שאל מסביר כאן שכאשר אנו הופכים לכריאה חדשה, הדבר אינו מתמצה אך ורק בתיעוד בספרי השמיים של השינוי שחל במעמדנו; הדבר מחולל שינוי בחיינו כאן ועכשיו. כדברי טימותי ג'ורג', הדבר "כרוך בתהליך שלם של שינוי הלב וחזרתנו בתשובה: רוח הקודש מפייח בנו חיים חדשים, והדבר מעורר בנו חרטה ואמונה וכן תהליך יומיומי של מיתה ותקומה, ושל צמיחה מתמשכת בקדושה, המובילה לבסוף להידמותנו למשיח." (Galatians, עמ' 438). ואולם, עצם הפיכתנו לכריאה חדשה אינה מצדיקה אותנו בעיני ה'. שינוי קיצוני זה מהווה ביטוי מובהק של משמעות היותנו מוצדקים בעיני ה'.

מילים אחרונות (גלט' ו' 18-16)

שאלו מברך את "כל הנוהגים לפי כלל זה". (גלט' ו' 16). בהתחשב בהקשר של הדברים, על איזה כלל שאלו מדבר כאן לדעתכם?

משמעה המילולי של המילה היוונית שתורגמה ל"כלל" הוא סרגל המשמש בנאים או נגרים לשם מדידה. בשימוש במילה זו בהשאלה מתייחסים לאמות מידה או לקריטריונים שבאמצעותם בני האדם מעריכים דבר מה. לדוגמה, כשמדברים על עקרונות האמונה בכתבי הקודש מתייחסים לעשרים ושבעה הספרים והאיגרות בברית החדשה, אשר קובעים את עיקרי האמונה ואת מנהגי הקהילה. לפיכך, כשתורה כלשהי אינה "עולה בקנה אחד" עם הכתוב בברית החדשה, היא נדחית על הסף.

מהן אותן "צלקות ישוע" ששאלו נושא על בשרו? למה הוא מתכוון כשהוא מבקש שאיש לא "זוגיע" אותו מאחר שהוא נושא את "צלקות ישוע" בגופו? האם הכתוב באל הגלטים ו' 14 עשוי לסייע לנו במציאת תשובה לסוגיה זו? (גלט' ו' 17, קור' ב' ד' 10, י"א 29-23).

המילה mark (סימן) נגזרת מהמילים "סטיגמטה" או "סטיגמה" בלועזית. כששאלו מדבר על "צלקות ישוע" או "סימני ישוע", ייתכן שהוא מתייחס למנהג שרווח בעולם העתיק של סימון בבשרם של עבדים באמצעות ברזל מלובן את סימני הדרגה של אדוניהם בתור אמצעי זיהוי, או במנהג שרווח בדתות מסתורין שלפיו החסיד מסמן בבשרו חותם המהווה אות למסירותו. בכל מקרה, כששאלו אומר "את צלקות ישוע אני נושא בגופי", אין ספק שהוא מתייחס לצלקות שבהן הוא צולק ברדיפות ובקשיים שחווה. (ראוקור' בד' 10, י"א 27-24). מתנגדיו ביקשו לאלץ את הגויים המאמינים לעבור ברית מילה כדי שהדבר ישמש אות וסימן לכניעתם ליהדות. אבל שאלו נשא בגופו צלקות שהעידו על היותו עבד המשיח, ולדידו אין נאמנות אחרת מאשר למשיח... הצלקות שאוביבו חרצו על גופו בשעה שהוא שירת את אדונו, משקפות היטב את מסירותו למשיח. (אלן ג'י. ווייט, Ellen G. White Comments, The SDA Bible Commentary, כרך 6, עמ' 989).

אילו "סימנים" או "צלקות", הן גופניים והן רוחניים, אתם נושאים עקב אמונתכם בישוע? במילים אחרות, מהו המחיר שאתם משלמים על אמונתכם?

לימוד נוסף: "צלב המשיח בגולגולתא מאתגר כל כוח עלי אדמות וכל כוח שטני, עד שלבסוף יכניע אותם. כל ההשפעות זורמות אל הצלב, כל ההשפעות זורמות מן הצלב. הצלב מהווה מוקד משיכה עצום; המשיח מסר עליו את חייו בעבור האנושות. הוא הוקרב כקורבן תמורה כדי להשיב את האדם לשלמותו המקורית. זאת ועוד, הוא הועלה קורבן כדי להעניק לאדם אופי שונה לחלוטין, כדי להפוך אותו ליותר ממונצח.

"מאמינים הגוברים על האויב הגדול של ה' ושל האדם בעזרת גבורת המשיח, ינחלו בחצרות השמיים מעמד רם יותר מזה של המלאכים שלא חטאו מעולם. המשיח מכריז: 'ואני בהינשאי מן הארץ אמשוך את הכול אלי.' כאשר הצלב אינו מוצא כוח השפעה שמצדד בו, הוא יוצר כוח כזה. האמת שעברה מדור ודור היא אמת שרירה וקיימת ונכונה לימינו אנו. המשיח על הצלב היה האמצעי שבו חסד ואמת נפגשו, צדקה ושלוש נשקו. הוא האמצעי שנועד להניע את העולם." (אלן ג'י. ווייט, Ellen G. White Comments, The SDA Bible Commentary, כרך 6, עמ' 1113).

שאלות לדין:

- 1 איזו משמעות ואיזו חשיבות יש לדעתכם לעובדה ששאל פותח וחותר את איגרתו באזכור חסד ה' (השנו גלטי' א' 3, ו' 18).
- 2 כיצד אמורים המשיחיים להתייחס לעולם בימינו לאור הכרזתו של שאל ו"אני צלוב לעולם"? (גלטי' ו' 14). כיצד הם אמורים להתייחס לסוגיות העוסקות בגזענות, הפלות מלאכותיות, איכות הסביבה ועוד, לאחר שהם מתו לעולם?
- 3 כיצד ידע המאמין אם הוא חווה את "הבריאה החדשה" ששאל כותב עליה?
- 4 בהסתמך על מה שלמדנו ברבעון, כיצד תסכמו את השקפותיו של שאל השליח על הנושאים הבאים: התורה, קיום מצוות התורה, הצדקה באמצעות אמונה, הברית הישנה והברית החדשה, פועלו של המשיח בצלב ובשמיים וטבעם של החיים המשיחיים.

לסיכום: אמונה אמיתית אינה מושתמת על התנהגות חיצונית, אלא על מצבו של הלב. כשהלב כנוע לה', המאמין ישקף יותר ויותר את המשיח, ככל שהוא ילך ויגדל באמונה. הלב חייב להיכבש על ידי המשיח; וכשה קורה, כל שאר הדברים יתגשמו בהמשך.

NORTH AMERICA DIVISION

Unions	Churches	Members	Population*
Atlantic Union Conference	566	103,738	34,203,000
Canada, SDA Church in	358	62,559	33,720,000
Columbia Union Conference	665	136,193	50,026,000
Lake Union Conference	505	83,280	35,475,000
Mid-American Union Conference	445	64,573	26,001,000
North Pacific Union Conference	434	97,113	13,589,000
Pacific Union Conference	690	222,708	50,237,000
Southern Union Conference	1,070	253,187	60,227,000
Southwestern Union Conference	550	102,669	37,119,000
*Totals	5,284	1,126,033	340,597,000

*Totals as of December 31, 2010

Mission Projects

- 1 Plant a church among the Navajo people in the southwestern United States.
- 2 Provide resources to train Bible workers and plant churches among refugee populations throughout North America.
- 3 Children's Project: Train and equip Native American teens to share God's love through Vacation Bible School-type programs among Native American populations in North America.

For more information, visit www.adventistmission.org